

Léczfalvi

A
riadó

N.M.

190093

A
RIADÓ.

KÖLTEMÉNYEK

az 1848-49-ki magyar szabadságharc idejéből.

SZERKESZTETTE

LÉCFALVI B. LÁSZLÓ.

KIADJA STEIN J. ERD. MŰZ. EGYL. KÖNYVÁRUS.

4499.n. = ant. M. 60x
2. 1880. III. 25.

A

RIADÓ.

KÖLTEMÉNYEK

az 1848-49-ki magyar szabadságharc idejéből.

SZERKESZTETTE

LÉCZFALVI B. LÁSZLÓ.

KOLOZSVÁRTT, 1868.

KIADJA STEIN JÁNOS, ERD. MUZ. EGYL. KÖNYVÁRUS.

RIADO

KÖLTEMÉNYEK

1818-1819-ki magyar szabadságharc idejéből

ID. SZINNYEI JÓZSEF
GYŰJTEMÉNY
* * *

R
1965

190093

M.N. MŰZEUUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Hőve d'eknapló
19 *16* *132*.

R
2

Ref. tan. bet. Stein Jánosnál Kolozsvártt.

JÓSLAT.

Ki mondja meg mit ád az ég?

Harag, káromlás volt elég;

Gyűlöltünk, mint kuruc, tatár,

Bánkódtunk mint a puszta vár,

Ügyünk azért,

Sikert nem ért.

Pedig neked virulnod kell, ó hon!

Lelkünk kihalna hervadásodon!!

Hát félre bú és gyűlölet,

Vagy bár gyűlöljünk szellemet,

Azt, mely közöttünk lakozott

És egygyé lenni nem hagyott,

E gyűlölet

A szeretet.

Mert még neked virulnod kell ó hon!

Túl és innen sok késő századon!!

A gyűlöletnél jobb a tett,
 Kezdjünk hát egy új életet.
 Legyen minden magyar utód
 Különb ember mint apja volt,

Ily áldozat
 Mindig szabad.

Mert még neked virulnod kell ó hon!
 Vagy szégyen rögzik minden fiadon?

Mi tilt jobbakká válnotok?

Ha eddig pazaroltatok,
 S idő, ész, pénz elszóratott,
 Megvenni a gyalázatot:

Elég az ok,
 Javulnotok.

Mert még neked virulnod kell, ó hon!
 Bár büneink felhőznek arcodon.

A verseny nyílt, a nemzet él,
 Ha egy jobb tagja sem henyél,
 Jut ember és kéz, munka, vér,
 Mi volna az, mit el nem ér?

S legyen dicsőbb
 Ki tette föbb.

Mert még neked virulnod kell, ó hon!
 Ragyogva hirben, büszkén, szabadon.

Itt még e föld; mély sirjából
 Az elhunyt ősök lelke szól;
 Munkát reá, s szabad kezét:
 Dicső kert lesz a sir felett,
 Zöldelni fog
 Bércz és homok.
 Mert még neked virulnod kell, ó hon!
 Miért volnál az éggel oly rokon?

Mit a művészet, tudomány
 Csudást, üdvöset hagy nyomán,
 Adjuk meg a hazának azt,
 A hervadatlan szép tavaszt.
 Mult és jövő
 Igy egybe nő.
 Mert még neked virulnod kell, ó hon!
 Fölül időn és minden sorsokon.

Vagy nincs erőnk? Az nem lehet:
 Ártunk egymásnak eleget.
 Lesz költő, szónok és vezér,
 És tudomány, mely eget ér;
 De tisztelet
 A guny helyett!
 Mert még neked virulnod kell, ó hon!
 A szellemek kincsével gazdagon.

Fut, fárada sok idegen,
 Miért? hogy tápja meglegyen,
 S mi tőlük várjuk a csodát,
 Föllelkesíteni a hazát?

E jog nekünk

Szent örökünk.

És még neked virulnod kell, ó hon
 Vérünknek lángja ég oltárodon.

Kié a hon, ha nem miénk?
 Ha érte mindent megtevének,
 Ha tiszta kézzel áldozánk,
 S leszünk, mi eddig nem valánk:

Nincs hatalom,

Mely visszanyom.

És még neked virulnod kell ó hon!
 Mert Isten, ember viraszt pártodon!!

Vörösmarty Mihály.

SZÜRKÜLETKOR.

Mi okból keltek annyit véres árnyak,
 Ti ott a ködben járó égi rémek?
 Elmúlt az éj, a hajnal felpiroslott,
 A sirlakók ilyenkor haza térnek.

S ugy tetszik mintha hangok szólanának
 Felém, szárnyán a hűs korányi szélnek,
 Hah ugy van, ugy . . . jól hallok . . . nem csalódom,
 A véres árnyak hozzám így beszélnek:

„Azt várjuk mi is, a hajnal sugárát,
 Azt várjuk titkon epedő kebellem,
 Ha nem csalódom az ott nem a hajnal,
 Sugára — elhidd — még nem köszöntött fel.

Majd, majd, midőn a jóltevő szabadság
 Szent napja felsüt a szegény hazára,
 Akkor derül fel számunkra a hajnal,
 Sirunkba visszaszólitó sugára.

Akkor fogad be minket a koporsó...
 Addig nem ismer nyugtot sértett árnyunk,
 A nagy világon a szegény hazában
 Ijesztve és biztatva sorba járunk.

Lesz olyan, a ki szellemünk láttára
 Fölsir, fölretten legmélyebb álmából,
 Lesz olyan, a kin fájdalom vonul el,
 Haragra lobban és tettekre lángol.

De akkor, akkor a hajnal fényére,
 Sirunkba visszatérendünk pihénni,
 Kialszik szűnk virasztó szenvedélye,
 Álmunk nem háborítja semmi — semmi.“

Mentovich Ferencz.

VÁLTOZIK MÉG...

Változik még a világ s természet?
 Ezután már nem mondhatja senki,
 Hogy keleten jő fel a nap mindig
 S elfáradván nyugoton pihen ki.

Ragyogó nap vagy te szent szabadság!
 De nyugotról jő felénk sugárod,
 S akkor léssen estéd, ha keletnek
 Rabházait bús arczczal bejárod.

Ne menj oda! elvakítja őket
 A rabokat fényes ragyogásod,
 Hoszszu légyen, ha közünkbe értél,
 Delelésed, nálunk mulatásod.

Oh ha volna József közöttünk,
 Megállitna tégedet az égen;
 Hogy minálunk örök ragyogásod,
 Véghetetlen delelésed légyen.

Szász Károly.

ÓHAJTÁS.

1848. Február. 29.

Volnék csak lángoló nap
Hazám borús egén,
Sugárain tűzével
Áttörnék fellegén.

Mely e hazát borítja
Több ezred éven át,
Ketté hasitanám a
Sűrű éjhomályt.

Tűzével lángszivemnek
Ez alvó nemzetet
Felkölteném már egyszer,
Mely annyit szenvedett.

Kéblének rejtekébe
Bocsátnám lángomat,
Mely mint villám az éjben
Világosságot ad.

Athatnék a keményült
Részvétlenség jegén,
S helyébe honszerelmnek
Szent magvát hinteném.

S miként a zöld mezőkön
Ezer virág kihajt,
Sugárain hevénél
A mag kikelne majd.

És a kikelt magvaknak
Szerény virágai
Körülfonták e hont, mint
Ős fát uj galyai.

Boldog lennél eképpen
Oh hön szerette hon!
Volnék csak lángoló nap
Borus határodon.

Kondor.

TIZ POHÁR.

Ki rabbilincset vet a gondolatra,
 A ki a szabad szónak szab határt;
 Ki leakarja a betüt nyugözni,
 Szárnyától fosztja az meg a madárt.
 De egy erős Titán a gondolat,
 Hát tépje szét a nyügöt, lánczokat.
 Szabad sajtóért az első pohárt!

Magyar valál-e édes nemzetem?
 Csak gunyneved volt: független magyar!
 Mert idegen vezérlé sorsodat,
 Köszönd meg, hogyha veled jót akart.
 De mit beszélek? A legjobb király
 Mellett a hű nép bizton áll.
 Magyar kormányért ürül e pohár.

A nemzet élte élénk vérkerengés;
 A sziv ha nem ver, az ország beteg.
 Országgyűlés a szivnek lüktetése,
 Ez érütést a sziv gyorsítja meg.
 Az ország szive a szép Pest-Buda,
 Évenként gyűljön minden vér oda.
 A pesti hongyülésért e pohár!

Fennállanak még a válaszfalak?
 Egy és egyenlő nem lesz már e nép?
 Csak úgy haladhat a nemzet tovább,
 Ha minden bástyát s várfalat letép.
 Még a kevély ur elbizottan ül
 az alkotmánynak sánczain belül:
 Jogegyenlőségért e pohár!

Véremmel szeretném megtölteni,
 Forró véremmel ezt a poharat!
 De jobb ha e vér minden csöppe él
 S a honnak védelmére megmarad.
 A legpirosabb, egriből nem árt
 Ha csordultig megtöltöm e pohárt,
 S a nemzeti őrseregért iszom.

Mi osztozunk az ország javain,
 Miénk a föld, az erdő, buza, bor;
 Mi költjük el a legjobb áldomást,
 Mig terhe alatt izzad, nyög a pór.
 Ingyen vegyük-e el a drága bért?
 A köztehernek hordozásáért
 Minden nemes igya ki a pohárt!

Szeretjük-e mindnyájan a hazát?
 Hiszen nem is mindnyájunké a hon.
 Kinek nincs szabad földje, rablakát
 Hogy szeresse az hiven, szabadon?

Melyhez a szegényt csak nyomor köté,
Legyen szabad a föld legyen övé.

Örök váltságért ürül e pohár?

Rab nép, ki meg nem védi önmagát,
Ki szomszédjától segítséget kér.
Mi megőrizzük e szabad hazát,
Akármi kell reá, tett, munka, vér.
Ne hozzatok idegen katonát,
Melyik magyar hagyná el önhonát?

A magyar hőskért ez a pohár.

Én istenem! Hát még most sem szabad
A sziv hite, a lelkiismeret?
Van-e ki most is a szabadra még
Lerázhatatlan lánczokat veret?
Ki jogtalan börtönbe zárva volt,
Bocsátsátok szabadon a fogolyt.

Érette ez a keserü pohár!

Jól meggondoljuk most miért iszunk.
Az utolsó pohár következik.
Én nem kiáltom ki ez áldomást,
Jól tudja azt lelkében mindenik;
Mert két külön elpártolt nép vagyunk,
Hadd ürüljön egy honért poharunk,
A legutolsó s legtelibb pohár.

Szász Károly.

FRANCIAORSZÁGNAK.

Oh napnyugot hazája! mily hamar
 Keresztül élted a fényes delet!
 Mely előbb imádód volt, a föld
 Most kinevet és szánja estedet.
 Elvész a hir és dicsőség, a mit
 A szabadságnál jobban szeretél;
 Meggyülölt a szabadság istene,
 S halállal büntet e rut vétkedért...

Nézz mi ránk, kiket te nem ismerél,
 Mert nagyravágyó és kevély valál,
 Hisz sasod a völgy ibolyáinak
 Bokraihoz csak ragadozni száll.
 Nézz ránk, kik küzdünk egyedül csak a
 Szabadságért, s piruljon el hired.
 ... Meghalhatunk, de halálunk dicső
 S nem gyalázatos lesz mint a tied!

Oh nagyszerűen nevetségesek,
 Oh szent szabadság arszlán-hősei!
 A kiknél csak divatnak mondhatók
 Az emberiség szent küzdelmei.

Csak gunyoljátok hát magatokat,
 — Hisz külszin az, mi nektek éltet ad —
 De ne mondjátok a világnak azt,
 Hogy honotok most is köztársaság!

Te hatalmas, hir és dicsőség után
 Sohajtozol örökön s nem tudod,
 Hogy a szabadság legfőbb hatalom,
 S legszebb, dicsőség... s ez ölö bajod...
 Szabad lész majd, de büntetésedül
 Épen dicsőség nélkül lész szabad,
 Egy ösmeretlen nép ajándokul
 Adandja vissza szabadságodat!

Oh nemzetem, magyar nép! küzdj, remélj!
 Szemem könnyez, midőn rád gondolok,
 Látom jövődet, hidd el — oly nagy az,
 Hogy bámulásától nem szólhatok.
 Oh franciák országa, te neked
 Volt szánva e jövő... sirasd, sirasd...
 — Ha szenvedél, felejtsd el nemzetem —
 Mert istened tenéked szánta azt!

Vajda János.

KELET NÉPÉHEZ.

Mi vagyunk-e még a hét vezérnek
Sarjadéki, tiszta szitytya-vér?

Mi vagyunk-e vére még a vérnek,
Melyet ontott a szent hét vezér,
A midőn nagy Árpád nemzetének
Hont szerezni esküt esküvének?

Ők az esküt, a szentet, kimondták,
S vérben itták rá az áldomást;
Mi, kikért a hősi vért kionták,
Elfeledtük a nagy tartozást?

Vagy tán nem köt, mert nem esküvésünk?
És a vér, mit ittak, nem mi vérünk?

Itt van a föld Kárpátok tövében,
Völgye, halma a vértől kövér:
A kaszás derékig áll fűvében,
Dús kalászin áldás a kenyér;
S van bizalmas nyája, van bor-ága,
Drága érczet rejt a bánya ága.

Itt van a viz négy folyó medrében,
 Dráva, Száva, nagy Dunánk s Tiszánk;
 Annyi életet a hon szívében,
 Mennyi cseppje áldást hozna ránk, —
 Itt a tenger, ör gyanánt a szélen,
 Mint egy istenszeme terjedékben!

S itt a nép is! mely nyolcz századon túl
 A nemzettel együtt vérezék,
 Mely ekéhez, kardhoz egyaránt nyúl,
 A hogy a harcz kéri vagy a bék;
 Itt van a nép, vére még a vérnek,
 Sarjadéka a szent hét vezérnek.

Im de a föld, oly gazdag magában,
 Mért virágzék csak felére fel?
 Mert a föld lenyügző bérigában,
 Mert a nép rajt bérigát visel;
 Mert a földön ég malasztja mellett
 Emberátok vad burjána termett.

Im de a viz, négy folyód zúgása,
 Többször átok, mint áldás, mit ad;
 Négy szilaj mén ádáz nyargalása,
 Mely kocsit kocsissal elragad,
 S tengerünket is a kor daczára
 Tétlenségünk vas lakatja zárja.

És a népet megtöré igája,
 Nyolczszáz évet könnyel áztatott;
 És ha van, tövisből van virága,
 És ha vet, magának vet magot?
 Láthatára sűrű, vastag éjjel...
 S fáklya ninesen, mely oszlassa széjjel.

Mi vagyunk-e, mi vagyunk-e, kérdem:
 A nagy Árpád sarjadékai?
 Mi vagyunk-e, megváltatva véren,
 Ős elődink méltó fiai?
 Kik midőn véren hazát szerzének:
 Nagy, dicső nemzetté esküvének?

Az elődök a törvényt kimondák
 S megtarták az eskü szent szavát:
 Hogy, kik mint ők, vérüket kiontják,
 Légyen egy a nagy nemzetcsalád, —
 És, ki hiven küzd a közhazáért,
 Közjavából egyaránt vegyen bért.

Mi a törvényt, esküt és a népet
 Megvetettük sok száz éven át;
 Jog fölé a kény hatalma lépett,
 S szörnyen megcsonkult az őscsalád!
 És a földön, vizen és a népen
 Istenátka fekszik szörnyüképen!

Föl tehát, ha még egy szikra benned,
 Föl keletnek népe tette fel!
 Őseidnek lelke még-e lelked,
 Megmutatni új nagy esküvel.
 És az eskü szent zsolozsmaképen
 Kárpátoktól Adriáig érjen.

Oldassék meg a földnek bilincse,
 A tulajdon szent legyen s örök;
 S léssen a föld népeidnek kincse,
 Szinarany az istenadta rög; —
 A mi szárnya a madárseregnek,
 A szabad föld az a nemzeteknek!

Fékre vedd a víznek tombolóit,
 A világnak nyisd meg kapuját —
 Öt világrész lássa lobogóid,
 Lássa gályáidnak árbozát, —
 Tenger a föld vére lüktetése
 Népek- és hazáknak vérütése.

És a nép, mely vér a régi vérből,
 Nyerje vissza régi részjogát:
 Osztalékát víztől és kenyérből,
 És a törvény védő paizsát;
 S mert tehert visz, oszt a közhazáért:
 Közjavából egyaránt vegyen bért!

És te isten, a véghetlen égben,
Magyaroknak védő istene!
Szentelisd meg összes összeségben
A mi esküt a nemzet tevé;
Add hozzá az ember legfőbb kincsét:
Szabadítsd fel a szellem bilincseit!

S fény, dics árad Árpád nemzetére,
Mely megérté vére érdekét;
Vagy halál lesz hosszú bűne bére,
Mint ki elvetette istenét —
És betelve ezredévi átkunk,
Hogy magunktól jöjjön pusztulásunk.

Garay János.

MENJ GYORS ZARÁNDOK

Menj gyors zarándok, folytasd útatad,
Járd bé a földet könnyü lépteiddel,
S miket sugárzó arczczal elbeszértél,
A nagy világon mindenfelé vidd el.

Szavadban élet rejlik és halál ;
Hol húnyni kezdő mécsként jobban, jobban
Kezd kialunni a szentelt szabadság,
Szavad lehetőől új életre lobban.

Szavad hangjára kinosan megretten
A szolgaság a zsarnoksággal együtt,
Miként kórágván a beteg megretten,
Kinek meghúzzák a halálcsengetyüt.

Mentovich Ferencz.

UTÓSÓ FARSANG ÉJJELÉN.

Március 9. 1848.

Utósó farsang éje van,
 A mámor és tobzódás éjjele;
 A magyar embert, mint embert s magyart
 Oly sok keserv és bánat sujtja le:
 Hogy nem vehetjük néki rosz neven,
 Ha kedv mámorba fül ez éjjelen.

Ki fogja kárhoztatni a szegényt,
 Ki nappá teszi rövid éjjelét,
 Hogy reggel arca vérverejtekével
 Ehesse könnyel szózott kenyerét?
 Ha borra költi pénzét e napon,
 S vigságot vásárol a mámoron?

Ki vádolandja mezején a népet,
 Mely nem magának vet s másnak arat:
 Ha egyszer egy évben, ez éjjelen,
 Kezébe kapja a tölt poharat,
 S cigánya bús notáján felvidul?
 Holott borába most is könnye hull. ...

Utósó farsang éje van,
 A mámor és tobzódás éjjele;
 Csak egy viraszt, csak viraszszon ébren,
 A honfiunak edzett kebele....
 Az ő szivén legterhesb suly vagyon,
 Melyért remeg, a szívimáda hon!

Az ő szeméből a szegény könyüi
 Mint hű tükörből visszarezgenek;
 Az ő szivén a nép fájdalma ég,
 Mely azt agálylyal, búval tölti meg;
 De nem magáért, nem egy életért,
 Agg ő s remeg az összes nemzetért.

Koczkán az alkotmány s a szent szabadság!
 Vagy elveszítjük bűnös hanyagon,
 Vagy visszanyerjük fényes győzelemmel,
 Nem állhatunk s állunk meg fél úton;
 Gördül s megindul immár a kerék...
 Hol áll meg? isten tudja és az ég!

Utósó farsang éje van,
 A mámor és tobzódás éjjele;
 Jobb vigadozni, mint renyhén aludni,
 Ébren van még a nemzet jobb fele!
 S ha lelke van még s szive a magyarnak:
 Elébe áll mint férfi a viharnak!

Pozsony felől új zászló lengedez,
Hir és dicsőség szele lengeti;
Az ige rajt tisztán olvasható,
Mit tennetek kell, fennen hirdeti:
Függetlenség, önállás e hazának,
S közös szabadság minden hű fiának.

Tudjátok-e mint testesíti meg
Egy nép az ígét melyre rá mutat?
Ha millió sziv egyet üt reá...
Ez egy ütésnek neve: a karat!
Ki az közöttünk, a ki nem akar?...
Korecs szolga, de nem honfi, nem magyar!

Garay.

A SEINE PARTJAIN

A Seine partjain nyugot felől,
 Mély menyindörgésű hangok ébredének,
 Mióta föld van, s rajt ember lakik,
 Nem zengett még ilyen magasztos ének.

Igy hangzanak főséges szavai:
 Üdvöz légy jog, egyenlőség, szabadság!
 Mi el nem tőrjünk, hogy szent nevedet
 A porba irván, lábokkal tapossák.

S a mint odább száll és előbbre tart
 Nyugot felől a fényes támadatnak,
 Szebb, nagyszerűbb lesz, mert a nemzetek
 Belé mindnyájan egy-egy hangot adnak.

Mi magyarok, a kiknek ősei
 E dalt zengék, kijöven Ázsiából,
 Némák lehetnénk-e és hidegek?...
 Mi elmaradjunk e harmoniából? —

Nem nem, el nem maradunk; szabadság!
 E szó nyissa fel elzárt ajkainkat.
 És dallamul, ha szükség lesz reá,
 Megpenditjük majd hozzá kardjainkat.

Mentovich Ferencz.

JÖN A TAVASZ.

Takarodik tőlünk a tél óriása,
 Űzi a tavasznak tüzes pillantása...
 Elmegyen a halál, eljön az új élet,
 A régen alvó föld álmából felébred.

Rózsabokor hajlik a domb oldalára,
 Csakhogy piros vérből fakad minden szála,
 S repkedő pacsirták éneklése helyett
 Ágyuszó hasgatja a levegő eget.

Az esti szellő ha vidékünket járja,
 Véres zászlókat fog lebegtetni szárnya,
 S hives ujjaival lágy selyem kezének
 Letörli homlokát a fáradt vitéznek.

Oh mily kies tavasz, ó mily kedves napok!
 Midőn az ég boltján uj fényes nap ragyog,
 S szétszort sugarának égető hevétől
 Olvad a korona a zsarnok fejéről...

Jer tavasz, jer hozzánk, a szabadságharcba,
 Uj erőt lehelvén a küzdő magyarba...
 Mikorra kivirit koszorud virága,
 Örömnapp legyen e szegény hazába!!

Lévay József.

FÉLRE A SOPÁNKODÁSSAL ...

Félre a sopánkodással,
Gyásznapok emlékivel;
Tettre vár a népszabadság,
Szabadságért tenni kell!

Hát ne mondjátok nekem, hogy
Nagy volt egykor a haza,
Mig tömjénfüstöt csak önnön
Istenének áldozta.

Hát ne mondjátok, hogy Róma
Hatalmában nagy vala,
S hogy a hellen népet áldá
A dicsőség angyala.

Hát ne mondjátok, hogy boldog
Galliának nemzete,
És hogy Albionra a nap
Éltető sugárt vete.

És hogy tul az oceánon
Nagy Washington szép hona —
Félre most a bámulással,
Tettre hí a hon szava.

Csak akarjunk, s minket is fog
Bámulni a nagy világ,
Csak akarni kell, s lezúzva
Zsarnok és a szolgaság!

Vagy ha nem, ha tétlen állunk,
S önkény ülend diadalt,
Százszorozva érdemlé oly
Gyáva nemzet, hogy kihalt.

Félre hát sopánkodással,
Nagy napok emlékivel,
Tettre vár a népszabadság,
Szabadságért tenni kell!

J. —

NEMZETI INDULÓ.

Oszlik a köd éje, réme,
 Föl hazámnak ifja, véne!
 Ünnepnappa lesz a honnak,
 Föltámadás lesz tán holnap.

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazára a dicsőség
 Napja felragyog.

Még csak egy kis fény, egy szikra
 S már kicsal, kivonz a sikra,
 De kicsiny bár még ez a fény,
 Lángoszlop lesz és elől mén.

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazára a dicsőség
 Napja felragyog.

Vér-e az ott, mely habot ver?
 Vagy az átkos verestenger?
 Vörös árok, egy roppant gát,
 De azon mi áttörünk — át.

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazára a dicsőség
 Napja felragyog.

Millió kar, millió szív,
 Együtt dobban, együtt is ver,
 Ne is lessük, várjuk azt ma,
 Mig a szánkba hull a manna!

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazára a dicsőség
 Napja felragyog.

Isten is tesz, magad is tégy,
 Örült az, ki másban hisz még;
 Ugy nyered meg a világot,
 Ha sarkantyud belevágod.

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazára a dicsőség
 Napja felragyog.

Honszerelem, piros szalag —
 Piroslik a szívünk alatt;
 Úgy szövődött, úgy fonódott,
 Hozzánk füzve szerbet, tótót.

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazában a dicsőség
 Napja felragyog.

Főnt a szélben nézd a zászlót,
 Könnyel irtuk rá a jelszót:
 Élni halni a hazáért!
 Verd meg isten a ki mást ért!

Most legyünk már, most legyünk már
 Talpig magyarok,
 S e hazára a dicsőség
 Napja felragyog.

Csak lassan lépj, sirra hágtál,
 Melyen yérvik a virágszál;
 Vértanuk és mind vitézek,
 Kik a sirból mi ránk néznek.

Most legyünk már, most legyünk hát
 Talpig magyarok,
 S e hazában a dicsőség
 Napja felragyog.

Pajor Antal.

ÜNNEP.

1848. April. 15.

Fojtsátok vissza a sohajtást,
 Tiltsátok a fájdalemakat;
 Ünnepe van a hazába, sirni
 Búsulni nem szabad!

Szégyen most a szerelmi bánat,
 Szégyen ki jár a temetőn:
 A békén alvókat siratni,
 Kiket a kór sirjokba tőn.

A világ-ünnep örömében,
 Egy-két szív búja kis dolog;
 Nézzétek: a napfénybe még a
 Könyecsepp is mosolyog!

El hát, el most a fájdalommal!
 Öröm kell szív- és ajkakon,
 Öröm, melynek szent tárgya legyen
 Szabadság és a hon!

Ki most is mással bibelődik,
 S apróságok felett örül:
 A szükkeblüre mély gyalázat
 Törölhetetlenül!

Levettük a gyászt, ünnepeljük
 Az új életnek ünnepét,
 Ne féljete: e nép ruhája,
 Nem lesz többé setét!

Ez ünneplés szent mámorában;
 Engem két jó barát követ;
 Ösméritek e két barátot,
 A bort, s az éneket?

Áldott szabadság, ének és bor
 Dicsően összeilletek!
 Tiétek éltem, — mind halálig,
 Tüzeljete, tüzeljete!

Tompa.

ÜDVÖZ A FRANCZIÁKNAK.

April 22. 1848.

Páris, nyugpontja minden szabadságnak,
Háromszor felfortt: kétszer csalva lett;
Most végre önmagának s a világnak
Kitűzte a valódi üdvhelyet...
Oh honfiak! kinek még üdve nincsen,
Páris felé, Páris felé tekintsen!

Hol folyt a honfiaknak vére szebben?
A szolgaszenynyet el jobban hol mosák?
Ime, a francziák zászlója lebben,
Hirdetve: éljen a köztársaság!...
Oh honfiak! ki még nyög a bilincsen,
Páris felé, Páris felé tekintsen!

Véget vetettek ott a czimviszállynak,
Mindnyájan egy családdá lettenek;
Mindegyikért mindnyájan összeállnak,
Testvérek ők, a drága emberek...
Oh honfiak! kinek testvére nincsen,
Páris felé, Páris felé tekintsen!

Bajtársivá legyünk a francziáknak,
És lobogóink egyesüljenek!
Irtó hadat vigyünk a satrapáknak,
Testvéri szót a föld népséginek...
Hol minden nemzet, melynek üdve nincsen,
Páris felé és Pest felé tekintsen!

Gregus.

MAGYAR DICSŐSÉG.

1848. Apr. 29.

Hol vagytok ősi hír, magyar dicsőség?
 Magas világtok hova bujdosott?
 Egünkről olyan rég letűnt, s azóta
 Sötétben élünk, mint elátkozott.
 Mátyással tűnt le végső fényetek....
 S nagyság, dicsőség.... minden oda lett.
 Sugáratok talán csak délibáb volt?
 Káprázat és rövid csalóka fény?
 Oh nem, nem!... oly ragyogó volt az inkább,
 Hogy e hon elvakult tündökletén.
 S vakon rohant szegény a sir felé,
 Hová a csel s gaz árulás vivé,
 Kinszenvedések várakoztak itt rá...
 Sirjában ő sokáig haldokolt.
 S véres gyötrelme sokkal égetőbb lett —
 Hogy tenni és boszulni gyenge volt.
 De végre elvonult a tetszhalál,
 S a nemzet ismét uj erőben áll.

Ne bizz szegény hon a gondviselésben,
Ha él fölöttünk — ő rég elhagyott.
Gondolj a multra, hogyha csüggedeznél,
S használd erődöt és akaratod.
Küzd, törj előre bátran nemzetem!
Élet, halál! csak az dicső legyen!

Szathmári Pál.

REVOLUCZIÓ.

(Francia emlék. 1848. apr. 29.)

Tartóztasd föl a vihart, midőn
 Csattogatja zúgó szárnyait,
 Vagy próbáld gátolni vakmerőn
 A haragos tenger habjait;
 Nyomd el őket, nyomd el azt a népet,
 Mely megunott fészkeből kilépett,
 S érezvén a szabadság mi jó:
 Azt kiáltja — revuluczió!

Nehánynak van köztük fegyvere,
 A nagy többség pusztá kézzel áll,
 Itt jön a sor-ezred is vele,
 Villogó kard élén száz halál...
 Föl szegény nép, föl az utczakövel,
 Verd meg őket vad kemény esővel
 S ajkidon a mennydörgési szó
 Riadjon meg — revuluczió!

Tensajátodért küzdesz csupán,
 Mely után szíved már rég dobog,
 A mit tőled titkos éjszakán
 Elraboltak a hatalmasok;

Poharadból minden jót kiittak
 S benne néked lassu mérget adtak,
 Törd meg fejét, ott van a kigyó,
 Zengvén e szót — revuluczió!

És vonul a népcsoport, miként
 Egy villámokat rejtő boru,
 Nincs vezére, fővezéréként
 Megy előre egy suhonz fia;
 És mond: ez a törvény palotája,
 Az isten és a mi átkunk rája!
 Porba véle, másra nem való,
 Népszabadság! — Revuluczió!

Meg van irva, egy könyv tartja azt,
 Hogy az országban mily rend legyen,
 Hogy mint hordjan lánczot a paraszt.
 S mint nevesse más kényelmesen.
 Mely ő nékik oly szörnyüen árta,
 Széjjelhull az összetépett chárta,
 S darabjai fölött hallható:
 Egyenlőség! Revuluczió!

De mi az ott? egy csapszék előtt
 Sűrű barna füst emelkedik:
 Gunykaczej s vad ujjongás között
 Egy zsarnok székét megégetik...

„Rajta, rajta! hisz fénye a széknek
Ugy sem adott meleget tinéktek...
Düljön a rossz, álljon a mi jó!
Népkormányzat! Revuluczió!“

Semmi sem marad meg úgy mikép
A penészes mult elrendezé,
Küzd a szellem, ví, forrong a nép,
Míg szabadságát meg nem nyeré.
S az új színben fénylő csarnokokra
És a megtört régi oszlopokra,
Mint felejthetetlen égi szó,
Ez van irva: revuluczió!!

Lévay József.

APOTHEOSIS.

1848. April. 29.

Lehajlott a mennyboltozat
S megcsókolván a föld színét:
Egy uj kinyilatkoztatás
Igéjit zengte szerteszét.

S mit hajdan Krisztus hirdetett:
Az egyenlőség nappala,
Szabadság és testvériség
Világában föltámad.

E szentháromság, a világ
Egy üdvezítő istene;
Ez istenségben higgyetek
Oh népek minden nemzete!

Ez a vak éj rémszörnyeit
Elúzi poklok mélyibe,
Honnan följöttek üldeni
Az embert ember képibe!

A világosság angyalát
Leküldi mennyek fényiből,
Hogy tündöklő pantheonát
Az ész — s erénynek rakja föl.

Mi eddig kinzó lánczakon
Mint rab nyögött — a gondolat,
Sas-ként fog szállni szabadon
A napba föl, s az égbe hat.

A szív, melynek főbb kincseit
Megrablák a hatalmasok,
Minden szentséget visszanyer,
S szüz ártatlanságban ragyog.

Ez a bűnök ármányait
Feneklen sirba temeti,
S a börtönök sötét ürét
Nép műhelyévé szenteli.

A jogtalan jog pallosa,
Mit tart a szörnyü hatalom,
A vérpad minden rémivel
Elpusztul a határokon.

Nem fognak nézni kényurak
A palotákból gőgösen,
S nem bánt irigység senkit is:
Minden mindeniké leszen.

Száttörve a korlátokat
Hidat von a népek között,
A béke hidja leszen ez,
S fehér zászló a hid fölött.

Ekép fölnyilnak újlag
Az elzárt éden ajtai;
A föld egy szent-család leend,
S imádság minden hangjai.

S az ég még egyszer ráhajol,
Még egyszer néki csókot ad,
S forró ölekezés között
Ég és a föld együtt marad.

Ez istenségbe higgyetek
Hát népek minden nemzete!
E szentháromság a világ
Egy üdvezítő istene.

Hunfi.

DALAIM.

Elmerengek, gondolkozom gyakran,
 És nem tudom mi gondolatom van,
 Átrepülök hosszába hazámon,
 Át a földön s az egész világon.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek
 Holdsugári ábrándos lelkemnek.

A helyett, hogy ábrándoknak éljek,
 Jobb lenne tán élnem a jövőnek, —
 S gondolkoznám, ah! mit gondolkoznám?
 Jó az Isten, s majd gondot visel rám.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek
 Pillangói könnyelmű lelkemnek.

Hogyha lánynyal van találkozásom,
 Gondomat még mélyebb sirba ásom;
 Betekintek a lány szép szemébe,
 Mint a csillag tiszta tó vizébe.
 Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
 Vad-rózsái szerelmes lelkemnek.

Szeret a lány? iszom örömömbé,
Nem szeret? kell innom rossz kedvembe,
S hol pohár, és a pohárba bor van,
Tarka jó kedv születik meg ottan.
Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
Szivárványi mámoros lelkeknék.

Ah! de míg a pohár van kezemben,
Nemzetemnek keze van bilincsben,
S a milyen víg e pohár csengése,
Olyan bús a rabbilincs csengése.
Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
Fellegei bánatos lelkeknék.

De mire vár e szolgaság népe?
Mért nem tör fel, hogy lánczít széttépje?
Tán várja, hogy Isten kegyelméből
Azt a rozsdá marja le kezéről?
Dalaim, mik ilyenkor teremnek,
Villámai haragos lelkeknék.

Petőfi Sándor.

ITT A ZÁSZLÓ...

1848. Ápril. 13.

Itt a zászló kezeinkben,
Egy kívánság lengeti:
Legyen egy a két hazából
S vész így meg nem döntheti!

Hogyha egyért fog hevülni
Millió szivdobbanás
S egybe forrunk, mint a szikla,
Ugy dicsőbb nép lesz-e más?

Legyen hát egy a magyar nép
S mind egyenlő, mind szabad,
Senki köztünk rabbilincsen
Soha többé nem marad!

Föl mindnyájan! Nemzetegység!
Háromszinű zászló int!
Hol van, a ki gyávaságban
Félre álljon már megint?

Föl mindnyájan, tettere készen
Álljon minden férfikar,
Hogyha tán a sors kívánja,
Hogyha más nem jót akar.

Föl mindnyájan! Hogyha zászlónk
Majd a vérmezőben áll,
Három szín zászló alatt lesz
Nagy szabadság, vagy halál!

Urházi.

SZABAD SAJTÓ.

Kelj fel rab-ágyad kőpárnáiról,
Beteg, megsibadt gondolat!
Kiálts fel, érzés! mely nyögél
Elfojtott, vérző szív alatt.

Oh jöjtek ki lánczra vert rabok,
Lássátok a boldog dicső napot
S a honra, mely soká túrt veletek,
Derűt, vigaszt és áldást hozzatok.

Vörösmarty.

TAVASZ.

Ítt a tavasz... A bércek oldalán
Az erdők csattogányai
Csodás dalt zengenek;
Villámoktól tanulták azt talán...
A réteknek virágai
Vérszinben feslenek.
Ha majd hármás bércek oldalán
Szabadság csattogányai:
Az ágyúk szólanak,
E roppant csattogányok lángdalán
Ős alkotmányok sarkai
Alapban inganak.

A SÍRÁSÓ.

Kinek számára ásod a sírt?

„E láncdarabnak s e rozsdás békónak.“

Honnét vevéd e rabság rongyait?

„Kezéről a szabaddá lett sajtónak.“

Mit vétett a sajtó, hogy rabnyügöt

És szolgálanczot vertenek kezére?

„Fölkelt a nép, jog, emberség, haza,

Alkotmány és szabadság védletére.“

Tehát a legszentebbért küzködött,

S martyrja lett magasztos szent ügyének.

„Azért emelt érette kart a nép,

Azért zeng most győzelmi dalt nevének!“

S mit nyert a nép, hogy a sajtó szabad?

„Vasnál erősebb fegyvert; azt a fegyvert,

Mely vérengzés vagy nyomás helyett,

Szabaddá s boldoggá tesz minden embert.“

Megállj! ha így van, úgy e lánczokat
 El ne temesd, el ne temesd barátom!
 Mert meglehet, fölássák a zsarnokok,
 S készül belőle újra járom!

Izenként oszd el mindnyájunk között
 Egy-egy darabját szent ereklyéken,
 A rabság lánczából egy-egy darab
 Szabadságunk intő emléke legyen.

Vigyétek és oszszátok el tehát!
 Mindenki emléket vigyen belőle,
 De aztán szivén hordja mindenik,
 S megemlékezzék sirjáig felőle!

Garay János.

MIT CSINÁLUNK?

Földi! mit csináltok?

Kaszát kalapáltok?

Nem azt kalapálunk,

Fegyvert köszörülünk!

A rendet a réten

Már levágtuk régen,

Megmártjuk kaszánkat

Ellenség vérében.

Szép piros harmatban

Fürösztjük kaszánkat;

Övig-övig vérben

Védjük jó hazánkat.

Arany János.

ÉL-E MÉG AZ ISTEN ?

Él-e még az isten... magyarok istene?
 Vagy haragra gerjedt népének ellene,
 És elhagyta végkép,
 Hogy rabló zsványhad, bérbeszedett csorda
 Égesse, pusztítsa, öldökölje sorba
 Régi kedves népét?

Él-e még az isten... az az isten él-e,
 Ki a dús kanaán országba vezérle,
 Mint Izraelt hajdan,
 Hozván őseinket füstnek fellegében
 Égre felpirosuló tűz-oszlop képében,
 Véres viadalban?

Él-e még az isten, az erős, hatalmas,
 A ki elleninken adott diadalmat,
 Száz meg száz csatákon?
 A ki ujjainkat kardhoz egyengette,
 Nevünket dicsővé, félelmessé tette
 Széles e világon?

Él-e még az isten, ki erős karjával
Megtartott, megőrzött ezer éven által
Egész mostanáig?

Ki annyi veszély közt nem hagyá elveszni,
Töröknek, tatárnak martalékul esni
Árpád unokáit?

Él még, él az isten... magyarok istene!
Elfordítva sincsen még e népről szeme,
S az még a ki régen.
Harczra hát magyar nép! isten a vezéred,
Diadalmat szerez a te hulló véred
Minden ellenségen!

Arany János.

RIADÓ.

Sikolt a harci síp, riadj, magyar riadj!
 Csatára hí hazád, kifent aczélt ragadj!
 Villáma fesse a szabadság hajnalát,
 S főröszze vérbe a zsarnokok bitorát.

Él még a magyarok istene!
 Jaj annak, ki feltámad ellene;
 Az isten is segít, ki bir velünk,
 Szabad népek valánk, s azok legyünk.

Nem kell zsarnok nekünk, csatára magyarok!
 Fejére vész, halál, ki reánk agyarog.
 Ki rabbilincset s igát kohol nekünk,
 Mi..... lelkébe tört verünk.

Talpunk alatt a föld, s fejünk felett az ég,
 Tanu legyen, hogy áll Árpád hős népe még.
 S mely e szent földre hull, minden csepp honfivér,
 Kiáltson égbe a bitorra bosszuért.

Él még a magyarok istene!
 Jaj annak, ki feltámad ellene;
 Az isten is segít, ki bir velünk,
 Szabad népek valánk, s azok legyünk.

Tiporva szent jogunk, szent harczzal óvjuk azt,
 Pusztítsa fegyverünk a zsarnokot, a gazt.
 S a zsarnokok torán népek vigadjanak,
 A nép csak úgy szabad, ha ők lebuktanak.

Él még a magyarok istene!
 Jaj annak, ki feltámad ellene;
 Az isten is segít, ki bir velünk,
 Szabad népek valánk, s azok legyünk.

Elé! elé! jertek haramia hadak,
 Kiket nemzetbakók gyanánt uszitanak.
 Temetkezéstekül ti bős szelindekek,
 Helyet dögész vadak gyomrában leljetek.

Él még a magyarok istene!
 Jaj annak, ki feltámad ellene;
 Az isten is segít, ki bir velünk,
 Szabad népek valánk, s azok legyünk.

Szivünk elszánt keserv, markunk vasat szorit;
 Csatára milliók imája bátorit.
 Oh drága véreim, vagy élet, vagy halál!
 De szolganépre itt a zsarnok nem talál.

Él még a magyarok istene !
 Jaj annak, ki feltámad ellene ;
 Az isten is segít, ki bir velünk,
 Szabad népek valánk, s azok legyünk.

Vitézek, órhadak, fogjunk búcsu-kezet ;
 Iszonytató legyen s döntő ez ütközet.
 Ős áldomás gyanánt eresszünk drága vért,
 Végső piros cseppig hadd folyjon a honért.

Él még a magyarok istene !
 Jaj annak, ki feltámad ellene ;
 Az isten is segít, ki bir velünk,
 Szabad népek valánk, s azok legyünk.

Czuczor Gergely.

MOST MIDŐN A FÉRFIU...

1849. máj. 25.

A dicséretnek lába nincs,
a rágalomnak szárnya van. *Hugo V.*

Most, midőn a férfitu legszebb, legdúsabb ék;
Ha lángzó arcai sebhelyekkel fedvék.

Én is kaptam egyet, kaptam egy sebhelyet,
Csak hogy az lelkemen van az arcom helyett.

Nem kard, avagy lándzsa volt reám emelve,
Hanem a gyanu, a rágalomnak nyelve.

Ott van a seb... hanem fájalmát nem érzem,
Nekem most csupán két érzésben van részem.

Én, csupán örülni s haragudni tudok —
Hallgatnak szümben a többi indulatok.

Hogyne örvidenek imádott szent hazám
Régi dicsőséged megujult tavaszán!!

Örömöm végtelen tengerében elvész
Az a kicsiny bánat, a kis fájdalomrész.

S hogyne haragudnám, midőn életedre
Orgyilkosok törnek s bérszolgák ezere!

Felforr szivem lángja ennek szemléletén,
Hisz van-e ki hőbben szerethetne mint én?

Keblem erdős bérczként, szüdből minden hangoz
Örömet, fájdalmat, mindig visszhangozott.

Lelkem bércpatakja egy kristálytisza tó,
Szent boltját egednek visszaragyogtató.

Im, ott az égbolton egy vad felhő nyargal,
Mennykövet forgatva rettentő haraggal.

Gyül, egyre nagyobb lesz, a mint a szél fujja;
E felhő nem más, mint a nemzet boszuja.

Oh, ha majd megdördül, s villámi kiszállnak,
Jaj lesz akkoron a hitetlen királynak.

A felhőnek harca nagyszerűen, szépen
Vissza fog ragyogni, lelkem tükörében.

Mentovich Ferencz.

A KÖLTŐ KATONA.

(1848. Julius 5.)

Komoly napokra készül,
Csatára a magyar;
Fegyverzörej- s dobszóra
Feszül a férfikar.

A pöröly és a vésü
Fegyverré lettenek,
A városok polgári
Puskákat töltenek.

Szántóföldjét elhagyja
A békés földmives,
Ásókkal és kaszákkal
Ellenséget keres.

S én itthon énekeljek
Szerelmes éneket,
Mig népem a hazáért
Hős harcra elsiet?

Nem koldusbot kezemben
A hárfa, mig birom;
Fegyverré idomitja
Szintugy az én karom.

Útközben, hős apákról
Zengek rajt hősi dalt,
A harcmezőre érve,
Egy lelkes riadalt!

S ha elkapott a szent láng,
Lelkünk, szivünk dobog,
Szabadság és hazáért
Hő vérünk fellobog:

Ha folyni kell a vérnek,
Enyém is vér leend;
A lant szabad zengője
Rabláncot nem türend,

Mint Lél apánk, kürtével,
Lantommal harezolok,
Mig veletek vagy győzők,
Vagy veletek halok.

Garay.

FEL MAGYAR !

Fel magyar! kun, talpra hajdu, székely!
 Merre a harcz villámlik tűzével;
 Villámok közt forrjon össze lelkünk,
 A halált így álom lesz ölelnünk.

Zaklatott nép jött rég e vidékre,
 Menhelyet kér isten szent nevére;
 S a magyar nép tűzhelyét megosztá,
 S most a kigyó életét kioltá.

Ezt a földet nyolczszáz éve birjuk,
 Könnyeink rá nyolczszáz éve sírjuk,
 S most szabad lett, — most adjuk bitornak?
 Emlegesd meg karját a magyarnak!

A magyar nép rég alvó orozlán,
 Vért belőle sok kigyó orozván,
 S most felébred, arra néz sokáig,
 Kit tiporjon el végső poráig?

CSATADAL.

(1848. Dec. 21.)

Trombita harsog, dob pereg,
Kész a csatára a sereg,
Előre!

Süvölt a golyó, cseng a kard,
Ez lelkesíti a magyart
Előre!

Föl a zászlóval magasra,
Egész világ hadd láthassa.
Előre!

Hadd lássák és hadd olvassák,
Rajta szent szó van: szabadság.
Előre!

A ki magyar, a ki vitéz,
Az ellenséggel szembe néz,
Előre!

Mindjárt vitéz, mihelyt magyar;
Ő s az isten egyet akar,
Előre!

Véres a föld lábom alatt!

Lelőtték a pajtásomat.

Előre!

Én sem leszek rosszabb nála,

Berohanok a halálba

Előre!

Ha lehull a két kezünk is,

Ha mindnyájan itt veszünk is,

Előre!

Hogyha el kell veszni: nősza

Mi vesszünk el ne a haza.

Előre!

Petőfi Sándor.

A FÖLKELT NÉP ...

A fölkelt nép igazságos haragja ;
Mily nagyszerű, mily dicső lehetett,
Hatalmas lángok oczeánja volt az,
Mely úgy elsugárzik a világ felett.

E lángokat nem or kezek gyújták,
Hogy fölvernék a csendes éjszakát,
S porrá égessék a lombot s virágot,
Melyet a szorgalomnak fája ad.

E lángok fénye, tündöklő sugára
Mint a kelő hajnalnak lángja szent,
Melyet fáklyául a sötét világnak
Az isten keze gyújtott oda fent.

Szent fáklya ez tinektek nemzetek,
Mely elvezet az éj homályiból ;
Reá tekintsetek, ez megmutatja :
Hogy boldogság útja merre, hol.

Mentovich Ferencz.

HADI LANT.

(1848 Juni 18.)

Mintha távolról hallanám a harcznak
 Tenger-zugását: vihar közalgését,
 Szemembe süt az ősi kard villáma,
 Hallom a széttört lánczok csördülését,
 A falról vedd le jó anyám! a kardot,
 Azt rám övezni kezed mért remeg?
 Öregapám, add áldásod fejemre,
 Csókoljatok meg apró gyermekek!

Látjátok ott a fényes kardokat? —
 Mindegyike villám vagy fáklyafény,
 Azért oly vakító, hogy meg ne lássam
 A könnyesepeket kedvesim szemén.
 Halljátok ott az érczdombok szavát,
 S a tárogatót, a mint megriad?
 Azért beszélnek olyan hangosan,
 Hogy meg ne halljam zokogástokat

Ne sirj anyám! Hiszen emlékezel:
 Hogy utoljára mint ölelte őt,
 Minő szavakkal küldte a csatába
 A görög asszony búcsuzó fiát:
 „— Vagy győztesen jöjj pajzsoddal haza,
 Vagy rajta társid halva hozzanak.
 Mintsem futással meggyalázva légy,
 Inkább véredbe, veszve lássalak.“

S hallottad-e te könyező testvérem
 A Karthagói nők történetét —?
 A végső harc szükségé közt, lemetszték
 Éj fűrtjeinek minden gyűrűjét,
 S a nyíl ívének hurt fonván belőle,
 Azt ily szavakkal adták át magok:
 „Ha elbuktok, a gondolat vigasztal,
 Hogy szent küzdésben dicsőn haltatok.“

Nem kérem én, hogy harcban jöjj utánam,
 Mint Osztrolenkán a lengyel leány.
 Csak arra kérlek, hogy kötözd be gonddal
 A véreseket majd a harc után,
 S mikor egy ösmeretlen idegennek
 Szent sebét gyógyítod, gondolj rám,
 Így ápol engem is e pillanatban
 Egy ismeretlen idegen talán!

S te szőke lányka, ott a messzi tájon!
 Isten veled mert könnyen meglehet,
 Hogy soha többé meg nem csókolhatlak,
 Hogy soha többé nem látsz engemet.
 Ó jó, hogy nem látsz, mikor elindulok,
 Jó, hogy tőled el sem búcsuzhatom.
 Mert ugy lehet, hogy megrepedne szived,
 Megtörné azt a szótlán fájdalom.

Ha holttestemet majd elődbe hozzák
 S meglátod véres, esonka kardomat;
 Borulj mellemre bánatos arczoddal,
 De ne roskadj le fájdalom miatt:
 A szabadságért szenvedett sebekről
 Hő könnyeid lemossák majd a vért,
 És mozdulatlan halvány homlokomra
 Egy forró csókban tedd a szent babért.

— De hallom is már távolról a harcznak
 Tenger-zugását, vihar-közélgését.
 Szemembe süt az ősi kard villáma,
 Hallom a széttört lánczok csördülését.
 A falról vedd le jó anyám a kardot,
 Azt rám övezni kezéd miért remeg?
 Őreg apám add áldásod fejemre,
 Csókoljatok meg apró gyermekek!

Szász Károly.

A HONVÉDEKHEZ.

Előre katonák!

Ti rátok néz négy részről a világ ;
 Mert ezt kívánja fegyverünk,
 Melynek nevét vérrel kell szereznünk ;
 Kívánja ezt a becsület,
 Mi nélkül fegyver oldalunkon nem lehet ;
 Mert ezt kívánja drága kedvesünk,
 Kit győztesen ismét ölelhetünk ;
 Mert a szabadság mely minket vezet,
 S dicsőbb vezérünk ennél nem lehet ;
 Mert vérmező a bajnoknak hona,
 Ott szed babért, ott él a katona ;
 És ez a föld, és nép mit védni kell,
 Piros vérünk utolsó cseppjével ;
 Mert oh, mit ér akkor majd fegyverünk,
 Ha nem lészen kit verjen — nemzetünk ?!

Hiador.

HOGYHA ÉN.

Hogyha én az ég villáma volnék,
Minden mennyköt Szenttamásra szórnék
S rád ki játszol népek életével,
Játszol a nép örök istenével.

Ha van isten, van a népnek atyja,
Lesz nap, egy az égő bosszú napja,
Hol nem a nép vére omlik egyért —
Egynek vére omlik milliókért.

KASZÁHOZ KI MAGYAR.

Kaszához ki magyar!
Honunkba ellen ront,
Kaszához ki magyar!
Megmenteni a hont.
Már rég pusztítanak,
És mik csak aluvánk;
Hát addig várunk-e
Mig romba lesz hazánk?
A szomszéd háza ég
S mi mégsem ébredünk:
Fel hát! fel! keljünk mind,
Hisz még segíthetünk!
Ha meg nem menti senki más,
Megmenti honát a kaszás!

Kaszához, ki szabad
És lánczot nem szeret!
Hisz lánczot hoz reád
És békót ellened?

A zsarnok sergei
 Már büszkén csörgetik,
 És rab lesz a magyar,
 Ha most is aluszik!
 Elég gyalázat az,
 Hogy fenyegetni mer;
 Hadd vesszen! él magyar,
 Él számtalan ezer!

Ha meg nem menti senki más,
 Megmenti honát a kaszás!

Kaszához ki apa!
 Megvédni gyermekét;
 Kaszához, vőlegény,
 Megvédni kedvesét.
 Tán el nem hagyja ezt
 Rablónak prédául,
 Ki abban is mi szent,
 Kegyetlen, durván dúl?
 Mocsoktalan magyar,
 Volt eddig szép hazád:
 Boszuld meg hát, boszuld
 A hon gyalázatát! —

Ha meg nem menti senki más,
 Megmenti honát a kaszás.

Kaszához, ki erős,
 Kinek a karja ép!

Legtöbb a bátor szív,
 S te bátor vagy oh nép!
 Nem puska, kard sem kell
 Ha éles kasza van;
 Hatalmas fegyver ez
 A nép csatáiban.
 Így harcolának, így
 A bátor lengyelek,
 S kaszáig százszor is
 Ágyukon győztenek!

Ha meg nem menti senki más,
 Megmenti honát a kaszás.

A hősnek hálát zeng
 Hű szive és hona;
 Gyávéra átok vár
 És gúny és rabiga!
 Ki drága nemzetét
 S honát védelmezi,
 Azt áldja nemzete,
 És Isten szereti.
 Kaszához hát magyar,
 Kinek kaszája van!
 A legjobb fegyver ez
 A nép csatáiban!

Ha meg nem menti senki más
 Megmenti honát a kaszás.

CSAK A LUDAS ÉRTSEN RÓLA.

(1848 Maj. 20.)

A magyarnak ősi példaszava így szól:
 „Fogadd bé a tótot, kiver a házadból“ ...
 Mig a magyar karját és vérét ajánlja
 Lengyel szomszédjának, azalatt rokonja,
 Korcsrokonja a hős, a nemes lengyelnek:
 A ... tót, irigy tört fen a magyar szívének.

Hálátlan nép! mond meg mi bajod van velünk?
 Ha multadra vizsga szemekkel tekintünk:
 Csaknem az egész föld rabszolgája voltál,
 Hunyászkodva kezet, lábakat csókoltál;
 Az egy magyar ... a ki szabaddá fölkene,
 S te éretlen döllyffel, pártod ütsz ellene!

Dühöngve rivallott gúnydalaitokra
 Gúnydallal felelnem hogyha méltó volna:
 Elmondanám... a görög aljas tettetek
 Miatt mint korbácsolt vérig benneteket.

Szólanék Túrról s favágó szolgáliról,
Sándor boszújáról, s az akasztófáról.

De hallgatok! most nem tollat forgat keze
Népemnek, olajág s kard mostan fegyvere:
Olajág, hogy békés frigyésének nyujtsa;
Torló aczél, hogy a pártütőre sujtsa.
Csak névben rokon nép nemes Zrinyiekkal,
Országunkra vásik fogad?... jere, vedd el!

Szemere Miklós.

INDULJUNK!

Hah mi harsog át a földön,
 Mi az a mi cseng fülemben?!
 Nem hallottam még szebb hangot,
 Soha sem még életemben!
 Ily bájosan a csalogány
 S a szent orgona se zeng!...,
 Rablánczait töri össze
 A nép, ez az a mi cseng!

Az égig ver porfelleget
 A tomboló népek árja,
 A szabadság büszke tánczát
 A magyar is köztök járja:
 Ők drágábban!... piros vérök
 Árán vitták ki a bért,
 Nekünk ez uttal csak lelkünk
 Vérzett e dicső népért.

Öröm szinte nehéz vagy már...
 De, mégis van egy fájdalmam!
 Nem látom én egy társunkat
 Köztünk a vig karikában!
 Öröm ünnepet tart minden
 Más nép, s ő bús torban ül,
 Szabadsága bús torában,
 Csak ő maga egyedül.

Fogva van még egy oroszlán!
 Rabbilincsen... a lengyel még!
 Talpra szabad oroszlánok,
 Zuzzátok szét vasketreczét!
 Talpra népek! üssétek fel
 A közös vérlobogót!
 Nyerit, dobog a mén, alig
 Várja már az indulót.

Fel, fel népek! lóra, lóra
 Minden, a ki csak felülhet!
 A vigságban, a kinek kell,
 A csatán is kedve telhet:
 Hah be szép táncz, mit lovag s ló
 Harezi muzsikára jár!
 Induljunk! ránk a végcsata,
 A végső diadal vár.

Szemere Miklós.

SZABAD LANT.

Szárnya nőtt a gondolatnak,
 Fel magasra szálljon!
 Szegje át a levegőt, az
 Égig meg se álljon!

Megtágult a honfi melle,
 Más a lég körötte;
 Zászlóját a szent szabadság,
 Felüté fölötte.

Mi volt lantunk? Siralomnak
 Nyögő jávorfája . . .
 Most szabadság s férfi szónak
 Riadó hárfája!

Uj érzés van a magyarban,
 Uj világ fejében;
 Nyögdelő galamb helyett sas
 Csattog énekében.

Ne higyjétek, hogy szomorú
A magyar nótája,
Csak a békó hangja volt az,
Melyet vertek rája.

A szabad nép, a szabad hon,
Mint a bércz patakja,
Vig zúgással az örömnök
Hangjait riadja.

A mit eddig énekeltünk,
Jó volt hangolásnak —
Rajta immár szabadon az
Igaz dalolásnak

HAH MI AZ ...

Hah mi az, minő zaj, ha minő lánczörgés !
 Zúg felém menynydörgön a Királyhágón tul;
 Hah minő kép jön és ébreszt föl engemet
 Elfáradt lelkemnek bánatos álmából !

Tán uj rabbilincset vernek a magyarra
 És e zaj talán a végső jajkiáltás,
 Avagy tán csalódik lázas képzeletem,
 S az egész nem egyéb, mint egy álomlátás.

Nem álom, oh nem az, sem gyászos valóság,
 De a magyar névnek fényes dicsősége ;
 Oh e zaj egy eskü éretted szabadság
 S kardokká kovácsolt lánczoknak csengése.

Szállj én lelkem szállj el a merre csak szállhatsz
 S megfürödvén örömkönynek tengerében,
 És bejárván eget, földet, menynyországot,
 A legdicsőbb hangot hozd el hozd el nékem.

Hozd el hozd el nékem, hogy zendüljön lantom,
 Hogy daloljak méltó örömdalt, éneket,
 És a boldogságnak s kéjnek mámorában
 Lantomnak hurja és szivem szakadjon meg.

Gyulai Pál.

JÖN A MUSZKA!

1848. Apr. 15.

Azt mondják, hogy az orosz közeleg;
 No, féljete honfiak, féljete!
 Van rá okunk, mert a muszka csoport
 Keblében szabadságérzetet hord.
 S ha ránk ragad a muszka szabadság,
 Jó éjszakát neked Magyarország!
 Mert a muszka szabadság szép nagyon,
 Egyik kezébe kancsuka vagon.
 Ennek okát föllelni nem nehéz,
 Mert Oroszország sok barmot tenyészt!
 Már pedig tudjuk, hogy az ökröket
 Kormányozni csak korbáccsal lehet.
 Ostorát ha eldobja a gulyás,
 Mit várhat mást? mint nagy anarchiát.

Mily szép az orosz constitutió,
 Nincs a világon hozzá fogható;
 Egyszerü nagyon s ez volna a szép:
 Zsarnok parancs, vak engedelmesség;

És ha vakmerőn sérteni mered,
 Lábad fejéhez gördül a fejed.
 Hogy tetszik ez a constitutio?
 Orosz polgárnak lenni vajmi jó!

Szólásszabadság? kérd, majd megadják,
 Veres betűkkel hátadra nyomják,
 Még jajgatnod is csak ugy szabad,
 Ha arra a czár engedelmet ad.
 Az ég urához bocsáthatsz imát:
 Ha az orosz nyelvet betanulád.

Az orosz egyenlőség kifejelett,
 Zsoldos, rabszolga mindenik lehet.
 Az ipar is szépen felvirágzék:
 Pálinka- és fegyvergyár van elég.
 És megveszik a népek szent jogát,
 Cseréül fejét adja a kozák.
 Mert a kozák derék katona;
 Mint vak ló rohan, nem kérdi hova?
 A czár kezében vak eszköz szegény,
 De azért a kozák derék legény,
 Mert ha uszítják, mint hú kutya,
 Önön fáját is halálra marja.

Szentsége a czár, az első orosz
 Politikája átkozott gonosz,
 A népjogokat nagyon tiszteli,
 De csak addig mig el nem veheti.

Oh, az orosz szabadság szép nagyon,
Egyik kezében kancsuka vagyon.

Azért tessék, kinek kedve tartja,
Ne várja a míg bejő a kozák;
Fusson elébe kitárt karokkal,
Fogadja mint rég várt rokonát.
Orosz polgárnak lenni vajmi jó!
Hisz oly szép ott a constitutió.

Azért tessék kinek kedve tartja,
Menjen, szivesen látja a czár,
Sziberiában vajmi szép az élet!
Ott még reá szép szerencse vár.
Mily szép az orosz constitutió,
Orosz polgárnak lenni vajmi jó!

De azért mi, már mint mi, magyarok,
Büszkén emeljük ősi fegyverünk,
A zsoldos szattyák ezrei előtt
Lánczos lobogós! meg nem rettenünk.
Hisz mi az, mi e nemzetre vár?
Vagy szabad élet, vagy dicső halál!

Hát zsarnokot uraljon a magyar?
A zsarnok az ördögnél gazabb!
Az ördög csak rögzött bűnöst gyötör,
A zsarnok, mi szent, eltiporja azt,

Mi zsarnokot uralni nem fogunk!
Mert magyarok! mert szabad nép vagyunk!

Az nem lehet! hogy a sötét pokol,
Uralkodjék az egek felett;
Az nem lehet! hogy e barbar csoport
Rablánczra fűzzön szabad népeket!
Mi zsarnokot uralni nem fogunk!
Mert magyarok, mert szabad nép vagyunk!

Csak jöjjön tehát a muszka csorda!
Hisz Magyarország zsiros falat,
De ha elnyelni vágyik, aligha
Telhetetlen torkán nem akad.
Vagy legalább is megmutatjuk azt,
Hogy ez lesz neki utolsó falat.

Székhács Pál.

MI A SZABADSÁG?

(1848. Maj. 20.)

Fa a szabadság, mely a nép szabad
 Napjától tolja ki zöld lombjait;
 S míg rajta még csak a bimbó fakad,
 A nyár gyümölcse nyomja galyait,
 Fa az, mit népek vére öntözött
 Az önkény elleni csaták között.

Nap a szabadság, melyen isteni
 Súgár lövelli áldott melegét,
 Fagyos szivek jegét hevíteni,
 S szétűzni a zsarnokság fellegét;
 Nap az, minél a gyémánt s korona
 Sugára oly sötét, mint sír hona.

Kard a szabadság, mely a zsarnokok
 Önkénye ellen ví halálcsatát;
 S ki göggel eltiporta a jogot,
 Szétűzza az hatalmas trónusát;
 Kard az, mi jármot türni nem tanult
 Népet kiment, ha súlya ráborult.

Láng a szabadság, mely leperzseli
 A vérrel ázott önkény biborát,
 És hamvai fölött ünnepeli
 A népjogának győzelemtorát;
 Láng az, mi Veszta-tűz gyanánt lobog,
 Őrző papnéi: az erény s a jog.

Láncz a szabadság, de nem terhelő,
 Nem a hatalmasok vas láncza ez,
 Mely hogy lankadjon népben az erő,
 Száz honfikart érdemdijul fedez;
 Láncz az, mi összefűz testvéreket,
 S csatolja egy testté a népeket.

Lég a szabadság, éltető lege
 A népnek, melytől nyer föltámadást;
 Melynek egyenlőségi melege
 Megfojtja a bitorlott urkodást,
 Lég az, mitől a hon ege alatt
 A nemzetüdv virága felfakad.

Hegy a szabadság, melynek ormait
 Díszíti a dicsőség csarnoka,
 Szirt a szabadság, mit hiun áhit
 Lezúzva a rabnépek zsarnoka;
 Szirt az, mit a népgálya elkerül,
 Min az önkény hajója elmerül.

Hölgy a szabadság, mely iránt hevül
Minden kebel, mit hord a nagy világ,
S ki érte ég, mindaz kegyében ül,
Egyet gyülöl csak, s ez a szolgaság.
S így a szabadság mindenünk lehet
Mi népet nagygyá, dicsővé tehet.

NEMZETŐRI INDULÓ.

(1848 Május 27.)

Fegyverre a hazáért,
A nép szabadságáért
S ha kell, hű honfi vért!
Készen vagyunk csatára,
Hazánkért hős halálra,
Mint együtt és egyért!

Esküdtünk hűségére
Zászlónk három színére,
Magyar bennünk a szív!
Készen lel indulóra
Bennünket minden óra,
Mely honvédésre hiv.

Szép élni a hazáért,
Szebb adni életet s vért
A vész napján neki;
A harc borostyán-ága,
A föld legszebb virága,
Ha szent ügy kelti ki.

Ügyünk magas szentsége
A nemzet egyessége,
S jogban testvériség!
Nem, nem lehet! hogy isten
Ne áldja meg, mi itt lenn
Oly szent lángokban ég!

Dobogj szív a kebelben,
Lobogj zászló a szélben,
Jelszónk: hazánk java!
Dalunk győzelmi ének:
Árpád szabad népének;
Szavunk: a nép szava.

Egy szóban szentháromság:
Egyenlőség, szabadság,
S testvériség a czél:
Előre hát, előre,
E szentháromság öre!
A nép, az isten él!

Garai János.

POLGÁRI DAL.

(1848. Juni. 3.)

Polgártársak! mind egyenlők,
Szabadok,
Kezetekbe telt poharat
Fogjatok;
Egy hazánk van; — zengjük testvér
Gyermeki,
Ád az isten szebb jövődöt
Már neki!

Rabok valánk mi, olyak mint
Bárki más,
S ha valaha most illet nagy
Áldomás.
Áldomás egy ezred évi
Kín után,
Magyar népnek jól eshetik
Igazán!

No de társak! felejtjük a
 Multakat,
 Ily időben panaszkodni
 Nem szabad.
 Legyen áldott isten csillag-
 Honában,
 Hogy a nép nem imádkozott
 Hiában!

Legyen áldott mind örökre
 Nevetek,
 Kik egy népet testvérekké
 Fűztetek,
 Kik hirdetve az igazság
 Szent szavát,
 Elhozátok a hazának
 Jobb korát.

Földerült az egyenlőség
 Hajnala,
 Melynek eddig hazája a
 Sír vala.
 Mint egyenlők, mint testvérek
 Szabadok, —
 E földön is lehetünk már
 Boldogok!

S most barátság, egyetértés
 Uraim,
 Vagy is inkább testvér polgár-
 Társaim!
 Ugy lesz dicső és hatalmas
 Nemzetünk,
 Ha keblébe viszály magvát
 Nem vetünk.

A ki honfit honfinak bujt
 Ellene,
 Megveri azt a magyarok
 Istene.
 Bár próféta módon nyissa
 Föl száját;
 Nem szerette, nem szereti
 Hazáját.

Fogjunk kezet, fogjunk nagyok,
 Kicsinyek,
 Jog s teherben mind egyenlők,
 Testvérek,
 A nép kezet fogva lesz nagy
 És szabad;
 Rab nagyobb mint volt, ha mostan
 Szétszakad.

Nehéz idő jött, magyarom!

Talpra állj,

Föl ne keljen a már sírba

Szállt vizzály...

De a nemzet az orránál

Messzebb lát,

Nem lesz botor maga alatt

Vágni fát.

Eddig azért szállt baj, inség,

Belvihar,

Mert nem értett soha egyet

A magyar.

Legyünk mától fogva egy test,

Egy kebel,

Egy élve és egy halva ha

Halni kell.

Vész ha borul szent hazánknak

Fölébe:

Rendületlen keblet vigyünk

Elébe.

Ha egy testté összefűz a

Bízalom:

Nem dönthet meg, nem, semmi kül-

Hatalom!

Fel! szabadság védletére
 Hősi nép!
 Szabadságért és hazáért
 Halni szép.
 Magyarország mindnyájunknak
 Közhona;
 Mától fogva minden polgár
 Katona.

Azt beszélük, nincs kardunk, nincs
 Fegyverünk;
 Ellenségtől mi azért nem
 Rettegünk.
 A kinek nincs, van ásója,
 Kaszája;
 Fegyver lesz az, ha kívánja
 Hazája.

Merje lábát földeinkre
 Tenni be:
 Ki a legény, megmutatjuk
 Izibe.
 Megmutatjuk egyről egyig
 Hogyha kell:
 A szabad kar, szabad lélek
 Mit mivel.

Magyarország, édes hazánk
Szeretünk,
Hűtlen fiak hozzád soha
Nem leszünk,
„Egyenlőség s egyetértés“
Jelszavunk;
Egyetértve érted élünk
És halunk!

MI VAN MÉG HÁTRA ?

(1848 Julius 9.)

Szabadok vagyunk, mi van még hátra,
 Hadra termett édes nemzetem?
 Hogy szájtátva nézzünk a világra
 Pipázgatván nagy kényelmesen,
 Hogy kezünket szépen összetegyük
 S hideg vérrel mosolygva nézzük,
 Mig a szépen összedugott kéz
 Szögről végről ismét kötve lesz.

Szabadok vagyunk, mi van még hátra?..
 Nincs más semmi különös dolog,
 Szét van dülva a baglyok tanyája,
 Közöttünk immár egy sem huhog...
 Nem bagoly, nem, vad hiéna lép ki,
 Mely földből a holtat is kitépi,
 Csak várjátok el nyugalmasan,
 Mig tanyájából rátok rohan.

Szabadok vagyunk, mi van még hátra?
 Dolgát népünk elvégezte mind,
 Legjobb lesz hát egymásnak hajába
 Markolnunk a régi mód szerint;
 Vagy hallgatnunk németet, kozákot,
 Mint gyalázza e derék országot
 S mint fenyeget fonnyadt öklivel,
 Mondván hogy innen minket kiver!

Szabadok vagyunk, mi van még hátra?
 Csak az van, hogy szabadok legyünk...
 Föl tehát minden legény a gátra!
 Fegyverünktől függ önéletünk.
 Türelemmel, nyugalommal félre...
 El a csata, a hir mezejére!
 Mert szabadságot nem érdemel,
 Ki meg nem hal érte, hogyha kell.

Lévay József.

BÁNK BÁN.

(1848 Juli 30.)

Ügyefogyott király volt az
 A második Endre,
 Papucs alatt szuszogott az
 Isten teremtette;
 Felesége tartotta az
 Ország gyepőlőszárát,
 Ögyelgett is ám a szekér,
 Majd tőled majd hozzád.

Gyöngye kéz az asszony keze
 Nem való kormányra,
 Hátha még a gyöngeségnek
 Gonoszság a párja!
 Endre király, gonosz asszony
 A te feleséged,
 Szive gonosz, neve Gertrud,
 Születése német.

Gertrud a jó magyarokat
 Kutyába se vette.
 Hivatalról, méltóságról
 Le-levetegette,
 A helyökbe meg a maga
 Pereputyát rakta.
 Maradtak vón, vesztek volna
 Ott a hazájokba!

Ilyen sértést szenvedtenek
 A nagy uraságok,
 A szegény nép meg szenvedett
 Húzavonóságot,
 Szervedett az istenadta
 Árva magyar népe;
 Mint a Krisztus a keresztfán,
 Olyan volt a képe.

Ugy fizette a sok adót
 Hogy a szeme düledt,
 Nem volt irgalom számára,
 Nem volt könyörület.
 A királyi udvarból ily
 Nyájas szavak jöttek:
 „Dolgozz paraszt, dolgozz fizess,
 Azután dögölj meg.“

Néhányan az eféléket
 Megsokalták végre,
 Szövetkeztek rettenetes
 Összeesküvésre.
 Azt mondották: söpörjük ki
 A királyi házat,
 Annyi benne a szemét, hogy
 Igazán gyalázat.“

Csak Bánk bán, a nádor-ispán
 Tartóztatta őket,
 Nem remélt-e sikert? vagy tán
 Remélt jobb időket?
 De mikor a feleségét...
 Iszonyu történet!...
 Hogyan kezdjem? hogy végezzem? —?
 No jaj neked német!

Bánk bánnak a feleségét
 A királyné öcscse,
 Erőszakos lator móddal
 Megszéplősítette:
 Szép az asszony, ifju és jó,
 Asszonyok virága!
 S eltíporva, beledobva
 Fertőzet sarába.

„Föl barátim“ ordit a férj
 Kinja nagy voltában,
 „Lelkemen a boszúállás,
 Kardomon halál van :
 Föl barátim egyenesen
 A királyi házba
 Királyi ház ? bordélyház és
 Zsiványok tanyája !“

És bémentek egy csoportban
 A királyi lakba,
 Ott a német urak épen
 Dözsöltek kaczagva ;
 Akkor is mig a magyarnak,
 Borát itták itták,
 A szegény magyar nemzetet
 Veszettül csufolták.

Megálltak ám a magyarok
 A ház-közepében,
 Mindeniknek egy-egy mennykő
 Villogott szemében ;
 Meg is hökkent a németiség
 Egy keveset ekkor,
 A ki ivott, gégégében
 Eczetté vált a bor.

Kezdte pedig a beszédet
 Maga nádor Bánk bán,
 Királynének s udvarának
 Jó estvét, kívánván:
 „Jó estvét jó mulatságot
 Fölséges személyek...“
 A királyné: mit akartok
 Hivatlan vendégek?

„Azt azonnal tudni fogod
 Nem soká váratlak,“
 Felelt Bánk bán „elbeszélem
 Neked s ez uraknak.
 Tiszteletet parancsolok!
 Mert nemzet áll itten,
 Egy megbántott nemzet és a
 Boszúálló isten!

Mi vagyunk a vendégek itt?
 És nem ti lennétek?
 Ti vagytok itt a hivatlan
 S hálátlan vendégek!
 Befogadtunk titeket s ti
 Kivertetek minket,
 És eszitek és iszjátok
 Testünket vérünket!

De csak ettétek... mert ez az
 Utolsó falattok;
 A mi most van szájatokban
 Ettől megfuladtok;
 Először is te halsz meg, te
 Gertrud, német szajha,
 Te királyné s keritőné
 Egy személyben... rajta."

Bánk bán kardja a királynét
 Át-meg általjárta,
 S magyarság a németséget,
 Hánya mind kardjára.
 A ki birta, megszökéssel
 Életét elorzá,
 Meghalt a ki nem szökhetett...
 Kitisztult az ország.

Petőfi Sándor.

KI BÁNT ?

Ki bántja a magyar hazát?
 Ki a magyart? — Jaj neki!
 Jaj ti néktek, ti hazánknak
 Ujabb ellenségei!
 Tudjátok meg, hogy magyart még
 Egy ember sem bitorolt?
 Büntetők nem földi ember,
 A magunk istene volt!

Régen volt ez, körülbelől
 Háromszáz esztendeje,
 Mikor a magyart Mohácsnál
 Elátkozta istene.
 Elátkozta s megfogadta
 Hogy mindaddig bünteti:
 Mig saját javára meg nem
 Tanul egyetérteni.

Régi dolog, hogy a magyar
 Soha egyet nem értett,
 Hej sokat köszönhet ennek
 A török, cseh és német.

Ezért adta istenünk a
 Háromszázas láncokat;
 S holmi szedett — vedett néppel
 Veregette sorsunkat,

De azonban egyet gondol
 Az uristen oda fen!
 „Tud-e már egyetérteni
 Az én magyar nemzetem?“
 S ugyanazon hóhérokka
 Verette le lánczait,
 Kikkel oly soká büntette
 A magyar nép vétkeit.

Feláll most a szabad magyar
 S lenézvén hóhérait,
 Meg-megrántogatja olykor
 Zsibbadt izmos karjait.
 És azt feleli kevélyen:
 „Veletek nem harczolok!
 Béres hajduim igen—de
 Uraim nem voltatok!

A ki rabságomba engem
 Bántani mert—gyáva volt:
 Az elég szemem fényétől
 Mint napsugártól a folt.
 De meg lesz tanitva—ki most
 Szabadon megtámadott,

A magyarok istenére,
A ki felszabadított!"

Igy beszél a magyar ember.
Ki habár nem ölt, kiált,
Miként szájas ellensége,
De a harcra készen áll.
És azt kérdi: ki bánt, hazám?
Hány ellenség háborgat.
Van még egy pár csöpp magyar vér,
Élni fogsz mig benne tart!

Vajda János.

SE FÖDELEM, SE HÁZAM.

1848 Jul. 9.

Se födelem, se házam nincs,
 Egy pár kéz a tökepénzem;
 Majd a szabadság harcában
 Egy öles föld lesz jutalmam;
 Ejh, elég lesz az nékem!

Mit nevettek, ti gazdagok?
 Tán a honért csak ti haltok?
 Önző volt és lesz az ember,
 Haszon nélkül halni sem mer.
 S a halál nem hasznatok.

Hej hogy épen a világban
 Az nem harcol a kinek van!
 Van ezüstötök, aranytok,
 S ha a fegyvert eldobjátok,
 Másutt is lehet hazátok.

De a szegény, a kinek nincs
 Hazájánál kedvesebb kincs;
 Ha elveszti s meg nem halna,
 Hiszitek - e, hogy találna
 Sirján kívül szebb hazára!?!...

Vajda János.

ELŐRE !

(1848 Julius 16.)

Kiütve a zászló...! alája
 Hazám hős lelkü gyermeki!
 Kiütve a zászló... de most nem
 Békés szellő lebegteti;
 Hanem mintha megsértve volna,
 Haragosan csattog lobog;
 És rajta érkező csatáknak
 Viharja ver vérszin habot!

Ti tudtok víni, győzni, halni,
 Apáitok példajakint,
 Megbánt az a ki jog s hazáért
 Véraldozatra nógat, int.
 Hisz a héja is megverekszik
 Rövid lakásu fészkeért.
 E földbe ősi nemzet - éltünk
 Terebély fája vert gyökért.

Mi szép szabad hazában élni,
 S meghalni érte bátoran!
 A harc hevétől izzó szíven,
 A halál gyorsan átsuhan.
 Nincs fájdalom...! s a hős kebelnek
 Végső, nyugott eszmélete:
 Derült esthajnal, mely a pálya
 Végén, aranylángot vete.

Sok édes gyermek él e honban,
 De három anyyi mostoha!
 Kik rég szedik rá a Judás-pénzt
 S eladták vón innen-tova;
 A kikben küzdő nemzetünkre
 A tiz csapás nehezedett.
 Mihez kaptok most? mit reméltek?
 Ti háládatlan gyermekek?

Kiütve a zászló! csatára!
 Ti még jobban mint amazok,
 Mert rajtatok vérrel lemosni
 Oly sok szenyfolt van és mocsok!
 Csak így lesz minden elfeledve;
 S e vérfürdő után lehet
 Az irtózás rágalma nélkül
 Szoritni veletek kezét.

A harczmező s z e n t f ö l d t i n é k t e k
 Örüljétek : h o g y a l k a l o m
 Nyilt éltetek o l y s o k b ű n e é r t
 Halhatni hősen, szabadon !
 Csak így lesz minden elfeledve, —
 Sőt hiven ápolt sirotok
 Felett a jó emlékezetnek
 Szózatja is hangozni fog.

Kiütve a zászló...! alája
 Hazám hős lelkü gyermeki !
 Ne engedjétek a magyar név
 Hirét megszegyeníteni !
 Hisz a héja is megverekszik
 Rövid lakásu fészkéért.
 Hagynátok e földet? hol ősi
 Éltünknek fája vert gyökért!

Tompa M.

UJONCZ DAL.

Most nyilik a szelid rózsza bimbója,
 Ki van tűzve édes hazám zászlója;
 Sok szép ifju fölesküszik alája,
 Ezt kívánja most a magyar hazája.

Én magam is katonának beállok,
 Így legalább megsiratnak a lányok;
 Hivni fognak az ezrednél vitéznek,
 Nem sokára kapitánynak neveznek.

Aczél dárdát csináltatok magamnak,
 Szép czimerét rá vágatom hazámnak;
 Rózsafából készittetem a nyelét,
 Szeretömnek rá metszetem a nevét.

Hús hajnalon kél a vitéz utazni,
 Hajnal gyöngybe szok, olyankor mosdani;
 Nyilt rózsákról szedi a friss harmatot,
 Illat csókot ad szüzeknek tuczatot.

Veres, fehér és zöld szinek összesen,
Ékesítik a magyar hont diszesen;
Ily szinekből készítsd rózsám ruhádat,
Ha szereted tiszta szivből hazádat!

Három színű selyem zászlók lobognak;
De a lányok körülöttünk zokognak.
Ne sirjatok hű szerető leányok,
Drágább legyen kedvesteknél hazátok.

Ne szomorkodj, ne keseregj magyar szűz,
Mert szeretőd homlokára babért fűz;
Vitéz legényt illet csak a zöld babér,
Katonának nincsen ennél drágább bér.

Közlegényből lesz a hadnagy, kapitány,
Aczél patkó lova lábán szikrát hány;
Ily dicső a magyar finak élete,
De van is ám lányok előtt kelete.

Ne siránkozz, vigan légy itt lánycsereg,
Hol vitézi dal zengedez, s kard csereg;
Nem sokára visszamegyünk felétek,
Addig is az isten legyen veletek.

M. J.

INDULÓ.

Ütött az óra föl-riadásra ;
 Kelő napunk véghajnalán
 Iszonyu ébredés valóra,
 Százados álmaink után!
 Sirt ás a zsarnok, s hazudva békét,
 Pokol vizsálya birja lelkét ;
 Föl magyar! föl hát!
 Jön a vész, nyög hazád,
 Mert a merre napnak fényvilága kel,
 Nem dült ily undok bős csel ;
 Ármány soha még így nem dult.

Rajta tehát! halál, vagy élet,
 Szabadság nélkül nincs hazánk,
 Előre harczfiak! nincs kimélet,
 Két haza néz epedve ránk.
 Fegyverre minden, ki bírja karját!
 Csatára! győz, vagy lelje sírját;
 Föl magyar! föl hát!
 Győzelem, vagy halál,
 Mert a merre napnak fényvilága kel,
 Nincs hon nekünk s meleg kebel,
 Csak ez, hol „élnünk halnunk kell.“

VÉSZDAL.

Páris felett a nép „legyen“ szavára
 Világrázólag megdőrdült az ég ;
 Rá dült a ház a Bourbon koronára,
 Mennyköt fogott a vén királyi szék ;
 S a csattanás, mely országokra szólt,
 Világszabadság vészdörgése volt.

Lenyilt az égből márczius virága ;
 Hozván nekünk is új életmagot ;
 És a tavasz teremtő ifjusága
 Felhítt egünkre minden csillagot ;
 Ezer reménynek hirdetője lőn,
 S zöldülni kezde szívben és mezőn.

De, mert az őstermészet templomába
 Viharral együtt jár a kikelet,
 Betört a vész e virradó hazába,
 S vérfelleget gyűjt hajnalunk felett ;
 Vérfelleget, mely nappá válni fog :
 Mert a magyar vér mennybe párolog.

Dicső fajunkat irtó fegyverével
 Dühöng az ármány irgalmatlanul ;
 Gázságot üz a felség szent nevével ;
 S míg vakmerőn a koczkatárba nyúl,
 Nem reszket ő a vérszomjas hiúz,
 Hogy önmagának barna sorsot húz.

A fajgyülolet üszkét lángra szítá,
 Fölszaggatá e nemzet nyers sebét ;
 Magát a poklot ellenünk uszítá,
 S a népszabadság minden vérebét.
 Kigyó övedzi a szent koronát,
 Mely csontjaikon edzi vad fogát.

Oh nép, te bosszu véres tengere,
 Lánczíd alá igaz e földi kéz ?
 Bár sújtson a villámok ezere,
 Tenger szemeddel nyilt egekbe nézz !
 De benned, a míg dúl a fergeteg,
 Saját képét isten se lássa meg !

Zászlóidon csak színe leng a vérnek,
 De most szivednek forró vére kell,
 Hah ! mert a tűrőmperczek véget érnek,
 S a vészmadár utolsót énekel.
 Kit szent haragnak tűzpalástja fed,
 Hatalmas isten, hol van mennyköved ?

Fegyverre nép! ossz lánghalált a vasból,
 Mely már ügyedtől bűverőt kapott!
 Vagy arra vársz, hogy isten a magasból
 Ágyugolyódnak küldje a napot?
 Fegyverre nép! sorsod kezében áll!
 Ütött az óra: élet vagy halál!

S.

OH ERDÉLY ELESNED...

Oh Erdély elesned, hát csak azért kellett,
 Hogy élet szülessék kész koporsód mellett,
 Mert halottnak véltünk, koporsóba tettünk,
 Fátyollal borított síratóid lettünk,
 Bút terítettünk szent-fedőd fátyolának,
 Koporsószegeid könnyecseppek valának.
 Nem gondoltuk, hogy még sírod párkányára
 Élve állasz ki egy trombita hangjára!
 Nem gondoltuk, hogy az elfogyott lehellet
 Megindúl megint, mint új tavaszi szellet.
 Hogy néped, a melyet lesujtott a bánat,
 Új erőben kél fel, új öröme támad,
 Hitted-e nép, midőn árral omla véred,
 Hogy feltámadásod ünnepét megéred?
 — S úgy lőn. A csodáknak napjai megtértek,
 Evangeliomban új éltet ígértek,
 Vagy, nem csoda volt-e, mely villanyerő
 Halott népet állit a harczterre elő!
 Az elszállt lelkeket új életre hívja,
 Az elvesztett harcznak győzelmét kivívja,

Vagy nem csoda volt-e, hogy egy név, egy ember
 Zászlóval kezében, útján győzelemmel,
 Északról keletnek, nyugotnak, délnek tart,
 Ezerek közt utat nyit előtte egy kard,
 S a merre kezében véres zászlót tartott,
 Látom hogy veszik fel az elejtett kardot,
 Hogy derülnek újra a halovány arcok,
 A zsibbadott karok hogy küzdenek harcztot.
 Látom hogy kél fel a nemzet ifjusága!
 A letarolt mezők e fényes virága!
 Látom apró lován, hogy rohog a székely,
 Hogy dörög az ágyuk sokasága. (Ezek
 A vén táti mellett a kedves gyermekek);
 És elől, és oldalt, s mindenütt a jelszó
 Egy név: Bemnek neve s a vezető zászló.
 S merre e zászló megy, győzelem jár vele,
 Az új Mihály vajdák porba omlanak le,
 Az új Sodomának, a veszett Szebennek,
 Döngetett kapui s falvai remegnek.
 Szélbe vész a bűnnek, árulásnak terve,
 A kaján örömek földre vannak verve,
 Újra szikla lészesz, Erdélynek határa,
 Melyből szent hangokat csal a nap sugára.
 S ha a mult fájdalmát szivedbe temetted,
 Újra be fog telni az irás feletted:
 Hogy mint már annyiszor, most utoljára még,
 A magyar szabadság lámpa-fénye te légy!

Szász K.

RÁKÓCZY.

Borulj le én lelkem Rákóczy sírjára,
 Idegen országba szendergő hamvára,
 Szent az a temető, szentek azon hamvak,
 Életét jegyezvén a leghűbb magyarnak.

Rákóczy, Rákóczy, szabadság vitéze!
 Nemzetünk martyrja, fényes büszkesége!
 E hazában, melyért véred annyit omla,
 Nem volt hely, hol fejed lehajthattad volna.

„Tartsa meg kegyelmét a császár magának,
 Vagy ajándékozza német szolgájának,
 Nem ragadtam fegyvert saját személyemért,
 Hanem lánczot hordó szegény nemzetemért.

Kiesett kezemből a fehér lobogó,
 Elfogyott seregem, mint tavaszkor a hó,
 Tulajdon vérem is pártütőnek monda,
 Kiért fájó lelkem annyi gondot horda....

Jertek oldalomhoz néhány jó vitézek,
 Nem vagyok már vezér, többé nem is lések;
 Nyujtom a kezemet mint barát barátoknak,
 Kerüljük ármányát a sok vérszopónak.

Menjünk ez országból, menjünk erre, arra,
 Keserves idő járt itt a hív magyarra.
 De hiszek istenben, hajnalt küld az égre
 Az igaz küzdőknek el- kifolyt vérére.

Én ugyan itt hagyom szívem lángolását,
 Haragos lelkemnek titkos sohajtását,
 Nyisson szabadságot a magyar hazának,
 Örök veszedelmet a gázság s ármánynak.

Soh'se sirt Rákóczy, e beszédnél mégis
 Piros két orcáján könnyek folytak végig...
 Vissza-vissza nézett az elhagyott földre,
 Mintha elszakadni nem tudott von tőle...

Szellők játszadoztak szép göndör hajával,
 Mely vállára omlott fekete habjával,
 Vidám volt az egész természet körülte,
 A vidámság csak az ő lelkét kerülte.

Idegen határon terhes bujdosásban,
 Egy ragyogó csillag kísérte utjában,
 Vele ébredett fel, vele nyugodott le
 Egy ragyogó csillag — a haza szerelme!

Hallgass el oh szélvész, melynek nincsen álmod,
 Mely a márványtenger hullámain hányod,
 Egy ember van hozzád közel pihenőben,
 Engedd őt nyugodni csendes békecsendesben.

Virágtalan pontján a márványtengernek
 Bujdosó magyarok járnak, tévelyegnek,
 A szabadság napja nem mosolyog rájuk
 Nincsen idvességök — mert nincsen hazájok!

Renyhe török nép közt távol Rodostóban
 Ott fekszik Rákóczy egy szalma kunyhóban,
 A vidám életszin lekopott arczáról,
 Halványság borítja mint egy sötét fátyol...

Bujdosó társai állnak ágya körül,
 Szemeikbe terhes búbanat könnye gyűl,
 És míg csendességbe síránkoznak rajta,
 Beszédre nyílik meg a nagy beteg ajka.

„Leszállott a tavasz az idegen földre,
 Életet hinteni a kiholt mezőkre...
 Kérlek hozzatok be nekem egy zöld ágot,
 Több tavaszt e földön ugy sem igen látok!

Kialvó félben van életem fáklyája,
 Szép hazám javáért lobogott világa,
 Itt halok meg érte idegen határon
 Ha meg nem halhattam a véres csatában.

Tegyétek testemet jó édes anyámhoz,
 Török földön nyugvó Zrinyi Ilonához,
 Egyesüljön hamva két hű magyar vérnek,
 Kik egy ügyben haltak, egy hazában éltek !

Szabadság volt szívem legfőbb kívánsága,
 Érte omlott vére, érte, bár hiába,
 Franciaországba küldjétek szívemet,
 Szabad hazában hadd találjon sírhelyet.

És te Magyarország! lelkem fényes bújá,
 Életem öröme, napjaim boruja!
 Soha sem látják már szemeim vidéked
 S rablánczokba hajtott szegény árva néped.

Ott leszek veled a végső bajvívásban,
 Fegyver zörgése közt, hadak zugásában,
 Ha kardot rántasz a jogbitorló ellen,
 Ott lesz börtönéből kiszabadult lelkem !!

Tovább beszélt volna, de nem bírta nyelve,
 Setétség borult a tört fényü szemekre ;
 Homlokán nyugodott hideg verejtéke
 Folyván homlokáról szürke hajfürtére.

Könybe lábadt szemét még egyszer veté fel,
 A haza nevét még egyszer rebegé el ;
 S aztán elszenderült nagy mélyen, örökre,
 Szabad szárnyra kapván nagyra törő lelke.

És egy sírban nyugszik a fiu anyjával,
Hős Rákóczy Ferencz Zrinyi Ilonával.
Messze vagyon sírjok, a tenger szélinél,
Mégfagy a sohajtás mig innen oda ér...

De azért elküldöm forró sohajtásom,
Felkeresni a sírt idegen határon,
Hadd mozduljanak meg örömtől e hamvak,
Melyek éltét jegyzik a leghűbb magyarnak.

Rákóczy, Rákóczy! szabadság vitéze,
Nemzetünk martyrja, fényes büszkesége,
Közelits hozzánk a végső bajvívásban,
Fegyver zörgése közt háboruk zajában.

Állj fel hatalmaddal seregünk elébe,
Hogy elsápadjon a zsarnok kigyó képe,
Lebegj ott előtte, mint egy véres felhő,
Mig függetlenségünk fényes napja feljő.

Lévay József.

MIRŐL BESZÉLSZ ...

Miről beszélsz te hírnek gyors szellője,
 Mely Erdély gyászfátylát meglengeted?
 Véres csatáknak gyászos közalgése,
 Vagy szerelemnek hangja jön veled?
 Beszélj, beszélj!
 Mondd el nekünk jó vagy rossz híredet!

„A délibábos pusztá küld hozzátok,
 Ő adta a gyors szárnyakat nekem.
 Szíve szerelmét kell meleg szavakban
 A bércz fenyvének megjelentennem.

Figyelj, figyelj!
 Sötét fenyű a sötét bérczeken.“

— El nem felejtett hát a pusztá engem?
 Beh rég vártam szerelmi követét,
 Már már hívém, hogy nélkülem is boldog,
 Azért lett arczom felhős és setét
 Beszélj, beszélj,
 Hogy halljam a legbájosabb zenét!

„Oh jőj tehát a váró vőlegényhez...
Nézd nézd a délibábot két szemén.
Eddig a bánat forró könnye volt ez,
De most új boldogsága reggelén

A búkönyü

Örömkönyüvé válik, látom én!

Csakhogy siess! Mert ő nagy útra készül,
Nem várhat többé, oly nagyon siet.
De látott téged bánatos arczoddal,
S már nem akar indulni nélküled.
Siess, hogy itt ne hagyjon, mert különben
Fátylod maholnap szemfedőd lehet.“

A bércznek fenyve a tölgyhez lehajlik,
S a boldog pár egymás szemébe néz,
Régi szerelmet vallanak egymásnak
S új esküre emelkedik a kéz.
Oh örök isten ott a mennyben, add
E boldog frigyre szent áldásodat!

Szász Károly.

MINT BEDUIN...

Mint beduin, a puszták vándora
Földig borult arczczal, imára
Fogott kezekkel tekintünk feléd
Oh szabadságnak ébredő sugára!

Oh menynyit lestük fényes arczodat,
Várván, hogy már nem sokára feljő.
Gyakran midőn azt véltük, hogy derülsz,
Eljött helyetted... egy sötétes felhő.

És fölkiáltánk: mi fényes ruhában,
Tündöklő arczczal vártunk szent szabadság.
„Hát nem eléggé fényes az, nézzétek, —
S nekünk a felhő villámát mutatták.

De az nem volt a szabadság sugára,
Mert az nem öl, nem fénylik el hiában,
De mindenütt, a merre megjelen,
Élet s virágzat sarjad fel nyomában.

Fényét nem küldi ez csak a tetőkre.
Oh nem csupán az égbe nyuló bérczre,
Hanem lesüt a csendes völgybe is,
A porkunyhónak szalmafedelére.

Üdvözlünk bús egünkön szent szabadság!
Örök időkre nyuljon köztünk élted,
Hogy fölnevelhesd a boldogság fáját,
Miként egykor Hellásban fölnevelted.

Mentovich Ferencz.

TALPRA MAGYAR.

Talpra magyar, hí a haza!
 Itt az idő, most vagy soha!
 Rabok legyünk, vagy szabadok?
 Ez a kérdés válasszatok?
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
 Kárhozottak ős apáink,
 Kik szabadon éltek, haltak,
 Szolgaföldben nem nyugodtak.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
 Ki most, ha kell, halni nem mer,
 Kinek drágább rongy élete,
 Mint a haza becsülete.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
 Jobban ékesítő a kard;
 És mi mégis lánczot hordunk?
 Ide veled régi kardunk.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

A magyar nép megint szép lesz;
 Méltó megint nagy híréhez;
 Mit rákentek a századok,
 Lemossák a gyalázatot.
 A magyarok istenére
 Esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább
 Nem leszünk!

Hol sirjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket,
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok többé
Nem leszünk.

Petőfi Sándor.

IFJAK, FÖL...

Ifjak, föl a népesatára,
 Fegyvert, kardot fogjatok!
 S elvesznek mint naptól köd, az
 Alvilági fajzatok.

És ha nincsen mindenkinek
 Gyilkolásra fegyvere:
 Alkosson a zsarnok ellen
 Kőfalat vas kebele.

Hulljanak bár csatasíkon
 Ezeren mint áldozat,
 Vesztességünk még sem lesz nagy,
 Ha a nemzet nagy s szabad.

Sirjaink halmán fölépül
 A szabadság temploma,
 S végnyugalmunk édesebb lesz,
 Ha szabad lesz a haza.

J.

SZABADSÁGI DAL.

Légy üdvözölve: szent szabadság!
 Te szép menyasszonyunk!
 Érted dobog szivünk verése,
 Érted, ha kell, vérünket adjuk,
 Vérünket s meghalunk!

Igázva voltál s eltapodva,
 Széttéptük lánczidat,
 Repülj magasra hófehéren,
 Csattogtasd győzelem-zászlóként,
 Csattogtasd szárnyidat!

Soká feküdtél koporsóban,
 Repdess most szabadon!
 Mi bétemetjük addig a sirt,
 Hogy fel ne ássa soha többé,
 Soh' semmi hatalom!

S ha tiszta lesz szennyétől a föld,
 S oltárunk állni fog:
 Oh szállj közénk, s maradj közöttünk,
 Maradj jegyese hő szivünknek,
 Mely éretted dobog.

Im összetépett lánczaidra
 Istennél esküszünk :
 Miként magunkhoz, hozzád hivek,
 Hozzád, szerelmünk, szent szabadság,
 Örökre hűk leszünk !

Mindnyájan egyért, s minden egyes
 Mindnyájunkért kiáll:
 Nincs párt közöttünk sem hasonlás,
 Nincs mától fogva magyar átok :
 Temetve a vizzály !

Mint Árpád és Hunyad csatáztak,
 Vivünk oltárodért ;
 Mint Zrinyi és Losonczi haltak,
 Ontunk, ha kell, vért sziveinkből
 Meleg, szent, honfi vért !

Légy üdvözölve, szent szabadság
 Isten, tekints reánk !
 Áldd meg miért hozzád e nép esd,
 Áldásoddal nagy és dicső lesz
 Szabad magyar hazánk !

Garay János.

AZ ÖZVEGY ÉS FIAI.

„Szegény árva vagyok az isten is látja,
 Bús özvegységemnek egyetlen istápja
 Szerelmes gyermekem!
 A mikor látom, hogy katonának készülsz,
 Majd kétségbe esem!”

„Isten az özvegyek és az árvák atyja,
 Kigyelmedet édes szülém! el nem hagyja,
 De nékem menni kell...!”
 S könnyhullatások közt nyakába borulva
 Az özvegy így felel:

„Tíz esztendeje mult, hogy szegény bátyádat
 Olaszország felé vitték katonának.
 Azóta oda van!
 Most még te is elmegy, te is oda maradsz
 S nem lesz nekem fiam!”

„Ne féljen! még meg se álmodja azt kelmed,
 Hófehér paripán mikor itthon termek
 Bátyámmal mint a szél!...
 Aztán megbecsüljük: szárazzal, meleggel
 Eltartjuk mig csak él!”

Könybe s imádságba merül a jó özvegy,
 Mig éjjel a fiu a tábortüzhöz megy: —
 „Jó estét vitézek!“
 Jól megtermett legény... az öreg katonák
 Mind szemébe néznek.

Adjon isten! mondják — egy pedig rákiált:
 Mit keresel öcsém? „Kardot és paripát!“
 Katonás a válasz.
 Ember vagy atyafi, akárhol termettél,
 Lesz minden, csak válassz!

Más nap, mikor szépen meghasadt a hajnal,
 Bátor legényünk a huszárok közt nyargal;
 S felette lobogván
 A háromszin zászló: szeme lángol, — mellén
 Megszükül a dolmány.

Ért azután harczot, ért viszontagságot,
 Soha meg nem szaladt, sok embert levágott,
 S mihelyt kardot ránta:
 Olyan lett kezében mindjárt, mint a fűrész
 Mert a kard nem állta.

Ha zászlót látott a bevett város tornyán,
 Mely nem háromszin volt... kiáltott mogorván
 A harangozónak:
 Bevedd azt a ponyvát! mert mindjárt kirántom
 A tornyot alólad!

Szerették pajtási, ha búsult is néha,
 Mert máskor mindig kész volt nála a tréfa,
 S hol kvartéjba szállott:
 Három négy nap mulva, midőn elbúcsuzott,
 Már megsiratták ott.

De im a Dunánál nagy ütközet készül,
 Hatalmas erő áll szemközt mindkét részről,
 S a császári hadban
 Az Olaszországban megedzett vitézek
 Egy része is ott van.

Itt a bátor huszár kardjával kezében,
 S az iszonyu honvéd rohamra van készen;
 Még csendesen állnak, —
 De látszik szemökből, hogy dús aratása
 Lesz ma a halálnak.

Azonban az ágyu egy részről megszólal,
 Mennydörögve felel rá a másik oldal;
 Közelébb, közelébb!
 Melegszik a csata, szurja, vágja egymást
 A harczedzette nép.

Most lelte meg a mi legényünk is párját,
 Ő is lovas, az is, egymást jól bevárják,
 Akkor összevágznak,
 Már mindkettő lankad, de még egy sebbel sem
 Árthatott egymásnak.

Eddig a kard vívott, most már kezd a harag,
 Egymásra szikrázó szemmel pillantanak.
 Egy perczig szótlantul
 Küzdenek, és akkor mindkettő lovárul
 Halálsebben le hull...

... És most egymás felé nyulnak ki kezeik..
 A halálnak révén egymást megismerik
 Az édes testvérek...
 Ah sors! lábad alatt a szegény halandó
 Olyan mint a féreg!

És a szegény özvegy? a mikor csak ráér,
 Buzgón imádkozik két kedves fiáér, ...
 Várja őket, — s boldog.
 Azonközben egy nap rosszul lesz hirtelen,
 S félrebeszél rólok.

Éjfélkor felkiált: ah!... fiaim jönnek.
 Fehér paripája van mind a kettőnek,
 Nézzétek csak... amott...
 Azzal lehanyatlik kiterjesztett karja:
 Megnémul, és — halott!

Ne félj szegény asszony! két kedves gyermeked,
 Kikért ugy fájt szived, kiket ugy szeretett,
 Mindjárt feltalálja...
 Hozzád sietnek ők... viszi a halálnak
 Fehér paripája.

Tompa Mihály.

ÖNKÉNTES DALA.

Katona vagyok én, önkéntes katona.
Nem kell már énnekem se szőke se barna,
Nem oszthatom meg én senkivel szerelmem,
Szerelmet, hűséget, hazámnak szenteltem.

De meg is tartom én szentül fogadásom,
Hazámat a meddig kívánja szolgálom;
Mig birom erőmet, s fegyverem jobb karon,
Az osztrákok ellen örömmel forgatom.

Dicső a halál ott künn a csatatéren,
Hogyha meg kell hálnom, ott muljan életem,
Ott porladjak én el, habár sírom felett
Nem leszen nevemet hirdető sírkereszt.

Petőfi Sándor.

RÁKÓCZY ÉS BRANKOVICS.

Magyar király a magyar szót
 A szegény magyar embernek
 Embertelenül drágábban
 Adta mint az idegennek!

Nagy igazságtalan vámot
 Rótt a magyar gabonára,
 Bolond német czimert ütött
 A magyar érez aranyára.

Elvitt aranyot, ezüstöt,
 S vasat hagyott itt — a bláncnak!
 S saját magunk ellen hurczolt
 Rabkötélen katonának.

Ledönteté, elpusztítá
 Magas lovagvárainkat,
 Ellenségünknek osztotta
 Ajándokul jogainkat.

A törvényt, közigazságot
 Hamis, rossz mértékkel mérte,
 A nép javát soh' sem tette,
 De azt mindég csak ígérte.

S az egyedül üdvözítő
 Szabadság, e legfőbb szentség,
 Csak szép álma volt a népnek
 Melyért vágyban éle mindég.

A szabadság! ez igazi
 Fogycatatlan Krisztus teste,
 Egyedárulón, s üdvét egy
 Bitorló csorda élvezte;

Melynek szent lelkét a nép rég
 Örök megváltóul várta,
 S elébe fáradt reménynyel
 Lelkét s karjait kitárta.

Arcza hosszú szenvedéstől
 Alázatos könyben úszott,
 A trónhoz, mint egy oltárhoz,
 Térden esdekelve csúszott.

S a mit bátran követelni
 Volt joga, azt sirva kérte:
 Mondván — a sok teher alatt
 Összeroskadt lelke, térde.

— De hiába, a trón körül
 Rút csörgő-kigyók sziszegtek,
 Rosz királyi tanácsosok,
 Arany gypjas gazemberek.

Ifju lelkesedés felett
 Vén megvesztegetett bírák,
 Kik az ítéletet reánk
 Rémes vérbetűkkel írák.

Olyan ajtónálló, a ki
 A királyhoz nem eresztett,
 Olyan lovászmester, a ki
 Lócsiszárnak jobban illett.

Mámoros lelkű pohárnok
 Üres szivvel tölt pohárral,
 Melyből honfibút itatott,
 S mérget a szegény magyarral,

Asztalnok, ki a honnak sok
 Keserű falatot tálalt,
 S sok más puszta hivatal, mit
 Szolgalelek viselt, vállalt.

Imádkozó szent ördögök,
 Sok vakhit-terjesztő papok,
 Divathintón, hat tátoson
 Járó béres apostolok;

A kik egyedáruskodtak
 Az úristen szerelmével,
 S hitetlenül kereskedtek
 Az oltárok szentségével.

S ők annyira adtak pénzért
 A népnek bűnbocsánatot!
 De nekik a nép s az isten
 Megbocsátni soha sem fog.

— A szegény nép milliói
 Felfordult világot éltek!
 A magyar ezredek élén
 Gyáva német s cseh vezérek!

Kiken a történet átka,
 Montecucullik s Caraffák;
 Közökben vérpad, nyaktiló,
 Rabláncz, hóhér s akasztófák,

Mint áldott gyilkos eszközök,
 A népet rendben tartani!
 S a népszabadság bajnokát
 Zord rabigába hajtani.

S mind ezt látván hős Rákóczy,
 A nép vitéz polgártársa,
 Vérlángokra gyuladt végre
 Keble alvó óriása:

A boszú! mely mint a felhő
 A sötét, villámos égen,
 Ugy függött borongós lelkén,
 S alig egy szál reménységen:

A nép jogát kiküzdeni,
 Mert az oly mélyen sujtva volt!
 Századéves fájdalomtól.
 Élő szobor lőn félig holt!

De tudta, hogyha van ki fel-
 Gyujtsa a nép önérzetét,
 E tetszhalott oroszlán, szét-
 Tiporja lánczát, börtönét.

S bátor szivvel kitűzte a
 Forradalom lobogóját:
 S felhívta lángszózatával
 A rabnépnek millióját.

Törvény szavával követett
 A népnek szent igazságot,
 S megtagadván azt a király,
 Szava éles kardként vágott.

A fényes biborára
 Sütött gyalázat bélyeget,
 Mely lánczot, vérpallost adott
 A népnek szabadság helyett.

Szabadság és testvériség
 Volt forradalmi jelszava,
 S vérszín lobogója alá
 Gyült, sereglett a nép java.

S a nép kész volt szántóvasát
 Vérontó karddá önteni.
 Veritékes ekeszarvból
 Harczy buzogányt metszeni,

Lánglelkedésre gyujtá
 A derék szomszéd szerbeket,
 S Brankovics társul vezette
 A kis de hős szerb nemzetet.

Brankovics, szerb fejdelem, ki
 Régen vágyott lázadásra,
 Jött hadával ünnepélyes
 Forradalmi kézfogásra.

S Szerbia a hős Rákóczy
 Zászlója alá esküdött,
 S egy vágy, egy cél, egy lélek lőn
 Szent kapocs szerb s magyar között.

A közös népszabadságért
 Együtt haltak s véreztek el,
 S érte sulyos rabláncz alatt
 Szakadt meg sok dicső kebel.

A hős Rákóczy, Brankovics
 Földönfutók lettek árván;
 Hah! diadalt ült a zsarnok
 Önkény, e hét-fejű sárkány!

De a szabadság szikráját,
 Szívmélyébe rejté a nép,
 S e szikra a nép szívében,
 Órjas tűzvészé gyúlad még.

Szent lángjával összeéget
 Sok büszke tront és koronát.
 Örök hajnalfénnyé válik,
 S átvilágít minden hazát.

S im azóta a szabadság
 Szelleme köztünk virrasztott,
 S ezer nyolczszáz negyvennyolczban
 Diadallal vetett lobbot.

S mily öszhangzat! mily rokonság
 Van a régi zendüléssel;
 Ujra velünk egyesült a
 Szerb nép lánglelkesüléssel.

Bátor szerb leventék jöttek
 Forradalmi kézfogásra,
 A hős Rákóczy s Brankovics
 Emlékül áldomásra.

S ime győzött a szabadság,
 Rablánczát a nép lerázván,
 Szét van dúlva a koronás
 Önkény, e hét fejü sárkány.

Lisznyai Kálmán.

FÖL NEMZETEM!...

Föl nemzetem! föl szebb jövőre!
 Föl nemzetem! föl, élni kell!
 Elég volt immár csenevészünk
 A rút halált kerüljük el.

Elég volt már a lanyha álom;
 A tett koránya virradoz,
 Fönn kiált a szent szabadság
 Ezüstsínü zászlóihoz.

Multak vesztén mért búslakodánk!
 Nevetséges a köny nekünk!
 Hisz bajnokvér csorg ereinkben,
 Erőben lángol kebelünk.

Ki látta sírni az oroszánt?...
 Föl, tette! bajnok nemzetem!
 Egy rázkodásra porba omlik
 Az átok, mely ül fejedén.

Mennyi bennünk az ész hatalma!

A büszkeség! a becsület!

Az égnek válna szégyenére

Elhagyni egy ily nemzetet.

Földobbanjon hangos verésre

Szivünk, mint régen vert vala:

Üljön méltóság homlokunkra!

Legyen parancs a nép szava.

Ősének lelkét hívja vissza

S forrjon egygyé minden magyar:

A bátrakhoz leszáll az isten

S meglesz a dicső diadal.

Föl! küzdjünk egy szív- egy lélekkel,

Egyért — a nemzetért.

Rettentők leszünk egybeforrva,

Megnyerjük a szép pályabért.

S fényben ragyog fel Buda vára,

Bámulják a föld népei,

S kül- s belviszály nem fogja többé

A hős magyart megdönteni.

Medgyes Lajos.

CSATÁRA!

Veszély fenyegeti a magyar hazát,
De nem rettentí el ez a hon fiát!
Bátran kikel harcra az igaz magyar,
S nem fél odamenni, hol van a vihar.

Mi Komárommegye harcos fiai
Hadba megyünk, mint Árpád unokái,
Életünket és vérünket honunkért
Feláldozzuk szüleink, nőnk s véreinket.

Egy istenünk, szabadságunk, életünk,
S azért mint honvédek bátran kikelünk,
El nem hágy a nagy isten bennünket,
Bizzunk benne, s megáldja fegyverünket.

P. Elek.

KIVONULÁS KOMÁROMBOL.

Már a várfokán
Magyar honvéd nem áll őrt,
Elhagy téged szép várrom
Az egész magyar tábor.
Gyászba borulsz utánnunk
Oh! eléggé sajnálunk,
Te árva légy áldva!
Mi már többé nem őrzünk.

Jöjjön bármiféle
Durva ellenség-poronty,
Vesszen el örökre
Hogyha táborunkra ront,
Kiállunk mindenkor:
Mint állottunk máskor
Mérkőzünk bármikor
Mérkőztünk már sokszor...

Egy az isten, egy az élet,
Egy halál van előttünk,
A magyar ügy s szabadságért
Vígán harczolunk.
Jöjjön bár ha százezer is
A német ellenünk,
Rohanj, rohanj, rohanj csatára!
— Lesz vezér-szavunk.

HONVÉD ÉS HUSZÁR.

Foly az ostrom Budavár falánál,
És megindul rohamra a honvéd ;
Ajakán dal, csákóján bokréta,
És dicsőség égeti hős lelkét,
Büszke huszár néz fel a vár alól,
És látja azt, a mit még nem látott ;
Lova tombol, ő majd sir mérgében,
És káromol istent és világot.

Áll a honvéd s vissza néz egy percze,
Keble vérzik, arcza fényes villám.
„Szegény huszár oh hogy sajnállak én,
Nem jöhetsz fel lovaddal a létrán.“
Néz a huszár s reszket minden tagja,
És látja azt a mit még nem látott ;
Lova tombol, ő majd sír mérgében,
És káromol istent és világot.

Gyulai Pál.

MENJ BE KIS LÁNY, MENJ BE...

Menj be kis lány, menj be,
Hüvös kis szobádba,
Ne állj házatoknak
Nytott kapujába.

Majd elsüti a nap
Arczod fehérségét,
S kedves tükörödben
Nem láthatod ékét.

Menj be kis lány, menj be,
Jőnek a honvédek
Szép zeneszó mellett,
Mert majd megigéznek.

De te csak ott állasz...
S szemed ragyogása
Szived érzelmének
Visszasugárzása.

JÖJJ ELŐ, TÖRTÉNETNEK MUSÁJA...

Jöjj elő, történetnek musája,
 És bámuld a nagy napot,
 Milyet lángoló szemed szikrája
 Még soha nem látott.

Küzdött a nép, joga érzetében,
 És kivítt nagy diadalt:
 De polgárvér, küzdelme hevében
 Nem szennyeze vivó kart.

Nézzetek a nemzet zászlójára,
 Tiszta az s szeplőtelen.
 Fátyolt vetve nemzetünk multjára
 Szebb jövőt hoz a jelen.

Rajta hát, magyar nép, a munkára,
 Mely erőt kíván s férfikart!
 S elkiséri szabadság sугára
 Üdvpartjához a magyart.

AZ ÖRÖKSÉG.

Azok a magyarok, kik a hazát
Véren vették, vérrel oltalmazák,
Azok a magyarok, ha riadót fúttak,
A halál képétől nem messzire bújtak.

Lakásuk volt paripájuk háta,
Vetett ágyuk kemény nyeregkápa:
Ettek és aludtak vérmocskolta nyergen,
Jártak éjjel nappal sok nehéz fegyverben.

Nem kérdezték: sok-e az ellenség?
Olvasatlan próbáltak szerencsét;
Tudták, a szerencse mindég ahoz pártol,
Kinek szive még a halálban is bátor.

Elfogytak, elhulltak ottan-ottan,
Szép országuk hevert elhagyottan;
Fölveré az isten mindenféle gyoma,
Ékteleenné tette török, tatár nyoma.

Rongált zászló lőn az ő formája,
Nem volt annak színe sem fonákja;
Itt-amott sötétlett rajta egy-egy vérfolt,
Szép zászlónk, az ország, váznál nem egyéb volt.

E becses zászlónak, a hazának
Védelmében hányan elhullának!
Vérökben a rudját hányszor megfereszték
Régi ős apáink! de el nem ereszték.

Igy a zászló ránk örökbe maradt,
Ránk hagyták azt erős átok alatt:
Átok alatt, hogy ha elpártolunk attúl,
Ne legyen az isten istenünk azontúl.

Most telik be, vagy soha az átok,
A zászlót, a zászlót ne hagyjátok!
Ha minket elfú az idők zivatarja,
Nem lesz az istennek soha több magyarja!

Arany J.

SEPTEMBERI DAL.

(1848 September 27.)

Vigyázz hazám, a hitszegés kigyója
 Akarja átölelni derekad;
 Pihensz-e még, a jó hit árnyékában,
 Nem látsz-e még, ámittatván magad;
 Sorsod nyitott könyv, ott áll feketén,
 Mi történendik Árpád nemzetén.

Azt várod-e még, hogy vendég lakóid
 „Tessék kimenni!“ így szólítsanak.
 S mint szemtelen nőt, tisztos társaságból
 Ten házadból kiutasítsanak?
 Fel, fel se szólalj? oh ezt türni sok,
 Gazemberek, csak boldoguljatok.

Itt a kövér föld, vérünk hizlalása,
 Minden göröngye egy falat kenyér,
 Amott a bántság, itt a Duna mente,
 S bitangolják rabló, zshivány, peczér.
 Oh ez dicső egy gazdagság,
 Vadon tenyészik itt a szolgaság.

Vihart veténk-e, hogy szélvészt arassunk,
 Vagy a szabadság édes italát
 Elvontuk a megcsalt népek ajkától,
 Szerettük-e csak minmagunk faját?
 Nem, oh nem! adtunk mindent a mi szent,
 Az áldozat korán volt, füstbe ment.

Rabszolga nép önkénynek uralója,
 Még lelkesülve hordja lánczait,
 Szent örületben öltözvén magára
 Mint a ruhát, korának átkait.
 Szörnyü a bün, nehéz a felelet,
 Ki fog felelni e vad nép helyett?

De mégse mondjunk átokszót fejére,
 A mint keresték, ugy legyen nekik;
 A jó ügyet, ha utját megtalálta,
 Az istenek magok sem engedik.
 De jaj, ki békés nép közt bujtogat,
 És jámborokból gyárt zsványokat.

Hiába tártuk hívó karjainkat,
 Ők visszalökték a nyujtott kezet,
 Magától a nép igy el nem romolhat,
 Itt a hatalomsármány szövetezett.
 Ime a kigyó, mely midőn ölel
 Nyomorgat és lassanként fogyat el,

Reszkessen, ki e művet művelte,
 Üssön belé mikor nem mennydörög ;
 Vagy legyen a föld csúfja, számüzötte,
 És bujdosása védtelen s örök.
 Tőlem könyörgjön egy darab kenyért,
 Ki nem remeg kiontni annyi vért.

Meglátogassa isten álnokságát,
 Hosszu időn és század iziglen ;
 Ha szül fiat legkéső unokája,
 Arczán az isten képe ne legyen.
 Hanem miként vérszomjazó ebet,
 Terítőjén se szánja senki meg.

Tanítsatok még folyton átkozódni,
 Mert azt hiszem szentül imádkozom,
 Midőn a népek gyilkos árulóját
 Hazafias szivemből átkozom.
 Fel nép ! fel ország ! a nagy óra int,
 S légy boszuló bántalmaid szerint.

Erdélyi.

UNIÓ.

Kimondatott, kimondatott végtére
 A rég epedt, a hön várt égi szó,
 Egygyé lón a magyar hazával Erdély,
 Kimondatott a szent szó: Unió:
 Oh ne szakadj meg, szív, e pillanatban!
 Midőn magyar s magyar közt kapcsolat van!

Mióta a világteremtő „legyen-t“
 Kimondta isten, s lett e szép világ,
 Nem monda senki a földön nagyobb szót,
 Mint a kik e szent szót elharsogák;
 Megszületett a föld a „legyen“ szóra,
 „Testvérré“ forrt egygyé az Unióra!

Magunk valánk a nagy, kerek világon,
 Két árva, idegenek közepett;
 Erdély miként a pásztortűz az éjben,
 Mi a világtengerben egy sziget;
 Láttuk szünetlen egymást és epedtünk,
 De karjainkkal egymást el nem értük.

Ölelve tartjuk végre mostan egymást,
 Ajk ajkon csügg, sziven dobog szivünk;
 Nem puszta vágy többé, nem kétes álom,
 Hogy újra egymásé s egygyé leszünk.
 Kitelt a türés s távollét határa,
 Egyek vagyunk, egy test s vér valahára!

Mint esküvője szent pillanatában
 Áll szép arájával a vőlegény,
 Állunk egymással boldog ölelésben
 Két honnak egygyé lett oltárkövén;
 Mint két kebelnek egy szívdobbanása.
 Magyarhon s Erdély egygyéolvadása.

Dobogj, dobogj szív! hangos dobogásod
 A szeretetnek legszebb dala;
 Lobogj, lobogj, testvériségnek lángja,
 Súgárod a szabadság hajnala!
 Isten van e lángok szikrájában,
 Mint volt Horeb-hegyén a csipkelángban.

Te vagy e lángban, te vagy e jelekben,
 Oh magyaroknak védő istene!
 Ki ezredéven át megvédted e hont,
 A vészek és ármányok ellene!
 Megismerünk, mert keblünkben érzünk,
 Mert benned volt, van és leszen reményünk.

Légy üdvözölve ujjaszületésünk
 Előpostája, hön várt égi szó!
 Magyarhon és Erdély egyesülése,
 Légy üdvözölt, váltságunk: Unió!
 Lefolyt az átok, egy lett Árpád népe...
 Hol az erő, mely újra ketté tépje?

Garay János.

TÁBORI DAL.

(1848. Jul. 13.)

Zengjen ajkink táborunkban harszi dalt,
Mert a dallam lelkesíti a magyart;
Az énekre a magyar vér felpezseg,
S három annyi ellenétől nem remeg.

Mitse féljünk mi egyesült magyarok,
Most kivált midőn hazánkon vész borong...
Tábort ütünk itt a szabad ég alatt,
Készen várjuk a rabló ál-szerb hadat.

Mert a magyar szabadságért vív karunk;
Vagy babér-füzért nyerünk, vagy meghalunk.
Szándokunk oly tiszta, mint az égő nap,
Mely fehérítő sátrainkra rezgve hat.

Immár zúg az egész tábor, szól a dob,
S kiáltják: vitézek rendbe álljatok!
Menjünk, menjünk védeni e szép hazát,
S osszuk a rabló-csoportnak a halált!!

A SZABADSÁG FÁJA.

(1848. Aug. 21.)

Sinylik a szabadság fája!

Mi lehet a nyavalyája?

Csunya hernyó kelt ki rajta

S faldos a förtelmes fajta.

Fonnyad a szabadság fája!

Mi lehet a nyavalyája?

Nagy a hőség, ez aszalja;

Ettől fonnyad zsenge galya.

Hervad a szabadság fája!

Mi lehet a nyavalyája?

Gyökét gonosz vakond fúrja,

Nem sokára ki is turja.

Vész a szabadságnak fája;

Nem, mert sok a nyavalyája!

De kertésze, isten látja

A szép fának nem barátja.

A sok legény sűrög, fárad,
 De a fa csak szárad, szárad!
 Vér, verejték, melylyel öntik,
 Csak a veszőt sírba döntik.

Szárad a szabadság fája,
 Rontja a kertész szolgája,
 És a kertész megdicséri,
 És a magyar végét érzi.

Vész a szabadságnak fája!
 Mért nem segít a gazdája?
 A gazdája veszni hagyja:
 Nem tud hozzá? nem tarthatja?

És ha bár a fa megélne,
 Szíven új gonosztól félne,
 Napkeletről sáska támad,
 Az emészti meg a fát.

* * *

Fel magyar! a fa gazdája!
 Ne rémitsen nyavalyája!
 De a kertészt meg kell nyerni
 Ha lehet — vagy — el kell nyerni?

MI VAGY TE...

(1848. Sept. 27.)

Mi vagy te oh dicső szabadság,
 Tavasztul őszig zöldülő ág?
 Egy őszi dér már elfagyaszt,
 Tehát nem érnél több tavaszt?
 Nem, újra nem! te még virágozol,
 Rózsáid a sebek.

Honom leányai, nem szakasztanátok,
 Ott vár a rózsza, őszi rózsza rátok,
 Jövén az ünnepek.
 Csak menjetek hát rózsaszaggatásra,
 Miért hagynátok végső hervadásra.
 Im a jelennek rózsaszálai,
 Ápoljátok honom leányai.

Erdélyi.

SZEBB HALÁL NEM ÉRHET...

Szebb halál nem érhet, mintha most halok meg,
 Szebb halált nem adhat az isten már nékem,
 Hallám szélylyeltépett rablánczaink hangját,
 Láttam dicsőségünk feljöni az égen.

Oh e hang elég lesz bájos álmoldalnak
 Hogy nyugton alhassam sírom fenekében;
 Oh e kép elég lesz a világ végéig,
 Hogy én rólok boldog álmaimat szőjem.

De mit beszélek én sírról és halálról,
 Midőn most kezdődik mindenütt új élet,
 De mit beszélek én boldog álmodásról,
 Veszély fenyegeti még a magyar népet.

Félre lant és ábránd, kardot kezeimbe
 És véres csatáknak dörgő trombitáját!
 Fegyverre magyar nép! A feltűzött zászló
 Várja szabadságod végső diadalmát.

Ott legyen halálom, szebb halál nem érhet,
 Oh sokkal dicsőbb ez, mint száz szolgállet;
 A szentelt lobogó lészen majd szemfedőm
 És a győzelemzaj temetési ének.

Gyulai Pál.

MINTHOGY...

Minthogy nem visz a szobámba
Alagút, alagút,
Házi gazda, be ne zárasd
A kaput, a kaput:
Elmegyek én még mulatni
S bort iszom, bort iszom,
S azt, mi oly rég szivemben volt
Kimondom, kimondom.
Nem szeretem, ha a torok
Oly piros, oly piros;
Inkább leszek holnap reggel
Mámoros, mámoros.
Ha az erő a költőben
Parányi, parányi,
Megnöveszti a fehér
Villányi, villányi,
Mostan minden óra és percz
Viselős, viselős,
Első szülött: miniszterség
Felelős, felelős.

Éljen Battyányi és Kossuth
 S a többi, a többi,
 Ki mást kíván azt a légy is
 Megköpi, megköpi,
 És én költő mit csináljak,
 Mit tegyek? mit tegyek?
 Nyiljatok meg, nyiljatok meg
 Szent egek! szent egek!
 Még ma, holnap folytonosan
 Dalolok, dalolok,
 S holnapután örömben
 Meghalok, meghalok.

KOSSUTH LOVAGOK.

Föl fiuk a paripára,
 Föl a harcra, föl csatára;
 Vörös csákónk tolla leng a szél után,
 Haj, de szivünk a hazáért helyt van ám.

Jere pajtás a csatára,
 Szép életre, szép halálra,
 Vérmezőkön öntse vérét a magyar,
 Ha honának szebb jövőndöt s jót akar.

Szent az érzés, mely vezérel,
 Vívni bajjal és veszélylyel,
 Szent a cél és az a név a mely alatt,
 Élni, halni drága, kedves gondolat.

A halállal szembe nézünk,
 Ugy se tudjuk, meddig élünk,
 S akár élünk, akár egyig meghalunk,
 Kossuth lesz a szent szabadság jelszavunk.

Dózsa.

A FEJDELEM.

(1848. Novemb. 30.)

Zörgetnek a mennyország ajtaján,
 Egy ember zörget régen hasztalan...
 Az úristen haraggal néz reá...
 Elkárhozott ő a boldogtalan!

„Eredj innen te földnek ostora
 — Hozzá ily szemrehányó hang dörög —
 A mennyországra távolról se nézz,
 Kialts, majd meghallják az ördögök.“

És megy, mint a megvert eb, szóttalan
 Hordozva lelkén bűne terheit...
 Reménye van, hogy tán megnyughatik,
 Ha végre a sötét pokolba nyit.

Ott zörget a pokolnak ajtaján...
 Rég zörget, de nem hallja senki sem;
 Még a pokolban sem talál helyet
 Egy nagy király, egy földi fejdelem.

„Fuss messze innen földnek ostora,
 Ha bejössz hozzánk szélyel-szaggatunk,
 Miattad, érted szenvedünk sokan,
 Kik itt nem alvó tűzben hervadunk.“

És megy, mint a megvert eb, szóttalan
 Hordozva lelkén bűne terheit...
 Üzzétek el ég, föld, menny és pokol
 A népek vérszopó fejedelmait !!

Lévay József.

ELŐRE, ELŐRE !

Zúgni hallom a hon vészharangját,
Csak hadd zúgjon, nem rémit az engem,
Millió kar emelkedik védül,
Villámot szór millió setét szem.

Szegény vagy hon, koldus minden fiad,
Kirablott bennünket cseh sáfárod,
De im nézd, mint hinti el hű néped
Áldozattal percz alatt oltárod ?

Lerántja ujjáról jegygyűrűjét
A menyasszony... s ráteszi sietve,
A víg ivó... arany billikomát,
Benne még a bornak végső csöppje,
Egyetlen kincsét a kegyes agg nő:
Imakönyve drága kapcsolóit,
A fényes nagy ősek ivadéka:
Sírboltjának ezüst koporsóit.

Ide tér az agg, s hölgy, s kit a sors köt
Küszöbéhez oldhatatlan lánczon;...
De zászlókhöz repül az ifjuság,...
Mért nem lehet közétek rohannom !

Előttetek: hadvész, dics, szerencse,
Rideg tétlen tespedés előtttem:
Ablakomnál vígan pereg a dob!...
Hagyd a dobot! szétszakasztod keblem.

Kincset adunk, kincset hoztok érte,
Nem gyémánt és nem aranyhalmokat,
Drágább kincset: győzedelmet, csorbult
Kardot, általlyuggatott zászlókat:
Mint Rákóczy lobogóit hajdan,
Szent ereklye gyanánt függesztjük fel
Templominkban, de nem szívszakadva...
Örömjaként, diadalzenével.

Szemere Miklós.

ÁBRÁND A RÁKÓCZY-INDULÓ FELETT.

Előre, előre!
Megperdült a dob,
A harczba menőnek
A szive dobog.
Csendülnek a kardok,
Be szép zene ez;
Az ifju szabadság'
Nász-éneke lesz!
Tombolnak a mének,
Rajtok a huszárok,
Utánnok a felvert
Por fellege jár;
Megdördül az ágyu,
A trombita zeng,
A levegő reszket,
A föld maga reng;
A bajnoki szívben
Felforrik a vér,
Mert a letiport hon'
Esdő szive kér,

Előre, előre!

A zászló lobog,
A harcza menőnek
A szive dobog.

Szép hazánkat elvettétek,
S a temető szent földébe,
Mely apáinkat fedé be,
Szép hírünket temettétek.
Század évek eltélének,
Mióta a magyar nemzet
Itt magának hazát szerzett,
S dicsőséget, s fényt nevének.
Akkor fennt, a magas égen
Egy ragyogó csillag támadt;
A népek rá bámulának,
Nem láttak már ilyent régen.
S ti e csillagot szüntelen
Kioltni akarjátok!
Átok, átok, átok rátok,
És gyalázat vég izinglen!
Átok és gyalázat mellett
Vár fejetekre a bosszú,
Melynek léssen kínja hosszú,
A mely szaggatja a keblet.
Kél az istennek haragja;
Villámokat készítének:

Azt a bosszú fegyverének
Tőlök a nép elragadja,
És indul halál-csatára.
Látjátok a terhes felhőt?
Ki fog rontani, mert eljött
Türelmének véghatára.
Reszketetek, reszketetek!
Egy tenger haragja támad,
Annak csapongó hulláma
El fog csapni felettetek.
A láncokat eltemeti,
Mélyen, mélyen úgy elássa,
Hogy a nap-világ se lássa,
Soha többé föl nem veti.
Egy marad még, mi reátok
Lesz örökös emlékezet,
Viharként a tenger felett
Mindig zúgni fog az átok,
Reszketetek, reszketetek!
A rút bálvány őszeomlik,
Hatalmatok porrá bomlik;
Mert a nép jön ellenetek!

Előre, előre!
A zászló lobog,
A harcza menőnek
A szive dobog.

Fehér volt a zászló, mikor
 A szent harcztot elkezdettük,
 Ellenségeink vérével
 Szennyessé setétítettük.
 S hogy ne tegye átkozottá
 Annyi undok vérnek szennye,
 Saját szivünk vérét ontván
 Biborra festettük benne.

Fényes volt a kard aczéla
 Mikor a szent harcra keltünk,
 Azóta halál-csapásra
 Halál-csapással feleltünk.
 Setét most a kard aczéla,
 Rozsda száradott reája —
 Ez beszéljen tetteinkről,
 Ez a csaták vér-rozsdája.

Kétségtől dobogott a szív
 Mikor mentünk a csatába ;
 Győzelem lesz a koszorunk,
 Avagy elveszünk hiába.
 Győztünk, győztünk: Halottaknak
 Édes a szív nyugodalma :
 Sírjoknál az élők ajkán
 Zeng a haza diadalma.

Büszkén dobogtak a szivek
 Mikor győzelemből jöttünk;
 Összetörve, szerte szórva
 Fut az ellenség előttünk:
 Jön-e újabb támadásra?
 Ki reszket még, mitől félünk?
 Itt a földön a vitézség,
 Fenn az isten van mi vélünk.

Előre, előre!
 A zászló lobog,
 A harcza menőnek
 A szive dobog.

Elzúgott a harc haragja,
 Csendes újra a vidék;
 Lefolyt már a vér patakja,
 A csermely-hab újra kék.
 Hallod, hallod a szellőket,
 Csendesen hogy szállanak,
 A suttogó zöld lombokkal
 Sohajokát váltanak.

Mi száll, mi száll a légben,
 Galambok tolla tán,
 Mit héja tépett ősze
 Kegyetlen harc után?

Vagy a halottak lelke,
 Kik haltak szívesen,
 Éretted szent szabadság,
 S dicső honszerelem.

Csendes este! a harang szól —
 Hallod hangját ugy-e bár?
 Elreszket a légbé messze,
 Hallgat reá a határ.

Eljön az éjféli,
 Nyilnak a sírok;
 Véresen kelnek ki
 A szent martyrok.
 Csont kezeikben
 Megvillan a kard,
 Baljok szent zászlót
 Magasan tart.
 S a csont koponyák
 Setét arczára
 Rémesen süt le
 A hold sugára.
 Nem látod a tábort,
 Nem ismered őket;
 A századok mulva
 Szent harcra kelőket?
 Ők küzdenek most is
 Mint vívtanak egyszer;

Lám, csont kezeikben
Még villog a fegyver,
Még lobog a zászló
A harcz mezején,
Port verve alattok
Még tombol a mén,
És eljön a reggel,
Zárulnak a sírok,
Még egyre harczolnak
A felkelt martyrok ;
Utánok elindúl
A csata sereg,
Zászlója lobog
És dobja pereg.
Egy szellem, egy szent név
Lett a vezérök :
És szivesen omlik
E névre a vérök.
Rákóczy nevére
Vitéz ki ne lenne,
Halálba utánna
Bátran ki ne menne ?
És omlik a vér,
És omlik a köny,
Egy cseppje gyöngyöt ér,
És árja özön.
Nézd, sír a magyar nép
Rákóczy nevére ;

A szive fellángol,
 Felforrik a vére;
 S huzódik a harc
 A téreken végig,
 Az ágyuk dörgése
 Felhangzik az égis.
 Nem fogy ki erőből
 A szent haza népe,
 Mert egy elesettnek
 Tíz lép a helyébe —
 A vég diadaltól
 Oh ifju ne késs el!
 Menj, s zengd a csatákban
 Szent lelkesedéssel:
 Előre, előre!
 A zászló lobog,
 A harczba menőnek
 A szive dobog.

Mégis bús a magyarnak nótája:
 Nagyon mélyen fáj a szive tája.
 Hogyne fájna bús képeid felett,
 Nemzeti kincs, te hű emlékezet!
 Hallod hogy sír, hogy keserg a nóta
 Rákóczynek temetése óta!

Vér van-e a dalba csepegtetve?
 Vagy a szívbe lánggal van égetve?

Hogy hangjára a homlok setét lesz,
 És az ember gyorsan kap szívéhez?
 Hogy nem tudja, búja, vagy haragja,
 Mi szemének könnyét ragyogtatja!
 És a hányszor újra hallod, mindig
 Égetőn és fájón hat velődig,
 Hallod hogy sír, hogy keserg a nóta
 Rákóczynak temetése óta.

S mégis, mégis, már nem bús a dallom;
 Győzedelmi ének gyanánt hallom.
 Sohajtásként támadt szent sír ormán,
 S most a zászlót lobogtatja szárnyán.
 Halljátok már nem keserg a nóta
 Rákóczy feltámadása óta!

Ó Rákóczy, sírből kiszállt lélek,
 Harczosaink rád ne ismernének?
 A szabadság szentje vagy közöttünk,
 Véres zászlóval jársz mi közöttünk,
 Te utánad a halálba menni
 Szép dicsőség, meg sem is pihenni,
 Nem pihenni, míg kivíva nincsen
 A szabadság, nemzetünknek kincse;
 Míg nyugalmad nem lesz megtalálva,
 Ó borostyán dicsőséges álma!
 Hallod, hallod, így zeng most a nóta
 Rákóczy feltámadása óta:

Előre, előre!
Megperdül a dob,
A harcza menőnek
A szive dobog.
Csendülnek a kardok,
Beh szép zene ez;
Az ifju szabadság
Nász-éneke lesz!
Tombolnak a mének,
Rajtok a huszár;
Utánnok a felvert
Por fellege jár.
Megdördül az ágyu,
A trombita zeng;
A levegő reszket,
A föld maga reng;
A bajnoki szívben
Felforrik a vér,
Mert a letiport hon
Esdő szava kér:
Előre, előre!
A zászló lobog,
A harcza menőnek
A szive dobog.

Sz. K.

SEPTEMBERI DAL.

(1848. Sept. 27.)

Leng a zászló, vészjelt mutogatnak,
 Harsan a kürt, harczba hívogatnak:
 Oh magyar! hazád kér,
 Isten szerelmeér'
 Légy villáma még egyszer a hadnak.

Becsületből fegyver a kezében
 S a hűség kihalt volna szivedben?
 Emlékezz meg rája,
 Őseid hazája
 Tenger bajnak kellő közepében.

Szent szabadság! népek őrizője,
 Légy ügyünk és kardunk vezetője.
 Zászlód alatt állunk,
 Hő szívet ajánlunk,
 Örömet csak te benned találunk.

Vérmeződ a küzdés iskolája,
 Ott a lélek egymást megtalálja;
 Kik egyet akarnak, —
 Egygyé összefornak, —
 Összeforni kell most a magyarnak.

Isten hozzád régi lanyha béke,
 Árulóknak voltál menedéke.
 Kik gyáva cselekkel
 Nem tiszta kezekkel
 Tört döfték a nemzetnek szívébe.

Isten hozzád szép, kaczer bűnös hölgy,
 Fertezett vagy, im rád ismer a föld.
 Csábod altató szer,
 Lassan ölö szender,
 Gyilkosabb, mint lángvillámu fegyver.

Isten hozzád! életre halálra
 Menni kell most a vér piaczára,
 Remélve magunkban
 És férfi karunkban,
 Az árulók, gazok boszujára.

Erdélyi.

ADTÁL KIRÁLY.

(1848. Sept. 27.)

Adtál király, adtál leczkét nekünk;
 Mi pártütők vagyunk, mi szót szegünk;
 Az isten látja jól.
 Keblünk szorul végső bizalma fogy.
 Nyerd vissza még, nyerd vissza valahogy
 Szived tanácsiból.

Nyerd vissza még, mi nem toljuk reád,
 Az a miénk, mit a szerencse ád,
 A koczka vetve van.
 Nem kell szivünk, nem kell bizalma sem,
 Magadra lól hagyatva nemzetem,
 Vészed napjaiban.

Im árulás lön a hitágazat,
 Már a király sem mondhat igazat,
 S az eskü lelke guny?
 A nép figyel, tünődve kérdezi:
 Mi hát mi a törvényt védelmezi?
 A mig reája un.

Oh honfitárs! hiába kérdezed,
Magad légy, ki magad védelmezed,
Karodra számolunk.
Minden vihart uszítanak bár reánk,
Miénk marad, szabad leszen hazánk,
Mi meg nem hódolunk.

Erdélyi.

DAL.

Falu végén zöld erdőben
 Sétál egy lány feketében,
 Ifju kedvesét gyászolja;
 Katona lett s őt elhagyta
 Az ő kedves szeretője, galambja.

Megreped a szive talán,
 Ugy búsul kedvese után,
 Messze a magyar táborba',
 S őtet többé nem láthatja
 Az ő kedves szeretője, galambja.

Érje áldás és szerencse,
 Folyjon hazájáért vére,
 Ha életét ott is hagyja,
 Kedvese őt elsíratja,
 Az ő kedves szeretője, galambja.

S...

EJ SUBA, SUBA GALLÉR.

Ej suba, suba gallér,
Magyar huszár vén gavallér,
Nem fél a magyar a rácztól,
Tizenkettő háromszáztól.

Kolozsvári hosszú utcán
Kifutott egy cigány hozzám,
Ej haj huzzad cigány, tallért adok,
Én is magyar huszár vagyok.

Dózsa D.

HUNYADY-HUSZÁR DALA.

Zászlóinkon Hunyadi név,
Hunyadi kard oldalunkon,
Bizhatsz bennünk hű magyar nép,
Bizhatsz bennünk szent magyar hon.

Büszke ló tombol alattunk,
Semmitől sem ijed hátra,
Száz halállal, száz veszélyyel
Szembe néz, merően, bátran.

S minket nem azért neveznek,
A nagy hősnek szent nevéről,
Hogy az ellent el ne verjük
Ősi házunk tűzhelyéről.

Hol egykor csatában omlott
Hunyadinak drága vére,
Ott ömöljék a mi vérünk,
A hazának szent földére.

Kelj fel sírod rejtekéből
 Hunyadinak hősi lelke!
 Szállj le győzedelmi lánggal
 Minden hű magyar kebelbe.

Avvagy ölts magadra testet,
 Szellemedre földi képet,
 Vedd a zászlót, vedd a kardot,
 És vezérelj ezt a népet.

Hogyne győzne a mi sergünk,
 Ily vezérrel mily te lennél,
 És te illetén sereggel
 Mint a miénk, hogyne győznél?

Hiszen kívüled Hunyadi,
 Nemzetünknek büszkesége,
 Mely név érdemlené meg, hogy
 Fölirjuk zászlónk fölébe.

És a mi sergünkön kívül
 Hol sereg, mely érdemelje,
 Hogy a csatáknak tüzébe
 Ott Hunyadi vezérelje.

Tombol a mén, trombita zeng,
 Föl huszárok a nyeregbe!
 Hős vezérünk, Hunyad teste,
 Végy zászlót szellem-kezedbe.

Szász Károly.

HONUNK LEÁNYAIHOZ.

I.

Kárhágoért a hölgyek is
Elszántan vívtanak,
Lágy keblökön pajzs csillogott,
Kezökben a nyílak.

A holló fürtü s szőke lány
Levágatá haját,
Belőle ívhúrt font s repült
Megmentni a hazát.

Az ékszer és a drága ércz
Fegyverré változott,
Sisak díszite sok ezer
Leányi homlokot.

A hölgyek ifjak oldalán
Karöltve küzdtenek,
De Scipio vad harczosi
Kárhágón győztenek.

II.

Egy Scipio ha állana
 Fővárosunk előtt,
 Honunk leánya hü leány,
 Elúzhethők-e őt?

Az egykor oly erős magyart
 Jónél-e védeni?
 Adnád-e ékszered, miként
 Kárhágó hölgyei?

Hajad oly ékes fürteit
 Adnád-e Pestedért,
 Ragadnál lányka ércz-zsidát
 Veszendő népedért?

Ha vérszivárvány-, s ív úton
 Pest tornyai körül
 Tekék és vést hozó tüzek
 Szállnának rémekül:

Ha tüzzipor s villám-eső
 Honunkra szállana
 Küzdnél, ha vesztiben segélyt
 Kiáltna a haza?

ÜTKÖZET UTÁN.

Győzők utját elallta éj,
A dombra villám fénye száll,
Hol a letiprott gyenge fél
Szilárdul áll még, törve bár;
A honfi hijába hitt, remélt,
Buzgalma többé nem hevül,
Oh jaj! veszté mindenét...
Élet s becsületen kívül.

Utolsó percze közeleg
Szabadság szent óráinak...
Ők várnak, mig jó a reggel,
Meghalni, hogy láthassanak.
Van más világ, hol senkire
Békót nem vethet zsarnok ur!
S oh! ha halál vezérl ide,
Ki élne még földön rabul?

Lehr Zsigmond.

SZÉKELYEK.

Székely nép... székely nép... bérczek oroszánya!
 Bosszus haragodban ébredsz valahára!
 Zúg a fenyves, és zúg Agyagfalva tére,
 S őrtüzek gyulnak fel ormok tetejére.

Bérczek zúgó hangja, fenyvesek fáklyája,
 Világíts e lelkem bujdosó útjára;
 S villogó fegyverek ragyogó fény árján
 Gyulj fel a távolban dicsőséges látvány!

Hol hajdanában hős Átilla tanyázott,
 S ítéletet mondtak tisztos Rabonbánok:
 Budvár és Odvár közt riadoz a kürtszó,
 S leng a véres karddal széthordozott zászló.

Mint midőn tavasszal megindúl a patak,
 S hullámi haragos morajjal omlanak.
 Úgy mozdul, és omlik székelyföld népsége,
 S már mindegyik falu egy-egy tábor képe.

Itt Gyergyó és Csíkszék fenyves bérczein át
 Hadnagyk vezérlik gyalogok csapatját;
 Ott a völgyben lófő székelyek robognak,
 Mindegyik meg annyi villáma a hadnak.

S mint villámok után sötét felhő vonul,
 Utánok a lándzsás, és kaszás nép tódul;
 Vezérok egy-egy pap, egy-egy hős Kapisztrán,
 Szent kereszt kezében, és kard az oldalán.

Háromszék völgyéből porfelleget hányván
 Lépdel a huszárság délczeg paripáján,
 S kiket régi nevek dicsősége éget,
 Fölfegyverzett dülök vezetik a népet.

Patakként folyóba öszvegyülekezvén,
 Forr a nép Marosnak s Küküllőnek mentén;
 „Szabadság vagy halál“ esküjét kiáltva,
 Vörös szalagot tűz sötét kalapjára.

Zúg a fenyves, és zúg Agyagfalva tére,
 S őrtüzek gyulnak fel ormok tetejére,
 S mint vészben villámok mennydörgő zúgása,
 Riadoz a zajban Rákóczy nótája.

Menj vitéz székely nép, ébredő orosz lány!
 Harcos őseidnek dicsőséges útján;
 Ottan áll romokban Székelytámad vára,
 S vele a nemzetnek tiprott szabadsága.

Ottan áll a multban annyi szenvedésed,
Egy-egy szent sírhantot tapod minden lépted,
Ottan áll még épen Székelybánja vára,
Szabadság-harczaid régi csufságára.

Menj vitéz székely nép, ébredő oroszlány!
Építsd föl uj várad bérceinknek ormán,
Hogy ragyogjon róla híred régi fénye:
Él a szabad székely, Átilla hős népe.

Gy. S.

SZERELMES UJONCZ.

Szeress rózsám engemet,
Eszem én a szentedet;
Adj egy csókot orcámra,
Mennyországnak virága.

Hidd el babám, kivüled
Olyan nékem az élet,
Mintha volna pusztaság
S én benne száraz virág.

Hidd el babám te veled
Bús szívem úgy feléled,
Mintha sötét éjféiben
Csillag gyul meg az égen.

„Minő hang az, mely ott szól,
Tán bús galamb turbékol?“
A trombitának hangja...
Ne sírj szívem galambja!

Ellen van a határon —
S én néztem azt potyáron,
Hogy bántja szép hazámat
És kedves kis babámat ?!

ORSZÁGGYÜLÉS. *)

Mig az alvidékről a rácok s illirek,
 Győzelméről egymást váltják a gyász hírek;
 Mig özönnel foly a szegény magyar vére,
 Boszuért kiáltván az egek egére;
 Mig osztrák tisztei magyar seregünknek,
 Titkos árulással ártanak ügyünknek,
 S népünket mindenütt oly helyre vezetik,
 Hol aztat a rácok semmivé tehetik;
 Mig az osztrák hadak, melyek itt maradtak
 S hazánknak hűséget esküvel fogadtak,
 Előbb alattomban kétfelé sántitnak,
 Később minden fegyvert ellenünk fordítanak;
 Mig Bechtold, seregünk ujdonsült vezére,
 Kinek tenger népet biztunk a kezére,
 Mert azt vallá róla Mészárosnak szája,
 Hogy alig lehetne ő lába kapezája,
 Szent-Tamás ostromát oly rosszul intézi,
 Hogy önkéntes hadunk legbátrabb vitézi
 Egymás keze által halomra lövetnek,
 S alig van sikere egy pár ütközetnek:

*) Mutatvány az Arany trombitából: kilenczedik lehelet.

Az alatt julius második napjára,
Felgyült már az ország Pesten diétára.
Pesten! országgyűlés! beh régen várt dolog;
Hol a magyar, kinek keble fel nem dobog?
Pesten, az országnak szive közepében
Megőrül az ember lelke örömében!
Nem ülnek itt most már egyedül nemesek,
Mert a nép választá a kik érdemesek.
Nos nemde atyafi, mi küldtünk követet,
Urat és nem urat, már a mint lehetett?
Korán-sem akartuk az urat kizárni,
Hol sokat lehetett nagy eszétől várni,
Jól tudván, hogy pusztá becsület nem elég,
A kötelességhez egy kis ész is kell még;
Pedig csak valljuk meg! hisz nem a mi vétünk,
Eddig a tudomány nem volt a mi étünk;
Hanem már ezentúl mi is neki fekszünk
S a hol jóra-való főekkel majd dicsekszünk,
Küldünk több Szivákot s Antal Mihályokat,
Segitse az Isten ott nagyra dolgokat!
Aztán atyafiak, tudjátok mit jelent,
Hogy e diétán már Erdély is megjelent?
Mi két testvér valánk, két börtönbe zárva,
Egy tiránnus által kínozott két árva;
Egy fal választá el testvéri szivünket,
Melyen át közöltük tenger keserűnket.
Mi kettős magzati egy közös anyának,
A hajdan oly dicső s egy magyar hazának;

Egyikünk a zárnak hatalmába jutott,
 S kiszabadultával testvéréhez futott;
 Bezúzta annak is fogháza ajtaját,
 Hogy többé a falak ne hallhassák jaját.
 Az anya pedig, mely a két testvért szülte,
 Már egyesülésök napját is megülte,
 Tudniillik Erdély s Magyarhon békója
 Lehullván, meglett a két föld uniója.
 E szónak „unió“ gyöngy a jelentése,
 Gyöngy nekünk is Erdély várt egyesülése;
 Most már szabadságban lesz közös a sorsunk,
 Közös lesz kenyerünk, közös savunk, borsunk,
 Aranyunk, katonánk, életünk, mindenünk,
 S ha Istenünk is egy, ki győzhet ellenünk?
 Azért látsz Erdélyből itt képviselőket
 Atyafi, szivedből üdvözöld hát őket!
 Közöttök vannak a jó székely követek,
 Erős lelkők miatt nagy a becsületek.
 Velek együtt jöttek az álorezás százszok,
 — — — — —
 Az oláh részről is jöttek képviselők,
 Annyit mondhatok, hogy nem kitünő velők.
 A krónika róluk csak akkor fog szólani,
 Ha majd a diéta haza fog oszolni.
 Pázmándy a gyűlés főelőlülője,
 Sok jönnek és rosznak lesz majd a szülője;
 — — — — —
 Másik elnök Pállfy csak aztán ugy ülne,
 Hogy székéről gyáván alá ne szédülne!

Holott mikor birja az elnöklés terét,
Azt hiszi, ő hajtja a gönczöl szekerét;
Harmadik elnök a lelkes Almási Pál,
Ki mint a színarany, minden próbát megáll;
Ha társai gyengék mint az oláh eczet,
Ő el fogja nyerni az arany perezet.
Törhetlén lelkével tud türni, remélni,
A haza halálát nem fogná túlélni.
Tettben, áldozatban sohsem marad hátúl,
Aztán meg sem ijed saját árnyékátúl,
Szükség esetében meg Palóczy László,
Hű kezét illeti az elnöki zászló.
Esze emlékei törvényinkben élnek,
De mit szóljak én ott, hol tettek beszélnek?
Atyafi, ha ez ősz urat meglátjátok,
Süvegeiteket tüstént lekapjátok,
Tiszteljétek ennek minden hajaszálát,
S minden hajszálának adjatok egy hálát.
Kivánjatok neki friss erőt, szerencsét;
Szerette hazáját mindég, meg a lencsét.
Ezek vezetik a beszédek fonalát,
Melyek hangoztatják az alsóház falát,
Hol az első padon miniszterek ülnek,
Mert számadás alá legelől kerülnek.
Oldalt és megettök minden pad megtelik
Követekkel, kik a népet képviselik.
Kiknek száma négyszáz negyvenhatot tenne,
Ha Horvátország is képviselve lenne.

Külön házban ülnek a grófok és bárók,

— — — — —
 Velök a fő papok és új főispánok,
 A szabad nép előtt többé nem bálványok.
 Csak ennyiből áll a felsőház táblája,
 Elnökük Majláth György, az ország birája.
 Ezek együttvéve megszállván most Pestet,
 Teszik az új magyar törvényhozó testet,
 S lelkes ezen testnek kisujja, hüvelyke,
 Mert az égből küldött nagy Kossuth a lelke,
 Ki most szónak eredt szive fájdalomából,
 Hogy könnyet facsarjon, ha kell, a sziklából,
 S lefestvén a haza szörnyü veszedelmét,
 Ugy végig villámlott minden szivet, elmét,
 Hogy az országgyűlés egy mennydörgő szóban
 Százmilliót tüstént megajánlt bankóban,
 S ajánlt kétszázezer honvéd állítását,
 Minőnek a világ ne szemlélné mását.
 S mig állott az ország, mely eképp buzdulna,
 Kossuth a ház előtt mélyen leborula.
 A nádor pediglen kedvese karjában
 Enyelgve, mosolygva ős Budavárában.

— — — — —
 E közben külföldön Rádeczky naponta
 Diadalmaskodván, az olaszt elnyomta.
 Elnyomta cseh, illir vérszomjas hadával,
 S magyar katonáink rettentő karjával,
 És az osztrák ennek most úgy megörvendett,
 Hogy helyreállottnak tartván már a rendet,

S hivén, hogy mind övé már a diófaig,
 Nem igen tünődött magában sokáig,
 Hanem jól kifenvén ellenünk a kardját,
 Nyomban levetette a régi maszkarát;
 Felejté, hogy nekünk ígért földet, eget,
 Megfordította a biborköpenyeget
 S azzal ugrott elő a Rigómezőre,
 Hogy törvényeinket immár jövendőre
 A koronás király többé meg nem tartja,
 Sőt kiirtásunkra készen áll a kardja,
 Ha katonáinkat neki át nem adjuk
 S pénzünket, vérünket tőle megtagadjuk,
 Arról meg az adót s vámot hogy rendezzék?
 Ezentúl a bécsi kormány rendelkezék,
 A magyar nép pedig örvendjen ha fizet,
 Nyeljen száraz kortyot, vagy igyék rá vizet.
 Nagy volt a bámulat, nagy volt a rémülés,
 De nem hajlott Kossuth, sem az országgyűlés,
 S bizván a magyarok igaz Istenében,
 S az örök igazság legszentebb ügyében;
 Bizván ős hirében a magyar fegyvernek,
 Felindult, hogy velünk eképp bánni mernek.
 Velünk, kik a királyt oly híven szerettük,

S most mégis fölfedvén nyiltan az álarczot,
 A király népének maga izen harcztot!
 Ám legyen! a nemzet jussát nem engedi,
 Mig egy szál emberig a sír el nem fedi.

A gyűlés határoz : háboru mindvégig,
 S a nép viszhangzása feldördül az évig.
 A hazaáruló Jellácsics ezalatt,
 Negyvenezer néppel a Dráván áthaladt,

— — — — —
 Így tört bé Jellácsics a király nevében,
 S nem annyira bizott csőcselék népében,

— — — — —
 Hanem inkább bizott az osztrák tisztekben,
 Kik zsoldért szolgálván a magyar seregben,
 Hiszi ha a dolog ütközetre kerül,
 Leteszik a fegyvert amugy gazemberül.
 Azonban Jellácsics, melyet közénk hozott,
 Vérmes reményében szörnyen csalatkozott.
 Mert noha Teleki — az az öreg Ádám,

— — — — —
 — — hazánk határán Jellácsicsot gyáván
 Átengedte jöni, csordástól a Dráván,
 S noha több tiszteink árulókká váltak,
 S csúfosan megszökvén, Jellácsicshoz álltak,
 Táborunk, mihelyest Móga lett vezére,
 Fülét sem konyitá a bán beszédére,
 Melylyel az hadunkat büszkén rémitgette,
 Miért őt a méreg majd hogy meg nem ette ;
 Hanem félrecsapván a húszár csákóját,
 Alig várta már a harcz tárogatóját,
 Bajuszát pödörvén a rettentő baka,
 Káromkodott, hogy oly hosszú az éjszaka.

Hogy csak egy ágyu sem jön őt üdvözölni,
 Ki nem állja, ha még soká nem kell ölni.
 A Dunántúli nép kaszával villával,
 Kész szembeszállani az Isten nyilával.
 Ott áll már a Tisza erőteljes népe,
 Mikor lakziba megy, nem vígabb a képe.
 Ott állnak fegyverben az ujonez honvédek,
 Szabadság szolgái, mind elszánt cselédek.
 Jaj annak, kit ezek szurony közé kapnak,
 Tudom, hogy örökre búcsut mond a napnak.
 De mig Jellácsicsesal nyilt csatára kelnek,
 Tekintsünk szét Pesten, hát ott mit művelnek.
 Szörnyü a bosszuság, mely emészti Pestet,
 S Pesten az aggódó törvényhozó testet;
 Mert megjött az ország fényes küldöttsége,
 Mit rosszul fogadott Bécsben ő felsége.

— — — — —
 E változott hirre kormányunk lemondott,
 Az országgyűlésre bizván minden gondot.
 És a szász követek — láttam, hisz ott voltam —
 Legottan megszöktek, a mint megjósoltam.
 Gróf Battyáni Lajos elment a táborba,
 S ott a főbb tiszteket megdolgozta sorba.
 Kossuth meg kirándult a Tisza partjára,
 S ezenként kelt a nép felrázó szavára.
 Kitől telt, aranyot, ezüstöt áldozott,
 Mig a szegény ember filléreket hozott.

Az asszonyok szive nemes lángban égett,
 S a hazának adtak számos ékességet.
 A lányok leszedék a kalárisokat,
 Sebkötőt és tépést készítettek sokat.
 Kik mást nem adhattak, mint a szegény vének,
 A csatára áldást záporral küldének.

— — — — —
 Egy két fehér holló akadt köztük mégis,
 Kiknek nagy nevével dicsekszik az ég is.
 De Kossuth a hazát hozván immár tárba,
 Utjából visszatért — megy az alsóházba.
 Jertek atyafiak! rohanjunk utánna,
 Hol a ki nagy embert látni ne kívánna?
 Imé már az idő hajlik éjszakára,
 S meglett, minek kellett, Kossuth tanácsára.
 Tudniillik, a nemzet nádorához fordult,
 Ajkai rebegtek, szeméből könny csordult
 S kérte őt, hogy állna seregünk élére,
 Mint magyar hadaink törvényes vezére,
 S Jellácsicsot, ki már a Balatont iszsa,
 Görbe országába térítené vissza.
 Egyszersmind elvégzé, ha más is a hona,
 Honvéddé lehessen minden sorkatona,
 A nádor szemünket tornyos igérettel
 Kiszurván, szavait nem váltá bé tettel;

— — — — —
 S minthogy a jó példa maga után híja,
 Elődzik sok nagy úr bocskorának szíja.

— — — — —
 Számtalan nagy urak Jellácsicshoz állnak,
 Segitik czéljában, vele czimborálnak.
 Ily gonosz játékot üz gróf Zichi Ö . . .
 De Görgei szeme átvillant a ködön,
 S hurokra keritvén a császármadarat,
 Mivel a ki mint vet, rendesen úgy arat,
 Ültetett neki fát, melynek nem volt galya,
 S hogy többé ne lenne a hazával baja,
 A gyönyörű grófot Csepel szigetében
 Felkötötte rá egy kis kun hevenyében.
 Ne szánjátok lányok a gróf ékes képét,
 Hisz az almának is felkötik a szépét,
 Jertek ide grófok és bárók tanulni,
 A hazaáruló így szokott kimulni.

— — — — —
 Ha látnád, mint jön a gránátos Budáról,
 S hogy még ma honvéd lesz, olvasnád arczáról;
 Fekete-sárga volt eddig a zsinorja,
 Ha látnád, mint tépi s az utcán mint szórja;
 S hogy áll át a Turczky százanként honvédnek:
 Beh megjöne hite szivednek, elmédnek.
 De mi zaj oda kint, az utcán mi lárma?
 Az ember egy perczig sem nyughatik már ma.
 Mire tolong a nép a hajóhíd felé?
 Tán árad a Duna, vagy ember fullt belé?
 Nem fuldoklik senki, a Duna sem árad,
 Hanem a dühös nép egy — — után fárad,

E... után, kit Bécsből leküldtek a végett,
 Hogy a Diétának vetne Pesten véget,
 Hogy eltörölvén a polgárhatóságot,
 Kormányra állítsa a katonaságot,
 S nemzeti létünket végkép eltiporva,
 Rabigába jussunk, mint a cseh és morva.
 S a királynak ez a Lámberg nevü e...
 A kinek levéllel tele van a zsebe,
 Mint királyi biztos a mint megjött, nyomban
 Ellenünk megkezdte dolgát alattomban.
 Mit a nép megtudván, előbb csak suttogott,
 Aztán vést kiálta, végre fegyvert fogott,
 S kaszával az e... mindaddig kereste,
 Mig, hogy a hidon jó, csakugyan kileste,
 Ott leszállítván a spiont hintajárul,
 Mint olyat, ki egész nemzetet elárul,
 Épen most döfi be, most irgalom nélkül,
 Nézzétek, mint sápad, nézzétek mint kékül.
 A felhólyagzott nép határt nem ismerve,
 Addig üti, szúrja mig agyon nincs verve.
 Holt testéről még a ruhát is lenyúzza,
 Az utcán lábánál fogva végig huzza.
 S behurczolván azt a Károly-kaszármába,
 Visszatér előbbi kerékvágásába.
 Borzasztó a tenger, ha partját elhagyja,
 Mikor habjait a szélvész felzaklatja;
 De még szörnyebb a nép, mely esvén kétségbe,
 Büntető pálczáért kapdos fel az égbe,

S kitekervén azt az Istenség kezéből,
 Törvényt maga tesz az igazság könyvéből!
 Igy jár kit az ördög magának megnyergel,
 De még a nádor is megjárta Lamberggel,

— — — — —
 Jellácsicsnak torkán akad a nagy falat,
 Nézd csak, mint kefélik már is Pákozod alatt.
 Ime mindkét részről megdördül a bomba,
 S a mi tüzeink nem lőnek potomba.
 Fütyörész a húszár fedezvén az ágyut,
 S a golyózapor közt egykedvűleg rágyujt,
 Ugy áll az új honvéd, mint a régi baka,
 Jól a vállalához nőtt mind a kettő nyaka.
 Ha feje tetején a golyó elkoczczan,
 Arra a nemzetőr még csak meg sem moczczan.
 De reszket az illir s a töltést átkozza,
 Mely neki rendesen végóráját hozza.
 A német nem állja a puszkapor szagot,
 Felfordul s széltére rugja a csillagot.
 Hátrál a szerezsán, s borsódzik a bőre,
 Látván, hogy a honvéd nyomul már előre,
 Nyomul és leszúrván a gyáva csibéket,
 Osztja a jajverést és a hopikéket,
 Az illir esordának szűk a hegy és róna,
 S mintha minden kedvét elrugdosta volna,
 Belé vesztvén rútol, mint Bertok a csíkba,
 Még ma bele buvik egyik a másikba.
 Jellácsics a dolgot nem vette tréfára,

— — — — —
 Mert hallván, mi történt Csepel szigetében
 Iszonyu nagy szeget ütött a fejébe.

Még jobban megszeppent a hír hallatára,
 Mint jutott Lamberg a dögök róvására.

Mikor pedig ezt a tudósítást vette,
 Hogy Perczel Ozorán Rothot csuffá tette,
 S Philippovicsot is tizezred-magával,
 Vitézül elfogta parányi hadával :

— — — — —
 Ekkor mintha mennykő ütött volna belé,
 Ugy égett a talpa, szaladni Bécs felé ;
 Miért is mi tőlünk fegyvernyugvást kére,
 De midőn megadtuk azt becsületére

Gyalog ígérését lovan meg nem állta,
 S a fegyverszünetet szökésre használta,
 Csak azt vettük észre, se híre, se hamva,
 Szépen eleblábolt Bécs felé rohanva.

Sokan azt is mondták, de csak ugy titokban,

Hogy árulás lett vón az egész dologban,
 Annyi bizonyos, hogy a bánt kikergettük,
 Mindenütt nyomoztuk s utól nem érhattük.

Bécs alatt egyesült Windisgrätz népével,
 Ha majd készen lesznek Bécs bevételével,
 Meglássátok, ismét hazánkba betörnek,
 Mészáros lesz a bárd a sok cseh ökörnek.

Sárosi Gyula.

KOSSUTH.

Háromszáz évig várt nemzeted,
 Nem rég jövel, s több század életed ;
 Atyád a nép volt, nevelőd a vész,
 Vész karja a legjobb baráti kéz,
 Véres pallos függ álmaid felett,
 De egy nemzet, ki őrzi életed ;
 Szónok, kitől a zsarnok vére fagy,
 Rákóczi, égből kitört lelke vagy,
 Hullám, mit a vér tenger felvetett,
 Hogy elmerítsd, vagy vidd fel népedet.

Mi a szabadság? isten szép ege,
 S lelked a kinyilt égnek gyermeke,
 Börtönbe látod első sugarát,
 Rabtársúl ott találtad a hazát,
 S e két testvér szenvedése nagy,
 Sok százados fájdalmak ajka vagy,
 Szellő, patak, villám, tenger, vihar,
 Hogy sír a lélek, sír rá a magyar.

Beszélj, beszélj, e nemzet téged ért,
 Ad éltet, vért minden hangodért,

Előre! uj Washington a neved,
Vidd a szabad világba nemzeted;
Kezedben van minden nép zászlaja,
Utánad megy, mint árnyad, a haza.
Törd össze a zsarnokság lánczait,
Emeld fel a népek szent trónjait,
Teremts egy új kort, egy új hazát nekünk,
Te benned lesz halhatlan nemzetünk.

Ha lesz egy nap, hol millió szemek
Mint egy szivből egy könnyet ejtenek,
Ha lesz egy sír, hol reményt lelünk,
Hisz életed örökké kell nekünk —
Emléked egy hazának fénye lesz,
Soká mondjuk: Kossuthnak lelke ez!

Hiador.

BEM.

Szabadság járó lelke vagy Bem,
Ki harczol mindenütt,
És mindenütt a zsarnokok,
Szívébe egy-egy gyilkot üt.

Égő szív vagy te, oh Bem!
Ki halhatatlan lánggal ég,
Belőle egy-egy életet nyer
Minden rabszolga nép.

Élő halott vagy oh Bem!
Hazádban birtad életed.
És nincs hazád, hol a szabadság:
Az a te nemzeted.
Szabadságé most véred és karod,
Mindegy, véred akár hol ontanod.

Hozzánk jövéél mint bosszuló kar,
Hiszen mi legjobb testvérid vagyunk:

Szabadságért egész világon,
 Legtöbb vért kell kiontanunk;
 Éppen a mely legtöbbet szenvedett,
 Két nép hoz most egy boszuló kezét.

Oh szent öreg, én szentként áldalak,
 Megéred-e, eljő-e rád a nap,
 Hogy a szabadságnak szent hőseként,
 Népmilliók is áldjanak?
 Vagy elhull addig szived drága vére,
 Holt nemzetednek élő sírkövére.

Hová tegyünk fejedre koszorút?
 Rád minden vérző nemzet már rakott.
 Sötét lesz a borostyán fejedén,
 Hisz nincs hazádnak borostyána ott,
 Nem adhatunk mi koszorút neked,
 Hisz nem lelünk a sok sebtől helyet.

Hiador.

DAMJANICS.

Tudjátok-e fiuk!
Mi most hová menyünk?
Hát ellenség elé,
Máskép ő jön nekünk.

Ne várjuk őt ide,
Menjünk inkább oda,
Ellenséget keres,
Nem vár a katona.

Hiador.

A 71-ik ZÁSZLÓALJ.

Fut az o... — vére hull utánna,
 Veri őt az istennek haragja;
 Istennek legsúlyosabb villáma,
 Veri őt: a magyaroknak karja.

Fuss e földről, temetőd földjén jársz!
 Itt a nap csak szabadokra kél fel;
 Szolga népnek nem hazája, sírja,
 Vérrel ázott sírja a magyar föld.

Ott hol áll az ostromolt Komárom,
 Ércz falával, ércszivü népével;
 Hol az ellen mérgét elpazarlta,
 De zászlóját még sem tűzhette fel;

Ottan áll még végső harcra
 A levert, a holtra üldözött had,
 Végerővel, mintha tudta volna:
 Hogy e földön élve nem maradhat.

Vad sötét volt a holdtalan éjjel,
 Mely az élet-halál-harczot kezdte;
 A sötét éj fátyolán egy-egy rést
 Csak az ágyuk villáma repeszte.

Hallatszott a hang, a harczi lárma
 A sötétben; de a vér nem látszott,
 Mely utánna ömle, végig festve
 A sírboltnak épült büszke sánczot.

Sápadtan jött fel az ég királya,
 A nap, véres éj után egére;
 Véres volt az ég is, mintha ottan
 A királyi napnak folyna vére.

Rosz idő jár itt alatt a földön,
 A királyok és a koronákra.
 A királyi napnak arczatja
 Tán azért volt sápadt, olyan sárga?

Szemközt állt a két sereg egymással,
 Egyik számra oly csekély, s csatában
 Mégis oly nagy, másik oly temérdek,
 És utolsó erővonaglásban.

Egy csapat volt ott, most legelőszőr,
 A csatában, mindeniknek arca
 Olyan ifju még, az ifju zászló
 Most hozatott előszőr a harczbába;

Még az éltet sem ismerik régen,
 S most a halált jöttek megismerni,
 Tegnap még tán a földet mivelték,
 S ma itt vannak ellenséget verni.

Hull a zápor, sötét golyózapor,
 Oda nyargal a vezér elébök;
 Végig nézi, nem reszket-e karjok;
 Változik-e, nem sápad-e képök.

S szól hozzájuk erős férfi hangon:
 „Gyermekek, nehéz hely, melyen álltok,
 Az ellenség itt fog ostromolni,
 S mindent veszünk, hogyha ti hátráltok.

Ha helyén van szivetek, s benézni
 Bátran mertek a halál szemébe,
 És e helyről egyig el nem mentek,
 Mindent nyertünk azok ellenébe.

De ha reszket szivetek, vigyétek
 Zászlótokat pironkodás nélkül
 Máshová, én régibb katonákat,
 Vénebbeket küldök ide védül.“

Kigyúladt a kis seregnek arcza
 E szavakra, nem néztek egymásra,
 Mintha külön egyenként gondolnák
 Magukat a helyben maradásra.

„Itt maradunk!“ egy hangon kiálták,
 „Itt maradunk fekvé, vagy megállva,
 Vagy megállva fegyverrel kezünkben
 Egytől egyig, vagy halálra válva !“

„Esküdjetek erre meg!“ szólt a hős!
 „Esküdjetek az élő istenre,
 Hogy nem léptek hátra; esküdjetek
 A hazára, és a becsületre.“

És utána mondották az esküt,
 Esküdtek az Istenre, hazára;
 Esküdtek a tiszta becsületre,
 Hogy egyet sem fognak lépni hátra.

A vezér ment, golyók záporában
 A nélkül, hogy egyszer meghajolna,
 Mintha minden ágyunak tekéje,
 Egytől egyig ismerőse volna.

Mintha nem ő félne a haláltól
 De a halál reszketne előtte,
 Mintha megrettent volna szemétől
 A golyó, mely fővegét lelötte.

Mint az árviz ront elő az ellen,
 Mint a sziklapart áll a magyar had;
 A halálnak nevenapja van ma,
 Elötte a vetések, arathat.

A vezér néz, mit csinál az ifju
 Zászlóalj, hajh! mint előre látta,
 Ott csatáz legkeserűbb dühével,
 Az ellenség egymást sűrűn váltja.

Hah, de mintha egyszer ingadozni
 Látszanék a kis csapat zászlója,
 Az ellenség helyéből kinyomta,
 Haláltűzét soraira szórva.

„Hátrálnak ők!“ kiált fel a vezér
 S oly hangon, mely túl dörgi a vihart:
 „Emlékezzél esküdre oh magyar!
 Nem lépsz hátra, míg véred csepje tart.“

S nézzétek a csapat hallotta őt,
 Hallotta és megállt mint sziklafal,
 Mely földbe nőtt, megállt, és megvívott
 Az ellen végtelen csordáival.

Megnyéré a harezot a magyar kéz,
 A kis csapat együtt helyén vala;
 Egyik fele élteté hazáját,
 Másik fele a honért meghala.

Fut az o... vére hull nyomába,
 Veri őt az istennek haragja;
 Veri őt legsúlyosabb villáma,
 Veri őt a magyaroknak karja.

A IX-ik ZÁSZLÓALJ SZÁZADOSA.

Törvény ellen vétett a legjobb katona
 Az egész seregben.
 Senki, senki sincsen,
 Ki róla valami dicsőt ne mondana.
 Miért kellett néki
 Törvény ellen vétetni?
 Most e vétke miatt meg kellend halnia.

Tizenkét csatában dicsőséggel harczolt,
 Mindig legelől ment,
 Soha meg nem rettent;
 Győzelem nélkül nem hagyta el a harczot.
 Mért ott nem találta
 Egy golyó halálra?...
 Most a vesztőhelyen kellend meghalnia.

Könnyezett a bíró mikor elítélte
 Legjobbik barátját;
 És mind a kik látják,
 Maga a vezér is könnyeket sírt érte,

S keserűen sírva
 Nevét aláírja.
 A legjobb vitéznek így kell meghalnia.

Az ítélő bíró kéri a kegyelmet,
 És vitéz társai,
 A sereg jobbjai,
 Érte könyörögni a vezérhez mennek.
 Az fejével inte,
 Hogy kegyelem nincsen;
 A legjobb vitéznek meg kellend halnia.

Az egész zászlóalj oda megyen hozzá;
 Sírnak, könyörögnek,
 Az egész seregnek
 Bocsánatot kérő szavát érte hozzák;
 A vezér nem enged.
 Búsán odább mennek;
 A legjobb vitéznek így kell meghalnia.

Beköték szemét a legjobb katonának;
 Letérdel a földre,
 Szemei befödve,
 A ki annyit nézett szembe a halálnak;
 Kinek annyi harcza
 Nem változott arcza,
 A legjobb vitéznek így kell meghalnia.

Nézik nem jön-e még a fehér keszkenő,
 Sokat néznek hátra
 Kegyelemre várva,
 Mind hiába, onnan a kegyelem nem jó;
 A fegyver elpattan,
 A hős eldül holtan...
 Miért nem lehetett harcban meghalnia!

A törvény betöltve; a szív is betöltve,
 Tele fájdalommal,
 Tele szánalommal,
 Maga a vezér is ágyára ledölvé,
 Zokog mint a gyermek;
 Legjobbik hőségnek
 Ily gyászhalállal mért kellett meghalnia?

A PISKI ÉPOSZ.

Február 9. 1849.

„Ha a piski-hid elvész, Erdély is
elvészett.“ Bem tábornok.

Sokszor hunyt le a nap vérbe,
Mig Erdélyt ily vesztésig érte;
Szamos, Maros sokszor áradt:
Több volt annál a köny s bánat!
Hogy a honvéd vas kezébe
Megesorbult a kardnak éle;
S Vizaknánál egy nap estve
Vértől volt a hó megfestve.

Három nap és három éjjel
A szél csak „jajt“ horda széjjel
Ez az emlék itt és amott:
Csonka honvéd, avagy halott.
Három nap és három éjjel
Védte az ősz Bem testével
Azt a tábort, azt a serget,
A mely eddig győzni termett.

Csak hátrálnak, csak vonulnak,
 Nyomát vesztve országútnak!
 ...Piski-hidhoz hogy elérték
 A kimerült vert honvédek,
 A vezér parancsszavára,
 Minden legény ott megállta;
 S Bem ajkáról zúg a széllal:
 „Ha a hid vész, Erdély vész el!“

S mint csepp méreg hordoz halált:
 E néhány szó akkint talált;
 A gyalázat és a szégyen
 Egyik arczról másra mégyen;
 A mult nagyság fényes szárnya
 Szivök vérét általjárja;
 En keblüket a mi nyomja,
 A dicsőség forró szomja.

...S ott a hóval fedett tájon,
 Tábort üt a csöndes álom:
 Mesgyéin a jeges útnak
 Állva, ülve elaluzznak;
 És a hold halvány világa,
 A mint félve rájuk szálla,
 Azt hinnéd mind — mind kísértet,
 Sirba vinni jöttek érted!

S mint ha távol vihar készül,
 Megijedsz a csöndességtől:
 Piski tábor néma, tompa,
 E dermesztő nyugalomba.
 Könnyitni a fájó keblen:
 Egy „jaj“ kevés, az se lebben;
 Minden zaj ha néha támad:
 Lovak rágják a zablákat.

Ám nyugta nincs a kebelnek;
 Szellem-árnyak jönnek, mennek:
 Jő Rákóczy Rodostóbúl,
 Amott robban táborostúl;
 Kérge repedt meg a földnek:
 Hunyad, Bethlen szárnyat öltnek,
 Csattogásuk ezt kiáltja:
 „Átkozott, ki bitang, gyáva!”

Tova szállnak, újak jönnek,
 Kiket a harc tegnap ölt meg:
 Édes testvér, barát, rokon,
 Mély sebhelylyel homlokukon;
 Elhullt hősök bérútítva,
 Ah, hasztalan várnak sírva!
 A hulló vér, meredt szemek:
 Mind bosszuért esengenek.

Ám egy dörgés órjás-hangja,
 Ez árnyakat elzavarja:
 „Itt az ellen, a fene had!“
 Minden honvéd fegyverre kap.
 Megrázkodik s hallgatva áll:
 Vagy győzelem, vagy a halál!
 ...Inkább mennék gyehennára,
 Mint e néppel most csatára.

Az ágyu már dörög, csattan,
 S hogy vészes volt, jel: hogy „jaj“ van;
 Újabb dörgés, új roppanás:
 Ez elrepült, az hantot ás;
 S mint viharban az ég zendül,
 Hogy elveszesz, hiszed szentül,
 S meg sem moccansz egy álltadbúl:
 Élő honvéd úgy nem mozdul.

Soknak immár vége — vége,
 Arczán ül az örök béke!
 Védő fegyver, szurony, szablya,
 A gazdáját gyászolhatja.
 — Lesz még idő búra, könnyre!
 Hajh most zendül, most: „előre!“
 S mintha hívna égi zene,
 Tűzbe ég a honvéd szeme.

Töltött fegyver immár czéloz,
 Ám kevés jut el a célhoz ;
 S mintha miljó szunyog sziszsen,
 Csak hangja zúg füleikben.
 — Mindig közelb-közelnb mennek,
 Mint két vészszel terhelt felleg,
 Két hegy ha összeroppana :
 Perdül a dob, zúg: „rohamra!”

Hejh, a hegyek havas orma,
 Ménektől lett letarolva ;
 A völgynyilás halma, útja :
 Vérvirággal lett befutva ;
 Golyó zúzta szét a fákat,
 Sztrigy patakja vértől áradt ;
 S mire a nap alább szálla :
 Soknak lett ma itt halála !

Ki lett győző a küzdésbe ?
 A hid, a hid egyiké se !
 Ki az első, ki utolsó ?
 Alig maradt egy hirmondó !
 S száz ágyunak éhes torkán,
 Ismét zuhog az az orkán...
 — A nép szól, keresztet vetve :
 „Uram, ne vigy kísértetbe !“

Ám ha pokol tüze égne:
 Még jobban hat a honvédre;
 S bár ördöggel: mégis vivnak;
 Új hadoszlop tart a hidnak.
 Társaiknak véres testén,
 Magukat vérrel befestvén,
 A „hazáért“ halnak, élnek...
 És meghaltak, egy se tért meg!

... Sokszor ujult s szünt meg a harc,
 S győzni nem birt sem ez, sem az;
 Csak a holtak, sebesültek
 Mutaták, hogy hősök küzdtek.
 Szétttekint Bem körül-körül;
 Szeméből egy könnyet törül;
 Serge előtt végig lépdel:
 „Ne félj magyar, ne félj székely!“

S gyorsan leszáll lovárul, im...
 „Elő-elő, szép ágyuim!“
 Zuhog, csattog lovak körme,
 S megfordulnak legott körbe.
 Czéloz-czéloz... a láng lobban...
 Most a másik... gyorsan-gyorsan...
 Negyvenedik is lobbot vét...
 „Most előre, fiam honvéd!“

És fáradtan meg nem törve,
 Egész vonal ront „előre!“
 Ifju szivvel, örök tüzzel;
 Fejük felett Bem csak tüzel.
 Negyven ágyu tüzel, lobban:
 Hull az ellen hosszú sorban;
 De ki még él bátran léptet,
 Elfogadni a honvédet.

Csak előre jó honvédek...
 Ám haragja kél az égnek:
 Forgószél jön vad robajjal,
 Havat szórva, szembe nyargal,
 És a merre viszi mérge,
 Rádül a honvéd szemére;
 Süvölt, sivit, örül rajta,
 Ha ruháját leszaggatja.

Hahó, hahó, te bőszenem,
 Nem lesz tiéd a győzelem!
 Ám a sereg vakon, fázva,
 Rohan a halál torkába,
 Már-már nincs több száz lépésnél;
 Már-már összeér a két fél;
 Egy-egy ágyu alig dördült,
 S a zaj mégis sokkal szörnyűbb.

Oh az a hang rémes szörnyen,
 Mely a bosszus szívből röppen:
 Ha oroszlány és hiéna,
 Egymásra tör martalékra.
 ...E lövés volt az utolsó;
 Lábuk alatt porzik a hó;
 Felvert hó és füst fellegben:
 Egymásra dül a két ellen.

Vitéz az is, de ez bátor;
 Sok leomlik vas karjától;
 Ha másként nem, birokra megy,
 S halálra van fojtva nem egy;
 Fegyver, ágyu egyet koppan,
 S összedül vad fájdalomban;
 Szurony hasít át a szíven,
 És elbukva egyet szísszen.

Körül a tért már vér tölté...
 Nem lehet küzdeni többé.
 Hátrább, hátrább „fehér szijju!”
 Messze jöttél el a hidtúl.
 S mint megindult hó-gomolyog,
 A két tábor együtt forog,
 S vértül festve a hidra ér...
 „Ez itt a cél, itt a babér!”

Megritkulva oda érnek.
 Szük az a hid a honvédnek,
 S dühében a Sztrigynek rohan.
 De kiárad a vad folyam,
 Sepri, sepri mig gátot vet,
 Ugy mennek át egymás felett:
 Halálhörgés s örömjajba...
 A forgószeél messze kapja.

Hajh, kaczag a démon ajka,
 E vakmerő diadalra;
 Az ellennel susog, beszél,
 S „fehér zászlót“ lenget a szeél,
 ...Áll a honvéd, meg se mozdul:
 S halált vesz a „béke-jobbtúl,“
 És az élők hátra nyomva,
 Küzdnek az áradt folyóba.

Meg van-e hát, meg van irva,
 Hogy Erdély itt leljen sirra?!
 Elfordult-e a had-isten!?
 Halál-madár, hess el innen!
 Csillag megállj! ne hozz éjet,
 Mig Bem „atyánk“ ide érhet...
 S megjelenik a küzdők közt,
 Az „ősz hatytyu“ sasok között.

Kardot se ránt, nincs beszéde;
 Ott áll a harc közepébe;
 S mint villám üt sebet sebre:
 Ostorral csap az ellenre,
 Ostorával suhint, legyint:
 Egész tábor éled megint,
 Ki féllábbal, ki fél-kézzele:
 Még egy rohamot merészel.

Rejtsd el szép nap világodat;
 Ej, jövel, hogy meggyászoljad,
 E vérontást, ezt az órát,
 Minőt a föld nem sokszor lát!
 Midőn barát s ellensége
 Térdig járt egymás vérebe;
 S ki egy perczig volt csak tétlen:
 Halál ült meredt szemében.

Hurráh, hurráh, bömbölj orkán;
 Halál omolj ágyu torkán;
 Sztrigy-folyamja áradj, ömölj,
 Vértől, könnytől tengerré nőjj;
 Ordits kapu, kiálts város:
 Le nem győződ Bemet már most;
 Te forgó-szél, öntsd ki mérged:
 Érd utól az ellenséget!

Elő, elő, vitéz huszár,
 A csatatér a tied már:
 Futó ellent utól érni;
 Ágyu-golyó be nem éri.
 ...Leszáll a nap az ormon át;
 Az éj átveszi birtokát;
 A sok kis fény csillog-villog...
 Alusznak a myrmidonok.

...Sok fölébredt ismét győzni;
 Soha nem költ fel a többi;
 Betakarta a halálba
 Örök éjnek setét fátyla.
 Halmok állnak jeltelenül,
 Felettök az idő repül;
 Ám, szól a hír arany-könyve:
 Hogy a hősök temetője!

Szász Gerő.

HÚSZÁR TEMPÓ.

Nem a dologhoz tartozik, mikor s hol?
Csakhogy valóban történt eset,
Egy közhúszár lovát golyó találván,
Hat szerb lovasnak foglyául esett.

De a húszár zajos kísérettől
Nem mást sajnálva, mint kardját s lovát,
Süket-némán fogadva még a gúnyt is,
Egykedvüleg vezetteté magát.

Csárdához értek így s a szerb vitézek
Szokásként, mind-haton véletlenül,
A hadszabály daczára, szomjuzának
Egyértelmüleg nagy kegyetlenül.

Betérték hát egy hőrpre — fél akóra
És ittanak mohón, de jó-sokat,
Miközben a fogolynak szinte nyelni
Kellett, de ám csak száraz kortyokat.

Nyeggették, s végre szólt a főszereplő:
 „Pásztyi matyer madzsár! ha engemet
 A hat húzár vágásra megtanítasz,
 Magadnak választhatsz halál nemet.“

„Miért ne? szívesen! — felelt szerényen
 Rá a húzár — hanem bent nem lehet;
 De kész vagyok künn megmutatni azt is,
 A jó hat vágás mily hatást tehet.“

„Hadd lássuk őt!“ — egyhanguan kiálták,
 S az udvaron termettek összesen:
 Hol kezébe kapván ön kardját húzárunk,
 Középre állott ünnepélyesen.

„S tempóra kell ezt, így ni! tenni“ mondván:
 Leapritá az ittas szerbeket;
 S természetes, hogy kárpótlás fejében
 Elvitte a gazdátlan gebéket.

EGY ZÁSZLÓTARTÓ.

Manswörth s nagy-szombati hőseink sorában,
 Áll egy erős honvéd, főtiszti ruhában;
 Erős teste s abban erős lélek honol,
 Nincs oly kartácsrobaj, melyre ő meghajol.

Szívének verése
 Nem változó,
 Bár az ágyuk tüze
 Ezer halott hozó.

Mint ujoncz Pákozdnál harczolt legelőször,
 Vitéz testvérei megkérlelik többször:
 Ne rontson dühében az ellenség közé,
 A tulnyomó erő Zrinyit is megtöré.

„Csitt bajtársak: a bán
 E rongy hada,
 Hős nemzetünk egyik
 Hajtó vadászata!”

„Lehetnek ennél még melegebb napok is,
 Majd letörlöm akkor homlokom magam is;
 De látjátok: csákóm szerezsán lőtte le,
 Nekem kontya nem kell, zuzzék szét a feje!”

S miként hős Kinizsinek
 Ugy gyilkola;
 Kihez sujtott, többé
 Nem jött fel hajnala.

S láttuk őt mindnyájan a vérengzés között,
 Főkép egy határőrt mily hévvel üldözött,
 Puskája agyával ütötte halálra,
 Több mint szüksége volt schwarzgelb kalapjára.

„Nem vagyok én barát,
 Hogy kopaszon
 Rohanjak fel s alá
 A csata-piaczon!“

És fejébe nyomván a terebély csákót,
 Kezébe adatta vezérünk a zászlót;
 S a Flankenbewegung hőse, midőn futott,
 Rémként zászlónk nyomba utána lobogott.
 S e zászló azóta
 Rettenetes,
 Fája dicsőséget
 Csak rohamban keres.

* * *

Ostriában a harc rettenetes vala,
 Manswörth rohamánál győzött Guyon hada;
 Mint böszült oroszán maga rontott elő,
 S utána a sereg mindent eltemető.

Egyszerre a zászló
 Megrendüle,
 Egy óntól találva
 Földön elterüle.

Él a zászlós; sebet csak a zászló kapott,
 S egy percz után újra büszkén fenn lobogott;
 Két ezüst pánt köti most egygyé a fáját,
 Ronggyvá számos golyó tépte lobogóját.
 És a rongyok fölött
 Egy érdemjel,
 Véres harczainkról
 Csengő hangot emel.

Nagy-Szombat a magyar szabadság harczában
 Vérbarlang; gyászemlék a historiában.
 Tizenötezernyi főre ment az ellen,
 Csak tiz s hétszáz magyar volt a harczban jelen.
 S szól Guyon: „Vitézek!
 Vagy itt veszünk,
 Vagy a zsarnok önkény
 Rabjai nem leszünk!”

S zászlónk már nem lobog magyar büszkeséggel;
 Hőse óriásként küzd az ellenséggel.
 „Hah! e zászló magyar, s vagy eljön én velem,
 Vagy kint a szabadban leend szemfödelem.“

S a magas falról a
 Mélybe veté,
 S magát egy ugrással
 Utána teremté.

Manswörth s nagy-szombati hőseink sorában
 Áll egy erős honvéd Komárom várában;
 Főtiszti ruháján érdemjel diszeleg,
 Megmentett zászlója jobb kezében lebeg.

S nincs is annyi kincse
 E hazának,
 Melyért búcsút mondjon
 Rokkant zászlajának.

G. T.

KÁRPÁTI KÜRT.

I.

Minő erős hang?!...
 Észak felől riad,
 Mint rémes csatazaj.
 Midőn sziklabérczek leomlanak,
 Ilyen lehet
 A csörtető moraj.
 Vagy ilyen a szó;
 Melyet a felhő villámnyelve zeng,
 Midőn belé a czedrus-erdő
 Magas sudara összereng...
 Talán csatára hí?!
 A kürt nem hí csatára.
 Lenyugodott a harc,
 A sas Kárpát tövében
 Miként lenyugszik éjszakára.
 Csak szárnya csattog a halálmadárnak;
 Talán a hang: a szárnyak recsegése?!...
 Nem... ott a Visztula mentében
 Nép sírja készül: és a hang:
 A haldokló nép végnyögése.

II.

Mi lelte ott azt a folyót?!...
 Ugy nyúlik a lengyel földön keresztül,
 Mint vérbe mártott pántlika.
 Oh! a földnek is érző szive van,
 S a mint egy vad kéz bele döfte kardját,
 Az erőszaknak vad keze,
 Vér serkedett nyomán,
 Minden csöppjét beitta a folyó,
 S az ittas Visztula
 Hullám-arczára vérfolt feketült.

III.

Szobieszki népe,
 Így kell-e látnom tégedet?
 A szél zilálja szét
 Véredtől ázott fürtidet.
 Ott áll a letarolt mező;
 Halvány — mint a bú képe —
 Minden virág, mely rajta nő.
 S te ott fekszel a letarolt mezőben,
 Mint hős, dicsően fekszel ott,
 A seb helyét, a véres foltokat,
 Mit sirók könnye le nem moshatott,
 Borostyánod takarja el.
 Ott vannak a trophaeumok,
 A csonka kard, a tört sisak.

A dárda-nyél; pajzsod felett
 A zászló szárnya még lobog;
 Csak szemeidben nincsen az élet,
 És ereidben nem mozog a vér...
 Ha kikelend a nép szabadsága:
 A te tavaszod vissza mikor tér?!...
 Annyi erő, oly sok nemes érzés
 Veszhet-e így el nyomtalanul?...
 Vagy csak a végben van a különbség?!.
 És míg a gyáván úr a halál,
 A hős előtt szolgaként porba borul,
 Hogy a testet megölvén
 A szellemnek szabadabb életet adjon?

Sz.

EMLÉKLAPRA.

Magánosan, mint egy falevél,
 Testvérei közül, melyet elszakít
 S távol vidékre hajt az őszi szél,
 Meddig heversz még, puszta kis lap, itt?
 Jer, jer: megírlak és könnyü hajódat
 Nyugoti szellők árájába vetem:
 Vidd asszonyodnak egyszerű lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözetem.

Keresd fel őt... de kérded, merre? hol?
 Azt nem tudom... valahol a világban,
 Hisz útasitni fog minden bokor,
 Rendes lakát hol vette? — a hazátlan —
 Ottan keresd fel és vigasztalásul
 Beszéld el néki sulyos életem.
 Vidd asszonyodnak egyszerű lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözetem.

Gyászban találod — oh, hogy is ne! — őt,
 — Ki az, kinek oly méltó gyásza van? —
 Mint honleányt, mint özvegy, árva nőt,
 Így is, amugy is boldogtalant,
 Szendén illessed fájdalmát szivének,
 Hogy eszmélése kinzó ne legyen.
 Vidd asszonyodnak egyszerü lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözletem.

Mondjad, hogy én is kettőt gyászolok,
 Az ő siralma testvér az enyémmel,
 Más a viszony, nem más a tárgy, az ok;
 Bir-é még ő? Én nem bírok reménnyel.
 Oh! a reményből nyujtson egy sugárt, egy
 Még hervadatlan fűszálat nekem!
 Vidd asszonyodnak egyszerü lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözletem.

Mikép az elszakadt hú férjet ő,
 Keresem én az eltűnt hú barátot,
 Sötét az élet, ah! semmit se látok
 És néma, nem felel a temető.
 Enyészet dulta-e fel ifjuságát?
 Vagy bujdosik földetlen földeken?...
 Vidd asszonyodnak egyszerü lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözletem.

Nevét sem hallom ; mintha el lehetne
 Feledni azt, alig említi ajk ;
 De a nemzet szivében eltemetve
 Érzem s megértem a titkos sohajt :
 „Fog-e zendülni még költője lantja ?
 S ha fog zendülni síkon, bérczeken,
 Vidd asszonyodnak egyszerü lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözletem.

Mért nem megyünk el a magányos völgybe,
 Hol cziprust ültet a gyász-hir neki ?
 Tanubizonyság lenne annak földje,
 Ott hulla-e dalnok vére ki :
 Minden csepp vérből új virág kelendett,
 És több madár zeng ott a ligeten.
 Vidd asszonyodnak egyszerü lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözletem.

Vagy tán zarándok úton, egyedül
 Bolyong, miként az üldözött bérczi vad ;
 Ki mer hajlékot nyitni enyhéül ?
 A csüggedettnek ápolást ki ad ?
 Ki nyújt hús cseppet, dallamos ajkára
 Italt ha kér, aléltan, betegen.. ?
 Vidd asszonyodnak egyszerü lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözletem.

Repülj útadra most... de nem, ne még,
 Szárítsd fel nedvesült szárnyaidat;
 Nehéz vagy a könyhullatás miatt,
 Melylyel emlékeimnek áldozék.
 Majd csak felszárad a köny... ámde a bű!
 Oszlik talán egy hosszú életen —
 Vidd asszonyodnak egyszerű lapocska,
 Szives, de bánatos üdvözetem.

Arany János.

POLGÁR-SÍR.

Vándor, megállj, szent a halott,
Kit e halom fedez,
Fölötte nem sir szél, de kor
Fohásza lengedez.

Elhunytanak kortársai,
És keble vérezett;
Baráti sírba szálltanak,
Sirt, de nem könnyezett.

Megfosztatott szülőitől,
Fájdalma jajgatott;
A sír testvérít vette el,
S könnyüt nem hullatott.

Hű nőjét sír-menyasszonyul
Jegyzé el a halál,
És ő árván és özvegyen
Keserge hamvinál.

Mindent vesztett, mit veszthetett,
 Kincset, jó lelkeket;
 Érzé a kín sulyát, de nem
 Hullatott könyeket.

Zsarnok fegyver villant a hon,
 Az árva hon felett;
 Megjajdult akkor és nyögött,
 Felsirt és könyezett...

Vért könyezett, szivének el-
 Patakzó záporát,
 A hon felett villant gyilok
 Villámként dőfte át.

Nagy Imre.

APOTHEOSIS.

Elhagyott vidéken
Puszta domb aljában,
Alszik örök álmot
Egy vitéz magában.

Csak pusztító vihar
Zúg néha felette,
A világ talán rég
S örökre feledte.

Csendes éjszakában,
Midőn nyugszik a gond,
S halvány hideg arczczal
Búsan viraszt a hold :

Az alvó vitézt egy
Szellem látogatja,
S a mult dicső csaták
Hirével mülátja.

E csaták: egy nemzet
 Történeti éke,
 Látogató szellem:
 Milliók emléke.

Lauka Gusztáv.

AZ UTOLSÓ HÚSZÁR.

Világosnál ... Világosnál
Húszárok könyeznek,
Sirva sirnak veszedelmén
A magyar nemzetnek.
Átok és sohajtás között
Hajlik meg a zászló,
S szegény gyalog gazdájára
Búsan nyerit a ló.

Csak egy vén öreg húszár ül
Mozdulatlan, némán,
Mély bánattal, mély sebekkel
Sötét arczatján,
Csak egy vén, öreg húszárnak
Zászlaja lobog még,
Mintha csatajelre várna,
És vért szomjuhoznék.

„Hej vén húsár, hej vén húsár!
 Szállj le már lovadról;
 Ármány győzött, muszka győzött
 És német parancsol;
 Tépd el, tépd el lobogódat:
 Nincs már Magyarország!
 Őseinknek szent sirhalmát
 Kozákok tapodják.

Hall és lát és feltekint ő
 Rabnál keserűbben,
 Mintha nézné, tudakozná:
 Van-e isten égben?
 Hall és lát és elbúsultan
 Kardját megragadja,
 Mintha sors és világ ellen
 Csatázni akarna.

„Magyar vagyok s rabbilincset
 Nem visel magyar kéz...
 Húsár vagyok s zászlójával
 A húsár együtt vész.
 Áldjon isten Magyarország!
 Bő, nagy kegyelmével,
 De verje meg zsarnokodat
 Mind a két kezével.

Villog a kard... piros vér foly,
 Meghajlik a zászló
 És haldokló gazdájára
 Búsan nyerit a ló
 S ott fekszik sirján honának
 Mozdulatlan, némán,
 Mély bánattal, mély sebekkel
 Keblén, arculatján.

Gyulai Pál.

HAZAJÖTT A HONVÉD.

Hazajött a honvéd... mikor elment...
 Ép, ifju volt! csonka most szegény.
 Egy csatában elvesztette lábát!
 Mankón jár a bánatos legény.
 S mint a kis házikóhoz ére,
 Hol gyermekből hős ifjuvá ére,
 Füstös romra lépe mankójával,
 S rá rogyott, mért nem birt fájdalmával!

És ki verné őt fel a romokról!
 Midőn azt könyével öntözi,
 S néma búval, összetört kebellet
 Rajta csonka lábát kötözi!
 És ki verné a romokról őt fel?
 Hol a multak gyászos emlékével,
 Virraszt! a mi e földön övé volt
 Minden alájok temetve — megholt!

Jó keletről az égnek leánya,
 Az ezüst hold hozzá éjfelen,
 És előnti rezgő sugarával
 A borult arczot szelideden:
 Fájdalmának e szótlan barátja,
 Egyetlen kinek lelkét kitarja,
 S ott ül árván, sajtó fájdalomával,
 A mult emlékével! M a n k ó j á v a l !

A CSONKA HÚSZÁR.

Istenem! be sok csatában vívtam én,
 Vitéz nevem ösmerik hús várme gyén,
 Ki is vettem én a vámot, de ki ám!
 Nem csak egyszer, az ellenség táborán!

Volt-e érte hát számomra jutalom?
 Nem volt biz ott, s nem is lesz! ugy gondolom!
 T'án mert a bort kissé jobban szeretém!
 Káplárságnál tovább föl nem vihetém.

Pedig egy-két itcze bor még nem halál!
 A jó húszár fél akónak neki áll,
 S velem mégis óbesterem mit csinált?
 Káplárságból közlegénynyé degredált.

Nó de hiszen nem panaszkép mondom ezt,
 Jó az isten, érte egykor megfizet;
 Azt sem mondom, hogy én boldog nem vagyok,
 Mig egy-két pohár borocskát kaphatok!

Boros hordó, boros kanesó, tölt kobak!
 Ki talált fel benneteket gyöngyszavak?!
 Nó már annál dicsőbb csak az lehetett,
 Ki legelső szőlővesszőt ültetett.

Belőletek ha én egyet jót húzok,
 Örömben két szememből köny potyog,
 Széles kedvem csaknem tetőpontra hág,
 Mit törődöm akkor veled rosz világ?

De igaz! van mégis egy, mi néha bánt,
 Háborog szűm tűzokádó hegy gyanánt,
 Háborognak benne a hő érzetek,
 Mint a szélvész föl kavarta tengerek.

Hej! ha kapnék valahol egy kis leányt!
 A ki nekem megfejthetné, hogy mi bánt,
 A ki nekem úgy viritna mint virág,
 Azaz mint a szőlőhegyen a borág.

Mint a lepke a virágos réteken,
 Ugy mulatnék vele nyájas édesen,
 Karon fogva, nyalkán, a ki lelke van!
 Sétálgatnék fel s alá a faluban.

Nó de ni ni! hová tettem az eszem?
 Hisz se karom, se lábam nincsen nekem,
 Hej! bárcsak szivem se volna, úgy talán
 Nem sóhajtnék érted annyit kis leány.

Kalmár Endre.

B. PERÉNYI ZS. EMLÉKE.

Véres fővel zuhant alá a nap,
A magyarnak régi szép egeről;
Messze a bútengernek mélyébe,
Hogy feljőjön a másik széléről.

Félvilágot járt be a hir szárnya,
Mégis csodának hitték azt egyre;
Mig napunknak fényes végsugarit
Csak mi szőttük a jobb reményekre.

Szőttük villámokká a hős karba,
Hogy az isten, ha tudtával történt:
Irjon avval és általunk irjon
Választott népének szabad törvényt.

És hős vérrel fesse be pirosra
Azt a hajnalt, mit milliók várnak,
Aztán bizza rájuk, majd felhozzák
Dicső napját a föltámadásnak.

Annyi hős nép álla ott fegyverben,
 Hogy a napsugár megtört fényében,
 S az istenszem ha lenézett rájok,
 Fénye megtört azok könyüjében.

Körülfogták a halottnak hittet,
 Körülállták a testvérek sirva;
 S csak egyetlen reményük maradt fenn,
 Hogy a tetszhalott nem fért a sírba.

És addig ... Ott egy országos fő áll,
 A halálra néz nyugodt tudattal;
 Még bakói is meg-megborzadnak,
 Szemlesütve, járnak hozzá halkkal.

Az igazság, e bíró néz rájok,
 Egy szabad országnak volt bírója:
 Ki ha nem ... belőle a nagy szellem
 Mond ítéletet majd mindnyájára.

És a mig ő merőn néz egy szög re,
 Csillagot lát az ő lelke távol,
 Mely önfényében bár elmerüljön,
 De le nem hull az ég nagy boltjáról.

Félvilágot rázott megrendülte,
 De a viszhang soká jött s elkésett!
 Mig egy nemzet őstörténetében
 Óriási vérbetüket vésett.

Egy nagy oszlop, egy nagy égő gula,
 Mely tetőjén égi lánggal égett;
 Ha kellett az istennek áldozni,
 E tűz szítja össze még a népet.

És elég majd nála söpredéke
 A körüle álló sírásóknak...
 Hogy fején lánggal csaptasson össze
 Az első örült nemzet-bakónak.

Ott ül, érzelmekben elmélyedve,
 Mint egy csendes tenger, örvény nélkül,
 Csak egy gondolat forr fel agyában,
 Ezt hagyá a nemzetnek emlékül.

Égető emlékül, fájó sebe,
 Mig a rabbilincset szertetépte, ...
 S a szabadság legelső dalának
 Áldó hangja jut hozzá az égbe.

Most is... nagy reménye végsarjának,
 Ez utolsó, a mit szólhat hozzá:
 Rab hazában, hogy rabul ne hagyja,
 Életét még egyszer feláldozná.

És mit írna? majd elmondja lelke,
 Végső titkát a végrendeletnek,
 Hogy gyülölje, kit gyülölnek népek,
 És szeresse, kit népek szeretnek.

Ha szabaddá lett egykor a nemzet ;
Önmagában lelkét azzá nője,
A többit elmondja az apáról
A történet siró istennője.

Mindent megáldott búcsúra lelke,
Csak még egy van... a nemzet üdvére,
Égbe száll föl lelke, hogy szabaddá
Magától az istennőtől kérje.

Most lép föl a vérpad laposára,
S egy végső vágy támad föl lelkébe,
Minden magával vitt fájdalommal
Méltó áldást nyerni fönn az égben.

Igy lett csillag ő, dicső egünkön,
Hogy ki szégyent hozna nemzetére,
Az első lépésnél bezúzhassa,
Hulló csillagként esvén fejére.

Rákosi László.

SZEBB ÓRÁIM.

Fönt állok a Kárpátok ormán,
 Végig vonul szemem hazámon;
 És fürteim közt a hideg szél
 El-elszalad, hogy szinte fázom, ...
 Szivem reszket, szemembe könnyek égnek,
 Nem látom zöld fáját a reménységnek,
 Szegény, szegény hazám!

Vagy szálljak a bányák keblébe?
 Fagyos szellő bánt itt is engem,
 Lelkem eltéved a setétben,
 A föld alá oly mélyen mentem, ...
 És nem találok megmentő világot,
 Hogy felhozzuk neked a boldogságot,
 Édes, édes hazám!

Midőn ily érzetim születnek,
 S elsírom honfi-búmnak könnyét,
 Megáztatom szülő-földemnek
 Vérrel védett, ázott göröngyét,
 És megtört lelkem a honért sohajtott,
 Kinek szebb, boldogabb jövőt óhajtott,
 Szebb óráim ezek!

Ha olykor jó barátok ajkán
 Zengett felém víg, szomorú dal;
 S habzó pohár közt kedvre kelve,
 Mitsem tűnődtünk gonddal, búval,
 Ha sírva vigadtunk vagy mély keservvel
 Szoritánk jobbot a zsarnok jelennel,
 Nem várva szebb jövőt;

Ha a szelid emlékezetnek
 Piros lángu szövetnekénél
 Lelkem a múltba visszaszárnyal,
 És megpihen szeretteimnél,
 Ha lánykám biborajkát csókolom,
 Üdvöm, boldogságom elgondolom,
 Szebb óráim ezek!

Ha szivem föllángolva, lantom
 Bús dalba szövi a mit érzek,
 Ha az örömnék mámorában,
 Ölelni vágyom ezt a mindenséget,
 Sz a b a d s á g! s z e r e l e m! ez él dalomban,
 Keblemben remény s képed, oh honom van,
 Szebb óráim ezek.

A HONTALAN.

Volt egy honom, nagy és dicső hon,
 Most rom, haj! s honfi-sír,
 Hol a vad sorsnak kéjbilincsén
 A régi béke sir.

Volt egy leány, kiért hevültem,
 S ő értem lángola;
 Zsarnok bűn karjain alélt el,
 Szerelmem angyala.

Most hon- s leánytalan bolyongok
 Járatlan útakon,
 Kínt, gyötrelmet nyujt e kebelnek:
 Könyezni multakon.

Árpád hona! hozzád esengek:
 Adj egy maroknyi tért!
 Hol a vándor végnyugalomra
 Lehajtsa bús fejét.

És nemzetem akkor megáldom,
S az áldás fölvirul.
Örök tavasz lengjen feletted,
A béke virányirúl.

KÉT RAB.

Az óriási börtön oly sötét!
 Bűzhödt penész borítja el falát,
 A pokol küldé ide tán ködét,
 Hogy egy sugár sem törhet rajta át.
 Oly hideg, oly sötét,
 Miként a gyűlölség!
 A forró érzés megdermed a szivben,
 E börtönnek fagyos legétől,
 Kialszik a sугár a hitben!
 A lánczok csörgését,
 Mely hangzik szerteszét,
 Halljátok-e?
 A siró lánczok jajveszékelése,
 Halálzene a börtön mély ürébe',
 Mely gyötör, mint a fábanrágó féreg,
 Mig annak büszke éltét emészté meg.
 Halljátok-e?
 Halljátok-e!?
 Csitt, esőndesen! szunyadnak a rabok,
 Az egyik ifju, a másik elaggott,

Az egyik ifju, alakja mi szép!
 Dicsőség üli arcán ünnepét.
 De hah! nagyon lázas álma lehet,
 Szélvész ajkain a vett lehellet:
 Ez a szabadság istene!...
 A másik agg, galamb-ősz fürtei,
 Mint szemfedő boritják be arcát,
 Homlokán a mély fájdalmat takarják,
 Meg-megzördülnek rút bilincsei,
 Kebléből sűrű nehéz sohaj tör ki,
 Mely fájdalommal a leget betölti:
 Ez az igazság istene!...
 Vigyázzatok, vigyázzatok!
 Jó börtönőrök, zsarnokok!
 Föl ne ébreszszétek a rabokat,
 És meg ne zavarjátok álmukat,
 A föld gyomrának minden érczéből
 Kovácsoljatok inkább lánczokat!
 Mert ha e két Isten fölébred:
 Ébredésük megrázza a földet.
 A nyüzgött szellem fölemelkedik,
 Szörnyű boszuért, föl az egekig!
 S a szabadságnak szilaj hatalma,
 S az igazságnak büntető karja;
 Szétrontja e penészes falakat.
 Sírotokat lelitek rom alatt...
 Vigyázzatok, vigyázzatok!
 Ti börtönőrök, zsarnokok.

Minden láncszemből éles kard leszen,
 Mely villám lesz vad viharban, vészben,
 És a felébredt istenek haragja,
 Alólatok a földet kiragadja,
 Hogy léteteknek nyoma se legyen...
 Vigyázzatok! Csitt! csendesen!...

Komócsy József.

FOGOLY HONVÉD.

„Szegény honvéd, be halvány a képed,
Véred is foly, bizony szánlak téged.“

„Ne engem szánj... bajtársidat szánjad...
Arczomon még piros vérök szárad.““

„Szegény honvéd... elfogának, rab vagy
Főbe lőnek, vagy tán felakasztanak;
De szabad lész, hogy ha állasz hozzánk,
Itt a kezem... légy a mi katonánk.“

„Szabadságod ha aranyból volna,
S gyémántajkkal ezüst hangon szólna,
S száz koronát tennél még reája,
Még sem lennék császár katonája.““

Gyulai Pál.

BATHYÁNYI.

Ott állott Batthyány
A vérbirák előtt,
Kardra termétt karja
Csörgő lánczok között.
Lépő lába, melyet
Ezrek követének ;
Alig bírja súlyát
Nehéz bilincsének.

Ha már lekötétek
Rabszolga módjára,
Tettetek vón' lánczot
Büszke homlokára!
Tettetek vón' lánczot
Szabad szellemére,
Parancsolni szokott
Átható szemére.

Ott állott Batthyány,
 Most is még a régi;
 Büszke cser, mely fejét
 Felnyújtja az évig.
 Halvány biráira
 Csak egy pillantást vet,
 Hallgatást parancsol
 Ez az egy tekintet.

„Ti vagytok biráim?
 — Így beszél hidegen —
 Ilyen ítélőszék
 Nem parancsol nekem.
 Kérhettek: felelni
 Egy szót sem fogok rá,
 — Egyetlenegy birám:
 Egész Magyarország!

Hanem, ha úgy tetszik,
 Kihallgatás nélkül
 Elítélhettek és
 Megölhettek végül...
 Illik is hozzátok
 Az ilyen ítélet.
 — Orgyilkosok előtt
 Mi egy szabad élet?

Ott áll még Batthyány,
 Nem szól csak néz körül,

Sápadnak a bírák,
Vérök megáll — elhül...
Fel se mernek nézni
Ezek az emberek:
Itélnek, — de halált
Mondani nem mernek.

AZ ARADI VÉRTANUK.

(Oktober 6-án 1849.)

Jaj de búsan sűt az őszi nap sugára
Arad vára sötét börtön ablakára.
Mintha szánná azt a sok jó derék vitézt,
A kiknek fejére önkény hozta a vést.

Mindenik nagy vala a szabadságharcban,
És segitettek is hazánkon a bajban;
Bátran néznek szeme közé a halálnak,
Hisz avval már szembe nem egyszer állának.

Elitélték sorban mind a tizenhármát,
Szóttek, fontak a nyakukba ezer vádat;
Elnevezték felségsértő, pártütőknek,
Hogy a magyar szabadságért kardra költek.

Nyílik már a tömlőcz-ajtó vasas zárja...
Jertek, jó magyarok jertek a halálra!
Búcsuzatok el egymástól mindörökre,
Ugy menjetek el a boldogabb életre.

Ki is jöttek vérző szivvel, haloványon;
 És búcsut vevének büszkén, katonáson.
 Jerünk pajtás az Istenhez fel az égbe,
 Hadd fordítsa szemeit a magyar népre!

Oh beh boldog, a kit elől nevezének,
 Hogy nyiljék számára ajtaja az égnek,
 De a ki legvégső, nehéz minden percze,
 S minden sohajtásba átok van keverve.

Damjanicsot hagyták végső vértanunak,
 Hogy érezze kinos terhét a boszunak.
 Haragszik reája erősen a német,
 Számtalanszor földig verte ökelméket.

Ott áll ő közöttök, mankójára dölve,
 Épen mint egy oltár, ha előre dölne,
 Areza szelid s nyugodt, mint a csendes tenger,
 Tisztelettel néz rá minden igaz ember.

„Ezek valának hát ítélőbiráim,
 Kiket megverének százszor katonáim?
 Mondhatom, hogy hősök, derék egy vitézek,
 Élni sincsen kedvem, hogyha rájok nézek.“

És körül néz, olyan merőn, olyan bátran,
 Miként szokott nézni a véres csatákban.
 Bajtársai halva vannak már előtte,
 Ő is megyen... őt is viszik már előre.

Mintha a mit szenved nem is halál lenne,
 Olyan nyugodt, mintha nem is sirba menne,
 A nép, bakóci is mind rá bámulának,
 Oly nyugodtan monda búcsut a világnak.

Jaj de búsan süt az őszi nap sugára,
 Az aradi várnak széles piaczára.
 Tizenhárom vitéz sirja van ott ásva,
 Legyen dicső poruk örökre megáldva.

NE HÚZD CZIGÁNY...

Ne húzd cigány, ne húzd azt a nótát,
 Rákóczynak hires indulóját;
 Fáj a szívem mintha megszakadna,
 Magyar dalra, magyar indulóra.
 Törd el inkább siró hegedüdet,
 Menj a sikra s mélyen eltemessed,
 Minek élne velünk búbánatra
 Hegedüdnek búbánatos hangja!
 Holt menyasszonyt s nászi koszoruját
 Egymás mellé, egy mély sirba zárják.
 Délkeletről a ki elkisértél,
 Falu végén hegedüdnek éltél,
 S ha megáradt érzelmünk folyója,
 E folyónak haldokló hattyuja:
 Hangszered volt, és ábrándos hangját
 Nincsenek, kik visszaadni tudnák.
 Hagyd el, hagyd el füstös palotádat,
 Hord el innét vándor sátorfádat;
 Minek a dal, a mi felhevítsen,
 A magyarnak kardja többé nincsen,
 A ki nyugszik künn a temetőbe',
 Minek annak a cigány zenéje.

A HÚSZÁR PANASZA.

Világos környékén
A felkelő húszárt,
Méltó fájdalomára
Bakának beosztják ...

S midőn fixum-fertig
Ott áll a glédában,
Káromkodva ekép
Morog ő magában.

„Ej az árkangyalát!
Minő állat lettem!
Már ezt teremtuigyse
Meg nem érdemeltem!

Kivetköztetének
Huszáros gúnyából,
Pokolba löktek a
Boldog mennyországból.

Bojtos csákó helyett,
— Mi illet rám nagyon —
Lenyírott fejemen
Fehér sipka vagyok!

Fehér az angyalát!
Kék színű a préme,
Hogy maradt volna a
Pokol fenekébe'!

Dolmányom és mentém
Vállamról lekapták,
S helyébe e hitvány
Fecskefrakkot adták!

Istenem! istenem!
Mi lesz most belőlem,
Hogyha dolmányom is
Elvették már tőlem!

Ha szeretőm látna
Ebbe a gubába,
Rá se ismerhetne
Régi mátkájára!

Sujtásos nadrágom
Is lehúzták rólam,
Melyben széles kedvvel
Annyit lovagoltam!

S rám adatták ezt az
Ördögadta manót,
Nem emberre, hanem
Czinegére valót!

Hát ezüst csengésű
Sarkantyus czizmámnak
Kárpótolására
Ugyan mit adának?

Olyan csizmát adtak
Hogy lábam nem tűri,
Miként kényes dámát,
Mindennap kell fűzni!

Csörögő aczél kard
S czifra tarsoly helyett
Egy átkozott szijra
Gyiklesőt tettenek!

Mely egy hitvány szijon
Ugy csüng, lóg nyakamba',
Miként a zsidónak
Tiz-parancsolatja.

S mind ez hagyján lenne!
Ha lovam megvolna,
S nyeritezve hozzám
Vigasztalva szólna.

De azt is elvették!
 S hátam közepére
 Bornyubőrt adtanak
 Lovamnak helyébe!

És ezt a bornyubőrt
 A ki megteremti!
 Mintha én lennék ló
 Rajtam kell czipelni!

Ej az árkangyalát!
 Minő állat lettem!
 Már ezt teremtuigyse
 Meg nem érdemeltem!!“

Tóth Kálmán.

GYÁSZOS TAVASZ.

Jó a tavasz Zefir lengő szárnyain,
A természet új életre jó megin';
Uj életre, uj örömeire kél minden
Ah! csak az egy „magyar“ marad hidegen.

Gyászt talál a víg tavasz e dult hazán, —
Mélyen gyászol minden honfi s honleány,
Vértől ázott mező ujra felvidul,
Virányain a magyar föld nem virul.

Ott jár sirva egy pár árva kis fiu,
Halovány mint a halál, és szomorú,
Éhen vész el! senki sem karolja fel,
Apját ágyu, anyját a bú vitte el...

Hát te bánat-dulta szőke hajadon,
Miért viselsz ily gyászruhát magadon?
„Gyászba keresem itt e sok fű közül,
Melyik nőtt ki kedvesem hős vériből.“

S ez özvegynek kiért hullnak könnyei?
Tán e mezőn haltak honért fiai?
Itt halt bizony férje és egyik fia,
Másik messzeföldön mostan katona.

Gyászt talál csak a tavasz e dult hazán,
Mélyen gyászol minden honfi s honleány,
Oh! nekem is szőtt egy bú-, egy gyászruhát,
Hordom, míg bánatban látom e hazát.

Lonkai.

A könyv az 1848-49. évi forradalom emlékeire
 emlékeztet és a magyar nemzet történelmének
 egyik fontos korszakát mutatja meg.

A könyv az 1848-49. évi forradalom emlékeire
 emlékeztet és a magyar nemzet történelmének
 egyik fontos korszakát mutatja meg.

Budapest, 1900. évi kiadás.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár
 Budapest, 1900. évi kiadás.

TARTALOM:

	Lap.
Jóslat. <i>Vörösmarty</i>	1.
Szürkületkor. <i>Mentovich.</i>	5.
Változik még? <i>Szász K.</i>	7.
Ohajtás. <i>Kondor.</i>	9.
Tíz pohár. <i>Szász K.</i>	10.
Franciaországnak. <i>Vajda J.</i>	13.
Kelet népéhez. <i>Garai J.</i>	15.
Menj gyors zarándok. <i>Mentovich.</i>	20.
Utolsó farsang éjjelén. <i>Garai.</i>	21.
Seine partján. <i>Mentovich.</i>	24.
Jön a tavasz. <i>Lévay J.</i>	25.
Félre a sopánkodással	26.
Nemzeti induló. <i>Pajor Antal.</i>	28.
Ünnep. <i>Tompa.</i>	31.
Üdvöz a francziáknak. <i>Gregus.</i>	33.
Magyar dicsőség. <i>Szathmári Pál.</i>	35.
Revolúció. <i>Lévay J.</i>	37.
Apotheozis. <i>Hunfi.</i>	40.
Dalaim. <i>Petőfi S.</i>	43.
Itt a zászló. <i>Urházi.</i>	45.
Szabad sajtó. <i>Vörösmarty.</i>	47.
Itt a tavasz.	48.

	Lap.
Sírásó. <i>Garai J.</i>	49.
Mit csinálunk? <i>Arany J.</i>	51.
Él-e még az Isten? <i>Arany J.</i>	52.
Riadó. <i>Czuczor G.</i>	54.
Most midőn a férfit. <i>Mentovich F.</i>	57.
Költő katona. <i>Garai J.</i>	59.
Fel magyar.	61.
Csatadal. <i>Petőfi S.</i>	62.
Fölkelt a nép. <i>Mentovich F.</i>	64.
Hadi lant. <i>Szász K.</i>	65.
A honvédekhez. <i>Hiador.</i>	68.
Hogyha én	69.
Kaszához ki magyar. <i>H. M.</i>	70.
Csak a ludas értsen róla. <i>Szemere M.</i>	73.
Induljunk. <i>Szemere M.</i>	75.
Szabad lant.	77.
Hah mi az? <i>Gyulai P.</i>	79.
Jön a muszka. <i>Székcács Pál.</i>	81.
Mi a szabadság?	85.
Nemzetőri induló. <i>Garai J.</i>	88.
Polgári dal.	90.
Mi van még hátra? <i>Lévay J.</i>	96.
Bánk bán. <i>Petőfi S.</i>	98.
Ki bánt? <i>Vajda J.</i>	104.
Se födelem, se házam. <i>Vajda J.</i>	107.
Előre. <i>Tompa M.</i>	108.
Ujonecz dal. <i>M. J.</i>	111.
Induló.	113.
Vészdal. <i>S.</i>	114.
Oh Erdély elesned. <i>Szász K.</i>	117.
Rákóczi. <i>Lévay J.</i>	119.
Miről beszélsz? <i>Szász K.</i>	124.
Mint beduin. <i>Mentovich F.</i>	126.
Talpra magyar. <i>Petőfi S.</i>	128.

	Lap.
Ifjak fő. <i>J.</i>	131.
Szabadsági dal. <i>Garai J.</i>	133.
Az özvegy és fia. <i>Tompa M.</i>	134.
Önkéntes dala. <i>Petőfi S.</i>	138.
Rákóczi és Brankovics. <i>Lisznyai K.</i>	139.
Föl nemzetem. <i>Medgyes L.</i>	147.
Csatára. <i>P. Elek.</i>	149.
Kivonulás Komáromból	150.
Honvéd és hűszár. <i>Gyulai P.</i>	152.
Menj be kis lány, menj be	153.
Jöj elő történet musája. <i>J.</i>	154.
Az örökség. <i>Arany J.</i>	155.
Septemberi dal. <i>Erdélyi.</i>	157.
Unió. <i>Garai J.</i>	160.
Tábori dal.	163.
Szabadság fája.	164.
Mi vagy te? <i>Erdélyi.</i>	166.
Szebb halál nem érhet. <i>Gyulai P.</i>	167.
Minthogy	169.
Kossuth lovagok. <i>Dózsa D.</i>	171.
A fejedelem. <i>Lévay J.</i>	172.
Előre. <i>Szemere M.</i>	174.
Ábránd a Rákóczy-induló felett. <i>H. K.</i>	176.
Septemberi dal. <i>Erdélyi.</i>	186.
Adtál király. <i>Erdélyi.</i>	188.
Dal. <i>S.</i>	190.
Ej suba, suba gallér. <i>Dózsa D.</i>	191.
Hunyadi-hűszár dala. <i>Szász K.</i>	192.
Honunk leányaihoz	194.
Ütközet után. <i>Lehr Zs.</i>	196.
Székely nép. <i>Gy. S.</i>	197.
Szerelmes ujoncz.	200.
Országgyűlés. <i>Sárosi Gyula.</i>	202.
Kossuth. <i>Hiador.</i>	215.

	Lap.
Bem. <i>Hiador.</i>	217.
Damjanics. <i>Hiador.</i>	219.
A 71-ik zászlóalj	220.
A IX-ik zászlóalj századosa.	225.
Piski éposz. <i>Szász Gerő.</i>	228.
Húszár tempó.	239.
Egy zászlótartó. <i>G. T.</i>	241.
Kárpáti kürt. <i>Sz.</i>	245.
Emléklapra <i>Arany J.</i>	248.
Polgár sír. <i>Nagy J.</i>	252.
Apotheozis. <i>Lauka G.</i>	254.
Az utolsó húszár.	256.
Hazajött a honvéd	259.
Csonka húszár. <i>Kalmár E.</i>	261.
B. Perényi Zs. emléke. <i>Rákossy László</i>	263.
Szebb óráim.	267.
Hontalan.	269.
Két rab. <i>Komócsy József.</i>	271.
Fogoly. <i>Horváth Gyula.</i>	274.
Batthyány	275.
Az aradi vértanuk	278.
Ne húzd cigány.	281.
A húszár panasza. <i>Tóth Kálmán.</i>	282.
Gyászos tavasz. <i>Lonkai</i>	286.

STEIN JÁNOS

erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros- és kiadónál s általa
minden könyvtárúsnál kapható:

- Adatok a XI-dik zászlóalj történetéhez. Egy honvéd magán
jegyzetei. Ára 50 kr.
- Bodor László. Az elorzott végrendeletek. Ered.
regény. (Két rész egy kötetben) 4 frt 20 kr.
- Erdélyi muzeum-egylet évkönyvei, szerkeszti Brassai Sámuel
1-ső kötet 1 frt 70 kr. 2-ik kötet, 3 rajztáblával
1 frt 60 kr. 3-ik kötet, 18 rajztáblával 3 frt 20 kr.
4-ik kötet, (1866—68) 3 rajztáblával 1 frt 50 kr.
- Erdélyi történelmi adatok, szerkeszti és kiadja gr. Mikó
Imre, 1—3 kötet 4 frt 80 kr.
- — IV-dik kötet, kiadja az Erdélyi muzeum-egylet,
szerkeszti Szabó Károly 2 frt.
- Kukliné prédikációi. Néhai megboldogult Kukli
Jónás hátrahagyott irataiból öszszeszedte
unokaöcscse Kukli Jeremiás 1 frt 20 kr.
- Oettinger. Szerelmi pikáneriák, a franczia ud-
vari életből. Közli Balázs Frigyes 1 frt 20 kr.
- Papp Miklós K. Egy szép asszony története.
Regény két kötetben. 2 frt.
- — Az 1735-diki zendülés története. Történelmi
korrajz. A XVIII. századból. 1 frt 20 kr.
- Szathmári Károly P. A kosztolányi hölgyek. Törté-
nelmi regény. 2 kötet 2 frt.
- Szavalmányok. Növendék leányok számára. Öszsze-
állitá Réthi Lajos 80 kr.
- Vass József. Erdély a rómaiak alatt. Kútfők nyo-
mán írta V. J. kegyes szerzetbeli áldor, gymnasiumi
tanár, s a magyar tudományos akademia levelező
tagja. Az Erdélyi Muzeum-Egylet által a Haynald-
díjjal jutalmazott pályamunka. Erdély térké-
pével. 1 frt 50 kr.
- — Emléklapok Kolozsvár előkorából. 40 kr.
- Zombori Gedő. Utirajzok. 2 kötet 2 frt.

